

**İSTANBUL BİLGİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ PROGRAMLAR ENSTİTÜSÜ
HUKUK YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

HAYASIZCA HAREKETLER SUÇU

**Erkin AKBAY
119614014**

Dr. Öğr. Üyesi Öznur SEVDİREN

**İSTANBUL
2023**

Hayasızca Hareketler Suçu

Indecent Acts

Erkin AKBAY

119614014

Tez Danışmanı: **Dr. Öğr. Üyesi Öznur SEVDİREN**
İstanbul Bilgi Üniversitesi

Jüri Üyeleri: **Dr. Öğr. Üyesi Mualla Buket SOYGÜT**
İstanbul Bilgi Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi R. Barış ERMAN
Yeditepe Üniversitesi

Tezin Onaylandığı Tarih : 02.05.2023

Toplam Sayfa Sayısı : 125

Anahtar Kelimeler (Türkçe)

- 1) Ahlak
- 2) Hayasızca Hareket
- 3) Müstehcenlik
- 4) Teşhircilik
- 5) Teşhircilik

Anahtar Kelimeler (İngilizce)

- 1) Morality
- 2) Indecent Acts
- 3) Indecency
- 4) Exhibitionism
- 5) Publicity

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER.....	iii
KISALTMALAR	v
ÖZET.....	vi
ABSTRACT	vii
GİRİŞ	1
ÇALIŞMANIN ARKA PLANI.....	2
ÇALIŞMANIN YÖNETİMİ VE PLANI.....	8
BİRİNCİ BÖLÜM: AHLAK.....	10
1.1. HUKUK VE AHLAK İLİŞKİSİ.....	10
1.2. ETİK VE AHLAK İLİŞKİSİ	14
1.3. GENEL AHLAK KAVRAMI.....	16
1.4. MEVZUATTA GENEL AHLAK	23
1.4.1. Medeni Kanun	23
1.4.2. Basın Kanunu ve Genel Ahlak	25
1.4.3. Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun ve Genel Ahlak	26
1.4.4. Türk Ceza Kanunu'nda Genel Ahlak.....	29
1.4.5. Diğer Mevzuatta Genel Ahlak.....	31
İKİNCİ BÖLÜM: HAYASIZCA HAREKETLER SUÇU İLE BAŞKA SUÇLARIN İLİŞKİSİ	33
2.1. GENEL OLARAK	33
2.2. MÜSTEHCENLİK.....	34
2.2.1. Türk Ceza Kanunu'nda Müstehcenlik	38
2.2.2. Öğretide Müstehcenlik	43
2.2.3. Uygulamada Müstehcenlik.....	46
2.3. ASKERİ CEZA KANUNU'NUN 153. MADDESİ.....	48
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: HAYASIZCA HAREKETLER SUÇU	53
3.1. Genel Olarak	53
3.2. Suçla Korunan Hukuki Değer	58

3.3. Suçun Unsurları	59
3.3.1. Maddi Unsurlar	59
3.3.1.1. Suçun Konusu	59
3.3.1.2. Fail.....	61
3.3.1.3. Mağdur.....	61
3.3.1.4. Fiil.....	64
3.3.2. Fiilin Özelliğine Göre Değerlendirme	64
3.3.2.1. Seçimlik Hareketli ve Tek Hareketli Suç	64
3.3.2.2. İcrai Suç ve İhmali Suç	71
3.3.2.3. Zarar Suçu ve Tehlike Suçu	72
3.3.2.4. Aleniyet unsuru	74
3.3.3. Suçun Manevi unsuru	81
3.3.1. Kast	81
3.3.1.1. Kastı Kaldıran Hata	83
3.4. Suçun Nitelikli Halleri.....	85
3.5. Hukuka Aykırılık	85
3.6.Kusurluluk	87
3.6.1. Kusurluluğu Etkileyen Hata	88
3.7. Suçun Özel Görüşün Biçimleri	90
3.7.1. Teşebbüs.....	90
3.7.2. İştirak.....	92
3.7.3. İçtima	93
3.8. Yaptırım	96
3.9 Zamanaşımı	97
SONUÇ.....	98
KAYNAKÇA.....	101

KISALTMALAR

AİHM	: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi
AİHS	: Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi
AsCK	: Askeri Ceza Kanunu
CD	: Ceza Dairesi
CMK	: Ceza Muhakemesi Kanunu
D.	: Dairesi
DKM	: Devlet Memurları Kanunu
K.T.	: K.T.
md.	: Madde
RTÜK	: Radyo ve Televizyon Üst Kurulu
RTÜKK	: Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun
TCK	: Türk Ceza Kanunu
TKHK	: Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun
vd.	: Ve Diğerleri

ÖZET

İnsanlık tarihinin başından itibaren cinsellik önemli bir gündem olmuştur. Cinselliğin sınırlarının çizilmesi zor olsa da genel ahlak kavramı altında sıklıkla bir sınırlandırma sebebi olarak kendisini var etmiştir. Toplum düzeninin belirlenmesinde büyük bir etken olan genel ahlak kavramına, içerisinde bulunan dönemin şartlarına göre çok çeşitli tanımlar getirilmiştir. Genel ahlakın geniş ya da dar yorumlanması toplumdaki davranış şekillerini de doğrudan etkilemiştir. Genel ahlak sınırlandırmalarının bir uzantısı olarak da toplum içinde yapılması gereken ve yapılmaması gereken kurallar doğmuştur. Alenen cinsel ilişkiye girmek ve teşhirciliğin yapılmaması gereken davranışlar olması bu sınırın bir göstergesidir. Alenen cinsel ilişkiye girmek ve teşhircilik her ülkede suç olarak düzenlenmemiş olsa da TCK'da hayasızca hareketler başlığı altında 225. maddede suç olarak tanımlanmıştır. Hayasızca hareketler suçunun inceleyeceği çalışmamızın genel ahlak kavramı ve ilgili kavramların tanım çeşitliliğine yer verilecektir. Hayasızca hareketler suçu ile ilgili olan müstehcenlik suçu ve Askeri Ceza Kanunu'ndaki düzenleme çalışmamızın ikinci bölümünün konusunu oluşturmaktadır. Üçüncü bölümde ise hayasızca hareketler suçunun unsurları ve uygulamadaki yansıması bulunmaktadır. Çalışma konusu suçun belirlilik ilkesi ile ilişkisi ve ceza hukukundaki bulunması gereken yer çalışmamızın temel tartışmasını oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Ahlak, Hayasızca Hareket, Müstehcenlik, Teşhircilik, Aleniyet

ABSTRACT

Sexuality has always attracted great interest since the beginning of human history. Even though it is hard to draw the boundaries of sexuality, such boundaries have often existed under the concept of public morality. The concept of general morality, which is a major factor in determining the social order, has been given various definitions according to the circumstance of the period. The broad or narrow interpretation of general morality has directly affected the behavioral patterns in society. As an extension of the boundaries of general morality, rules indicating what to do, and what not to do in society have emerged. Public sexual intercourse and exhibitionism are behaviors that should not be done, which is an indication of this boundary. Although public sexual intercourse and exhibitionism are still not regulated as crimes in every country, they are defined as criminal acts under the title of indecent acts in Article 225 of the Turkish Penal Code. In our study, which will examine the crime of indecent acts, the concept of general morality and the diversity of definitions of related concepts will be examined. The crime and concept of obscenity, which is related to the crime of indecent acts and military criminal code will be dealt with in second part. In the third part, the elements of the crime of indecent acts and the case law on this crime will be evaluated. . The relationship between this crime and the principle of certainty and its place in criminal law constitute the main discussion of the study.

Keywords: Morality, Indecent Acts, Indecency, Exhibitionism, Publicity

GİRİŞ

Cinsellik kadim zamandan itibaren üzerine düşünölen ve mahrem kabul edilen bir konu olmuştur. Cinselliğe dair yasaklar, Hammurabi Kanunlarında dahi kendisine yer bulmuştur.¹ Öyle ki ilk yasanın cinsellikle ilgili olduğunu, enest yasağı, savunan görüşler de mevcuttur.² Buna karşın, cinsellikle ilgili tabuların Viktoryen dönemde başladığını kabul eden görüşler de öğretime yer almaktadır.³ Cinsellik tabusuna bağılı olarak alenen cinsel ilişkiye girmek ve teşhircilik de insanlar için eski zamanlardan itibaren tabu olarak kabul edilmiştir. Eski çağlarda, cinsel suçlar için kasten öldürmek ile eş cezalar verilmesi cinsel suçların toplum için önemini göstermektedir.⁴ Roma hukukunda da TCK'da yer alan cinsel dokunulmazlığa karşı suçlar ve genel ahlaka karşı suçlar başlığı altında yer alan düzenlemelerin tamamına yakını suç olarak düzenlenmiştir.⁵ Aynı zamanda Roma'da düzenlemelerin sosyo-kültürel ortama göre değişiklik göstermesi cinsel suçlara bakış açısının mutlak olmadığını işaret etmektedir.⁶ Mülga TCK'daki genel adap kavramı terk edilerek cinsel dokunulmazlık kavramının getirilmesi de cinsellikle ilgili suçlara bakış açısının sabit olmadığını göstermektedir.⁷

Türk Ceza Kanunu'nda da genel ahlak korunmaya çalışılan bir hukuki değerdir. TCK'nın Üçüncü Kısmının Topluma Karşı Suçlar başlığında yer alan; Genel Ahlaka Karşı Suçlar alt başlığı içerisinde düzenlenen suçlar kanunda genel ahlakın TCK tarafından korunduğunu göstermektedir. Genel Ahlaka Karşı Suçlar alt başlığında sırasıyla şu suçlar düzenlenmektedir: Hayasızca Hareketler (md.225), Müstehcenlik (md.226), Fuhuş (md.227), Kumar oynanması için yer ve imkân

---

¹ Saygılı, Tahsin, "Babil Hukuku Ve Hamurabi Kanunları". Sosyal Araştırmalar ve Davranış Bilimleri Dergisi, S.2, 1-22, Nisan 2015, s.13.

² Balandier, Georges, Le detour. s.61-62. akt. Akal, Cemal Bali, İktidarın Üç Yüzü. Dost Kitapevi, 2019, s.213.

³ Foucault, Michel, Cinselliğin Tarihi, Ayrıntı Yayınları, 2. Baskı, 2007, sf. 12.

⁴ Can, Cahit, Toplumsal İnsanın Evrensel Doğası ve Cinsel Suçlar, Siyasal Kitapevi, 2.Baskı, 2012, s.288.

⁵ Can, Cahit, a.g.e., 2.Baskı, 2012, s.360.

⁶ Can, Cahit, a.g.e., 2.Baskı, 2012, s.361

⁷ Taner, Fahri Gökçen, Türk Ceza Hukukunda Cinsel Özgürlüğe Karşı Suçlar, Seçkin Yayınları, 2. Baskı, 2017, s.47

sağlama (md. 228), Dilencilik (md.229). Genel ahlaka karşı suçlar içerisinde, müstehcenlik ve hayasızca hareketler suçlarının gerekçesinde suçun düzenleniş amacının ahlak temizliği olduğu belirtilmektedir. Diğer suçlar da aynı üst başlık altında yer alıyor olsa da genel ahlak kavramının, cinsel ahlak olarak esas alan düzenlemeler hayasızca hareketler ve müstehcenlik suçlarıdır. Hayasızca hareketler suçu, kişilerin günlük hayattaki hareketlerinin doğrudan düzenlenmesi noktasında müstehcenlik suçundan ayrılmaktadır. Alenen cinsel ilişkiye girmek ve teşhircilik fiillerini yasaklayan hayasızca hareketler suçu çalışmamıza konu edilmiştir. Her ülkede suç olarak düzenlenmeyen ya da seçimlik hareketleri suç olması için özel şartlar aranan hayasızca hareketler suçu ülkemizde alenen gerçekleşmesi şartı ile cezalandırılmaktadır. Hayasızca hareketler suçu, genel ahlaka karşı suçlar da başka başlıklara nazaran daha az çalışılmıştır. Çalışmalar daha ziyade fuhuş ve müstehcenlik suçları üzerine yoğunlaşmaktadır.⁸ Hayasızca hareketler suçunu konu edinen literatürde güncel bir çalışma bulunmaması çalışma konusunun belirlenmesindeki faktörlerden biridir.

ÇALIŞMANIN ARKA PLANI

2022 yılında gerçekleşen bir dizi olay çalışma konusu suçun kamusal bir biçimde de tartışılmasına neden olmuştur.⁹ Toplumdaki muhafazakarlaşmanın cinsellik ile ilgili olan ilişkisi nedeniyle genel ahlak kavramını daha önemli bir konuma getirmiştir. Toplum gündemini meşgul etmesine rağmen hakkında yeterli çalışma olmaması tezin odağına hayasızca hareketler suçunun alınmasında etkili

---

⁸ Merki Çoksezen, Duygu, *Fuhuş suçu (TCK 227)*, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Hukuku Ana Bilim Dalı (Doktora Tezi), 2021; Ay, Yunus Anıl, *Müstehcenlik suçu*, Çağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Hukuku Ana Bilim Dalı (Yüksek Lisans Tezi), 2017.

⁹ Cumhuriyet, Son Dakika: Bebek sahilinde çıplak şekilde uzanan şahıs gözüaltına alındı, 31.05.2022. <https://www.cumhuriyet.com.tr/turkiye/son-dakika-bebek-sahilinde-ciplak-sekilde-uzanan-sahis-gozaltina-alindi-1941982> (E.T.21.12.2022); Takvim, Ümraniye Metrosunda Seks Yapan Çiftin Görüntüleri Gündem Oldu, 02.06.2022, <https://www.takvim.com.tr/video/haber-videolari/metro-girisinde-seks-yapan-ciftin-video-goruntuleri-twitterda-gundem-oldu-altinsehir-metrosunda-cinsel-iliski-skandali> (E.T.21.12.2022) ; Sözcü, Bebek Sahilindeki Cinsel İlişkiye Gözüaltı, 31.05.2022, <https://www.sozcu.com.tr/gundem/bebek-sahilindeki-cinsel-iliskiye-iki-gozalti-7166671/> (E.T.21.12.2022)

olmuştur. Herkes tarafından kabul görmüş tek bir tanımı bulunmayan genel ahlak kavramı ve kanunilik ilkesi ilişkisi de çalışmaya konu edilmiştir.

Son yıllarda, alenen cinsel ilişki basın ve yayın organlarında sıklıkla gündeme gelmektedir. Öte yandan özel alan ile kamusal alana ilişkin tartışmalar, aşağıda ele alınacağı gibi, konuyu değişik düzeylerde kamusal tartışmaların konusu haline getirmektedir. Basın yayın organlarındaki bu artışın Cohen'in ifade ettiği gibi bir ahlaki panik kavramı içinde değerlendirilmesi mümkün olabilir.

Cohen'in ahlaki panik kavramı, basın araçlarının kullanılması ile toplumda belirli konuların infial yaratacak şekilde algılanması olarak tanımlanabilir.¹⁰ Medyanın, herhangi bir olay hakkındaki tutumu toplumun o olayı ne şekilde algıladığını doğrudan etkilemektedir.¹¹ Suç fiillerinin ya da toplumda sapkın olarak addedilebilecek olayların merkeze alınarak olduğundan önemli gösterilmesi de ahlaki panik kavramının açıklamalarından biridir.¹² Cohen'in ahlaki panik kavramı aslında olayları algılama şeklimizin bize ne şekilde sunulduğu ile doğrudan bağlantılı olduğu sonucuna götürmektedir. Ahlaki panik konusu, olay yeteri kadar gündemde kalırsa toplumun algısında önemli değişimlere de yol açabilecektir.¹³

Hayasızca hareketler suçunun seçimlik hareketleri olan alenen cinsel ilişkiye girmek ve teşhircilik fiillerine toplumun bakışını suçun işlenişindeki artışın mı yoksa yaratılan ahlaki paniğin mi yol açtığı sorusu inceleme konusu suç açısından tartışılmaya değerdir. 2016 yılında 672 kişi hakkında hayasızca hareketler suçundan soruşturma açılmışken bu sayı yaklaşık yüzde 62,5 oranında bir artış göstererek 2017 yılında 1075 olmuştur.¹⁴ 2017 yılı ile 2018 yılı arasındaki oransal fark yaklaşık yüzde 55'dir. 2018 yılında 1939 kişi hayasızca hareketler suçundan

---

¹⁰ Cohen, Stanley, *Folk Devils and Moral Panic*, Routledge Classics, 2002. s. 25.

¹¹ Cohen, Stanley, a.g.e., 2002. s. 44.

¹² Şeker, Mustafa, Tiryaki, Salih, Sigara ile İlgili Kamu Spotlarında Moral Panik Etkisi, Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi, (33), 223-241, 2006, s.4.

¹³ Cohen, Stanley, a.g.e., 2002, s. 94.

¹⁴ T.C. Adalet Bakanlığı, *Adalet İstatistikleri*, 2016, s.97.; T.C. Adalet Bakanlığı, *Adalet İstatistikleri*, 2017, s.57.

dolayı sanık sıfatı taşımıştır.¹⁵ 2016 yılından itibaren, iki yıl boyunca her sene bir önceki senenin yarısı kadar fazla kişi hakkında çalışma konusu suçtan dolayı soruşturma açıldığı açıkça söylenebilir. 2018 yılından 2019 yılına gelindiğinde ise sayı, kayda değer bir yükseliş göstermeyerek 1696 kişi olmuştur.¹⁶ 2019 yılından sonra pandemi nedeniyle insanların toplu yaşam alanlarından uzaklaşmasının bir sonucu olarak hayasızca hareketler suçu nedeniyle açılan soruşturma sayısında anlamlı oranda düşüş yaşanmıştır. 2020 yılında 453, 2021 yılında ise sadece 89 kişiye hayasızca hareketler suçu nedeniyle sanık sıfatı taşımıştır.¹⁷ İstatistikler göstermektedir ki pandemi dönemi hariç olmak üzere her yıl artış gösteren bir oranda hayasızca hareketler suçundan soruşturma açılmaktadır.

Hayasızca hareketler suçuna ilişkin açılan soruşturma sayıları, pandemi dönemindeki sokağa çıkma yasakları nedeniyle olan ciddi düşüş hariç olmak üzere nüfus artışı da dikkate alındığında ciddi bir değişikliğe uğramamıştır. Buna karşın aşağıda aktarılacağı üzere toplumdaki ahlaki duyarlılık değişiklik göstermiştir. Hayasızca hareketler suçunun seçimlik hareketlerinin basına ne şekilde yansıdığı toplumun suça olan tepkisindeki en önemli belirleyici olduğu kuşkusuzdur. Bu yansıma ile toplumun algısı değişmekte ve değişen toplumsal algı, suçun toplum gözündeki önemini ortaya koymaktadır. Genel ahlak kavramının zamana bağlı olarak tanımının değişeceğini kabulü ile birlikte değerlendirildiğinde toplumun ahlaki durumlar için tepkisi seçimlik hareketler açısından önem arz edecektir. İlaveten hayasızca hareketler suçunun gerekçesinde “ahlaki temizliğe alenen saldırı niteliği taşıyan” hareketlerin suç olarak tanımlandığı zikredilmektedir. Müstehcenlik suçunun gerekçesinde de hayasızca hareketler suçunun gerekçesine atıf yapılmaktadır. Ek olarak, müstehcenlik suçunun gerekçesinde “müstehcenlik” kavramının içeriği belirleyecek unsurlardan biri “toplumda egemen olan değer ölçüleri” olarak belirlenmiştir. Kanunun gerekçesi kanun metnine dahil olarak kabul edilmese de kanunun ne şekilde uygulanacağı konusunda başvurulacak ilk

---

¹⁵ T.C. Adalet Bakanlığı, Adalet İstatistikleri, 2018, s.57.

¹⁶ T.C. Adalet Bakanlığı, Adalet İstatistikleri,2019, s.57.

¹⁷ T.C. Adalet Bakanlığı, Adalet İstatistikleri,2020, s.109.; T.C. Adalet Bakanlığı, Adalet İstatistikleri,2021, s.127.

yerdir. Gerekçeden hareketle toplumdaki ahlak algısı suçun uygulanış biçimini doğrudan etkileyecektir.¹⁸ Bu nedenle yıllar içerisindeki toplumun ahlak ile ilgili değişimi çeşitli örneklerle açıklanacaktır. Zaman aralığı olarak 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun hazırlanma aşaması ile günümüz arasındaki süreç esas alınmıştır.

Ampirik çalışmalar arasında Türkiye’deki ahlak algısı ve muhafazakarlığı konu edinen çalışma sayısı çok azdır. Bu az sayıdaki çalışmalardan biri 2006 ve 2012 yılında yüz yüze görüşme yöntemiyle 16 ilde 120 kişi ile gerçekleştirilen “Türkiye’de Muhafazakarlık Aile, Cinsellik, Din” başlıklı araştırma serisidir.¹⁹ Bu çalışmanın amacı altı yıl içerisindeki toplumdaki muhafazakarlığın değişimi belirlemektedir. Muhafazakarlığı konu edinen az sayıdaki çalışmadan biri olan bu araştırmanın TCK’nın yürürlüğe girdiği yıl olan 2005 senesinden bir yıl sonra gerçekleştirilmiş olması çalışmayı konumuz açısından daha da önemli bir konuma getirmektedir. Toplumdaki muhafazakarlık değişimini ölçmek için katılımcılara, muhafaza edilmesi en önemli toplumsal kurum; devletin kimseye cinsiyetinden, dininden, ailesinden, doğduğu yerden dolayı ayrımcılık yapmaması hakkının kısıtlanıp kısıtlanmaması; bir erkeğin şerefine karısının namusuna bağlı olup olmadığı gibi sorular yöneltilmiştir.

Muhafaza edilmesi gereken en önemli toplumsal kurum sorusuna 2006 yılında %46,5 oranında aile cevabı verilirken 2012 yılında bu oran %50,4’e yükselmiştir. Mülga TCK’da hayasızca hareketler suçunun “Adabı Umumiye ve Nizamı Aile Aleyhine Cürümler” başlığında aileyi korumak amaçlı düzenlendiği göz önünde bulundurulduğunda toplumun aileye bakışı hayasızca hareketler suçunun açısından önemlidir. Toplumda ailenin korunması konusunda daha hassas bir hale gelmiştir.

---

¹⁸ 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu Gerekçesi lexpera.com (E.T. 27.12.2022)

¹⁹ Yılmaz, Hakan, Erdoğan Emre,; İnce, Merve,; Can, Murat,; Türkiye’de Muhafazakarlık, 2012. <https://docplayer.biz.tr/2315649-Arastirma-hakkinda.html> (E.T. 20.12.2022)

Devletin kimseye cinsiyetinden, dininden, ailesinden, doğduğu yerden dolayı ayrımcılık yapmaması hakkının asla kısıtlanmamasını düşünenlerin oranı 2006 yılında %91,2 iken 2012 yılına gelindiğinde %88,6 olarak kalmıştır. Çalışma göstermektedir ki toplum cinsiyet, din, aile ve doğum yeri temelli ayrımcılık yapılması konusunda daha duyarsız hale gelmiştir. Cinsel yönelimin dilendiği şekilde yaşanması konusunda tamamen kısıtlanabilir diyenlerin oranı 2006 ile 2012 yılları arasında neredeyse hiç değişiklik göstermeyerek %57,7 iken %54,4 olmuştur. Cinsel yaşantı konusunda ise az da olsa bir ilerleme kaydederek “Hangi cinsel yaşantı sizi rahatsız ediyor?” sorusuna verilen “eşcinseller” cevabında %3,4’lük bir artış ile katılımcıların %29,1 oranına “rahatsız etmez” olarak cevaplanmıştır. “Bir erkeğin şerefi, karısının namusuna bağlıdır.” cümlesine katılmıyorum diyenlerin oranı ise 3 puan artarak 28,4’ten %31,4’e yükselmiştir. Araştırma genel çerçevede bize göstermektedir ki 2006 yılı ile 2012 yılları arasında toplum ailenin korunması konusunda daha hassas bir yeredir. Ayrımcılık yapılmaması konusundaki hassasiyeti azalmıştır ve eşcinseller konusundaki muhafazakâr duruşu ise değişikliğe uğramamıştır.

Toplumdaki ahlak yargısı ve muhafazakarlaşmayı ampirik olarak ölçen nadir çalışmalardan biri de KONDA tarafından gerçekleştirilmiştir. Araştırma şirketi KONDA’nın katılımcılara sorduğu “Eşcinsel komşunuz aşure pişirip getirdi hangisini yaparsınız?” sorusuna 2012 yılında %29 oranında kabul etmem cevabı verilmişken 2017 yılında %21’e düşmüştür.²⁰ Toplumun eşcinsellik konusunda daha hoşgörülü olduğu sonucu çıkabilse de yine KONDA’nın yaptığı 2018 tarihli bir başka araştırmada katılımcılara “Kızımın veya oğlumun farklı cinsel tercihleri olabilir.” cümlesine katılma oranlarını 1 ile 5 arasında değerlendirmeleri istenmiş ve 1,9 oranında “kesinlikle yanlış” oranına ulaşılmıştır.²¹ Görülmektedir ki toplum kendisine yakın kişilerin eşcinselliği konusunda halen toleranssız bir noktadadır.

---

²⁰ KONDA Barometresi Temalar, Ayıp, Günah ve Suç, Eylül 2017, s.27. <https://konda.com.tr/uploads/-barometre79-ayip-gunah-suc-ae5030c4e2c171b5b741fee3a406226778bdf34c0686f7d8f752493865b32e68.pdf> (E.T. 20.12.2022)

²¹ KONDA, Türkiye’de Toplumsal Cinsiyet Raporu Hayat Tarzları 2018 Araştırması, 2019, s.114. <https://konda.com.tr/uploads/konda-toplumsal-cinsiyet-raporu-7d32c6633a652176d42c8d6564dc5344c17d0d58279b6f90abcf5fca8cf4d0b5.pdf> (E.T. 20.12.2022)

İncelenen suçtaki seçimlik hareketlerin, kimler tarafından gerçekleştirildiği de toplumdaki ahlak algısı ve suç nedeniyle gerçekleşecek ahlaki paniği etkileyecektir. Örneğin iki erkeğin alenen cinsel ilişkide bulunması ile bir erkek ve kadının alenen cinsel ilişkide bulunması fiilleri arasında her ne kadar TCK bakımından bir fark bulunmasa da toplumdaki yaratacağı etki bakımından bu iki durum ayrılmaktadır. Ve hatta kanunda suç olarak düzenlenmemiş olan alenen öpüşmek eylemini iki erkeğin gerçekleştirilmesi yine toplumda bir kadın ve bir erkeğin gerçekleştirilmesine göre farklı tepki alacaktır. LGBTİ+’lara karşı toplumun tutumu genel ahlak algısının ortaya konması açısından önem arz etmektedir.²² Türkiye’deki onur yürüyüşü tarihi, toplumun genel ahlak algısı ve toleransının bir göstergesidir. 1969 yılında New York’ta genellikle lezbiyen, gay, trans kısaca kendisini ikili cinsiyet sisteminde tanımlamayanların gittiği “Stonewall Inn” barına polislin yaptığı baskın sonrası başlayan ayaklanmayla aynı tarihte tüm dünyada düzenlenen onur yürüyüşü Türkiye’de de ilk olarak 1993’te düzenlenmek istenmiştir.²³ 2003 yılından 2016 yılına kadar düzenli olarak gerçekleştirilen onur yürüyüşlerinde bir yasaklama söz konusu olmamıştır. 1993 senesinden 2016 senesine kadar nispeten daha toleranslı bir algı olduğu sonucuna varılmaktadır. 2016 senesinden sonra ise onur yürüyüşü çeşitli yasaklamalar ile müdahalelere uğramıştır.²⁴ 2022 senesine gelindiğinde ise Türkiye’nin bir eylemde gerçekleşen

---

²² 2022 yılına LGBTİ+ karşıtı olarak düzenlenen aile mitingleri için bkz. Medyascope, LGBTİ+ karşıtı “Büyük Aile Buluşması” Saraçhane’de yapıldı, *Ufuk Çeri*, 18.08.2022. <https://medyascope.tv/2022/09/18/lgbti-karsiti-buyuk-aile-bulusmasi-sarachanede-yapildi/> (E.T. 01.01.2022); Kaos GL, İzmir “Büyük Aile” mitinginde “devlet göreve” çağrıldı, *Ali Erol*, 09.11.2022. <https://kaosgl.org/haber/izmir-buyuk-aile-mitinginde-devlet-goreve-cagrildi> (E.T. 01.01.2022)

²³ *Bianet*, 5 Soru 5 Yanıt: Onur Yürüyüşü nasıl başladı?, 16.06.2021, <https://bianet.org/bianet/toplumsal-cinsiyet/5-soru-5-yanit-onur-yuruyusu-nasil-basladi>(E.T. 01.01.2022)

²⁴ Onur Yürüyüşü yasaklarına dair çeşitli haberler ve raporlar için bkz. KAOS GL, <https://kaosgl.org/gokkusagi-forumu-kose-yazisi/onur-haftasi-tarihsel-degeri-ve-guncel-anlami> (E.T. 20.12.2022); KAOS GL, <https://kaosgl.org/haber/on-binler-onur-ve-ozgurluk-icin-yurudu> (E.T. 20.12.2022); KAOS GL, <https://kaosgl.org/haber/onur-yuruyusursquone-polis-saldirisi-ve-lgbti-direnisi> (E.T. 20.12.2022); Pembe Hayat Derneği. KAOS GL Derneği. Cinsel Yönelim ve Cinsiyet Kimliği Temelli İnsan Hakları İzleme Raporu 2013-2014-2015-2016-2017. Ayrıntı Basımevi. 2017.; http://www.pembeyahat.org/uploads/editor/files/cinsel_yonelim_rapor_web.pdf (E.T. 20.12.2022); BBC, Yasağa rağmen LGBTİ+ bireyler Onur Yürüyüşü için İstanbul’da bir araya geldi: ‘5 gözaltı’, 01.06.2018: <https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-44675781> (E.T. 20.12.2022)

en yüksek sayıdaki gözaltılarından biri yaşanmış ve onur yürüyüşünde bulunan 361 kişi gözaltına alınmıştır.²⁵ 2016 ile 2022 seneleri arasında geçen kısa süre Cohen'in ahlaki panik kavramı ile birlikte okunduğunda toplumun LGBTİ+'lara karşı toleransının düştüğü ve genel ahlak algısının değiştiği sonucu ortaya çıkmaktadır.

Toplumdaki ahlak ve eşitlik algısının yansımalarından biri de Türkiye'nin Avrupa Konseyi dönemsel başkanlığı döneminde hazırlanan ve 2011 yılında Türkiye'nin de yoğun çabaları ile İstanbul'da imzaya açılan İstanbul Sözleşmesidir. İstanbul Sözleşmesi özellikle ev içi şiddetin sona erdirilmesi amacıyla şiddete maruz bırakılan herkesi koruyan bir sözleşme olarak kadın ve LGBTİ+'ları da kapsamaktadır. İstanbul Sözleşmesinin imzalandığı 11 Mart 2011 tarihinden 19 Mart 2021 tarihine gelindiğinde İstanbul Sözleşmesi, Cumhurbaşkanı kararıyla feshedilmiştir.²⁶ Fesih kararı sonrası, İstanbul Sözleşmesinin LGBTİ+ olmayı özendirmediği yönünde tartışmalar başlamıştır.²⁷ Fesih kararını hukuka uygun bulmayanların olduğu gibi hukuka uygun bulanlar da mevcuttur. Ayrıca sözleşmenin iç hukuka girmesi sebebiyle feshedilemeyeceği görüşü de yaygındır.²⁸ Verilen kararın reddi istemiyle 2022 yılında görülen davada, Danıştay 10. Dairesi kararın iptali istemini oy çokluğuyla reddetmiştir. 2000'lerin başından 2022'lere gelindiğinde toplumun kazanılmış hakları kaybedecek derece daha muhafazakarlaştığı söylenebilmektedir.

ÇALIŞMANIN YÖNETİMİ VE PLANI

Çalışmanın ilk bölümünde inceleme konusu olan suçun da yer aldığı bölümün başlığı olan genel ahlak kavramı incelenecektir. Genel ahlak kavramının

---

²⁵ Cumhuriyet, İstanbul'da Onur Yürüyüşü'ne polis müdahalesi: 300'den fazla kişi gözaltına alındı , 27.06.2022. <https://www.cumhuriyet.com.tr/siyaset/istanbulda-onur-yuruyusune-polis-mudahalesi-300den-fazla-kisi-gozaltina-alindi-1951675> (E.T. 22.10.2022)

²⁶ Cumhurbaşkanlığı Kararı, Karar Sayısı:3718, K.T.: 19 Mart 2021, RG.

²⁷ T24, KADEM, LGBTİ+'ları hedef aldı, 07.05.2020 <https://t24.com.tr/haber/istanbul-sozlesmesi-ni-savunan-kadem-lgbti-lari-hedef-aldi,877258> (E.T. 22.10.2022)

²⁸ Bianet.org, İstanbul Sözleşmesinin Feshi Resmi Gazete'de, İstanbul Sözleşmesinin feshi, 30.04.2020, <https://bianet.org/bianet/toplumsal-cinsiyet/243318-istanbul-sozlesmesi-nin-feshi-resmi-gazete-de> (E.T. 19.08.2022)

sözlük tanımlamasının yanı sıra öğreti ve AİHM tarafından yorumlanışları yer almaktadır. Ardından hukuk ahlak ve etik ahlak ilişkisi incelenmiştir. Genel ahlak kavramının yer aldığı mevzuat özellikle Basın Kanunu ile Radyo ve Televizyon Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkındaki Kanun özelinde incelendikten sonra Medeni Kanundaki düzenlemelere yer verilmiştir. İlk bölümün sonunda ise Türk Ceza Kanunundaki genel ahlak kavramının detaylandırılması konusu yer almaktadır.

Çalışmanın ikinci bölümünde hayasızca hareketler suçu ile yakından ilintili olan müstehcenlik kavramı ele alınmıştır. Müstehcenlik kavramının öğretilerdeki tanımları aktarıldıktan sonra 5237 sayılı TCK'daki kullanım yerleri ele alınacaktır. Akabinde kullanım alanı olarak yakın olan Askeri Ceza Kanunu'nun 153. maddesindeki düzenleme konu edilmiştir. Öğretilerdeki tanım çeşitliliği ve uygulamadaki farklı yorumlar kanunilik ilkesi altında detaylandırılmıştır.

Çalışmanın son bölümünde ise hayasızca hareketler suçunun unsularından bahsedilecektir. Suçun konusu, faili, mağduru ve fiilleri öğretilerdeki az sayıdaki çalışma ışığında aktarılmıştır. Suçun özel görünüş biçimleri ile çalışmanın suç inceleme kısmı tamamlanmıştır. Bu bölümde AİHM, AYM, Yargıtay kararları üzerinden suçun yorumlanış şekilleri ve mahkemelerin tutumları tartışma konusu edilmiştir. Tartışma konularından biri ise suçun Türk Ceza Kanunu'nda düzenlenmesinin gerekliliği ve kanunilik ilkesi ile genel ahlak kavramının çelişkisidir. Mahkeme kararlarına genel ahlak kavramının yorumlanış şekilleri açısından da sıklıkla atıflar yapılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

AHLAK

1.1. HUKUK VE AHLAK İLİŞKİSİ

Hukuk ve ahlak her zaman birbiri ile ilişkili iki kavram olarak var olmuştur. Hukuk ve ahlak arasındaki ilişki Mukhejee tarafından, hukuk ve ahlakın uzun bir evliliği olmuş ve yasal olarak ayrılmışlardır fakat asla tamamen boşanamamışlardır olarak tanımlanmıştır.²⁹ Bu ilişkinin boyutlarının ortaya çıkması adına ahlak ve hukuk arasındaki farklı ve ortak yanların belirlenmesi gerekmektedir. Ahlak kavramının kaynağını din olarak kabul eden görüş ve toplum sözleşmesi olarak kabul eden görüş olmak üzere iki farklı kaynağı bulunmaktadır.³⁰ Yasaların kaynağı ise din, doğa ve toplum sözleşmesi olmaktadır.³¹ Bu doğrultuda hukukla ahlak arası büyük bir ilişki bulunmaktadır.

Hukuk ve ahlak, kişilere sınırsız özgürlük tanınması sebebiyle ortaya çıkması muhtemel kargaşanın önlenmesi ve düzenin korunması adına zorunluluklardan meydana gelmektedir. Dolayısıyla her ikisinin de belli başlı kurallar bütünü olduğu söylenebilmektedir. Hukuk ve ahlak, dayandıkları ilkeler sebebiyle normatif bir yapıya sahip olmaktadır.³²

Hukuk kurallarının ihlali sebebiyle ortada bir yaptırım öngörülmekteyken, ahlaki kural ihlalleri sebebiyle herhangi bir yaptırım söz konusu olmamaktadır.³³ Dolayısıyla içeriğinde bir yaptırım bulunan toplumsal sözleşmelerin oluşmadan

---

²⁹ B. Mukherjee: The New Jurisprudence: The Grammar of Modern Law TLL. akt. Singh, L.M. Morality and Criminal Law. Indian Journal of Law and Justice, vol.2, no.1, March 2011. s.6. Hein Online (E.T. 15.12.2022)

³⁰ Cevizci, Ahmet, *Etik – Ahlak Felsefesi*, 3. Baskı, İstanbul 2018, s. 16.

³¹ Beccaria, Cesare, *Suçlar ve Cezalar Hakkında*, Çev.: Sami SELÇUK, 7. Baskı, Ankara 2018, s. 17.

³² Cevizci, a.g.e., s. 14, 15.

³³ Güriz, Adnan, *Hukuk Felsefesi*, B. 13, Ankara, Siyasal Kitap, 2018, s. 17.

önce ahlak kurallarının bulunduğu, toplumsal sözleşmelerin de kısmen ya da tamamen bu ahlak kuralları çerçevesinde yaptırıma bağlayarak oluştuğu ifade edilmektedir. Hukuk kuralları kısaca “sosyal ahlakın bir tür kodlaması” olarak nitelendirilmekte, hukukun ahlakın bulunmadığı bir düzlemde oluşturulamayacağı kabul edilmektedir.³⁴ Fakat ceza hukuku göz önünde bulundurulduğunda “doğal suçlar”³⁵ ayrımı içerisinde nitelendirilen suçlar adına yerine bir ifade olsa da ceza normlarının, özellikle objektif bir şekilde değerlendirme yapıldığında tüm suçlar adına bu tarz bir genellemenin mümkün olmayacağı ifade edilmektedir.³⁶

Ahlak kuralları, genel olarak hukuk kurallarına bir gerekçe sağlamakta kuralların manevi yönünü temellendirmektedir.³⁷ Hukuk kurallarına uyulması için kişilerde motivasyon sağlanması açısından hukuk kurallarının ahlak kuralları içindeki manevi yönü önemlidir. Kuralın uygulanabilir olması açısından da ahlaki kuralların sağladığı manevi yön etkili olmaktadır. Toplumda bir düşünce olarak hukuka uygun davranmanın ahlaki ödev olduğu düşüncesi, toplumdaki kişilerin genel bir şekilde hukuka uygun davranmalarını sağlamaktadır.³⁸

Hukuk kurallarının ahlak kurallarından ayrılmasında ortaya konulabilecek bir diğer fark ise değişme unsurudur. Kanun koyucunun isteği doğrultusunda, dilediği tarihten itibaren işlenmesi adına bir fiili suç olarak düzenleyebilmesinin yanında, bu fiilin suç olarak nitelendirilmeyeceğine hükmedebilmektedir. Fakat ahlak kurallarının bu tarz bir değişimi mümkün olmamakla beraber, ahlak kurallarının uygulanmaları ya da önemini yitirmesi sebebiyle uygulanmamaları sosyal bir süreç içerisinde yavaş bir şekilde gerçekleşmektedir.³⁹

---

³⁴ Toroslu, Nevzat, “*Ceza Hukuku – Politika – Ahlak*”, içinde. Prof. Dr. Çetin Özek Armağanı, 1. Baskı, İstanbul 2004, s. 877.

³⁵ Toroslu, a.g.e., s. 876.

³⁶ Toroslu, a.g.e., s. 876-877.

³⁷ Cevizci, a.g.e., s. 15-16.

³⁸ Güriz, a.g.e., s. 16.

³⁹ Güriz, a.g.e., s.17.

Ayrıca hukuk ile ahlak arasındaki ilişki ceza hukuku bakımından da temeldir. Bir fiilin suç olup olmadığı tartışan suç haline getirme teorileri için hukuk ahlak ilişkisi önem arz etmektedir. Suç haline getirme teorileri temelde iki başlık altında incelenmektedir. Bunlar zarar ilkesi ve hukuki ahlakçılık ilkesidir. Zarar ilkesi suçların varlık sebebini fiil nedeniyle meydana gelen zarara dayandırmaktadır.⁴⁰ Zarar ilkesi gereği bir fiilin suç olarak düzenlenebilmesi için bu fiilden kaynaklı bir ihmalin ortaya çıkması gerekmektedir. Ortaya çıkan bu zararın önlenmesi amacıyla suç varlık göstermektedir. Suç haline getirme teorilerinin bir diğer büyük alt başlığı ise hukuksal ahlakçılıktır. Hukuki ahlakçılık suçun varlık sebebini fiil ya da ihmalin ahlaka aykırı olması nedenine temellendirmektedir.⁴¹ Devlin tarafından ortaya atılan bu görüşe göre ahlak ilkeleri, çoğunluk tarafından kabul edilen ahlak ilkeleri ile kişilerin başkalarına dayatmadıkları kendileri için var ettikleri ahlak ilkeleri olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Bu ilke uyarınca toplumun geneli tarafından kabul edilen ahlak ilkelerine aykırı fiiller suç olarak düzenlendiği için suç ile ahlak birbiri ile ayrılamaz nitelikte kavramlardır.⁴² Suç haline getirme teorileri içerisindeki hukuki ahlakçılık ilkesi bazı suçların varlık sebebini açıklasa da açıkça ahlaka aykırı olmamasına rağmen suç olarak düzenlenmiş fiillerin varlığı bu ilkeye getirilen temel eleştiridir.⁴³

Hukuki ahlakçılık sonucu yürürlüğe konulan cezalar ya da uygulamalar günümüzde AİHM kararlarına olarak konu olmaktadır. AİHM, “Handyside vs. Birleşik Krallık” kararında hukuki ahlakçılık olarak tanımlanabilecek bir uygulamayı ifade hürriyeti ve genel ahlak arasındaki ilişki yönünden incelemiştir. Yayıncılık şirketi olan başvuruçunun Danimarkalı bir yazarın kitabının yayın haklarını almış ve İngilizce tercümesini yayınlamıştır. Başvuruçunun yayınladığı kitap “mastürbasyon, pornografi, eşcinsellik” gibi bölümlerden oluşmakta ve eğitim amacıyla yayınladığına dair bir giriş bölümü yer almaktadır. Kitabın

---

⁴⁰ Mill, John Stuart, On Liberty: A Translation Into Modern English, Manchester, Industrial Systems Research, 2013, s. 114-115.

⁴¹ Devlin, Patrick, The Enforcement of Morals, New York, Oxford University Press, 1975, s.25.

⁴² Devlin, a.g.e., s. 16.

⁴³ Demirbaş, a.g.e., s.109.

içeriğine ilişkin yapılan müdahale sonrası AİHM verdiği kararda yayına yönelik müdahalenin ahlakın muhafazasına yönelik olduğunu belirtmiştir.⁴⁴ Demokratik bir toplum için genel ahlakın korunması gerekliliğini işaret ettikten sonra tek tip bir Avrupa ahlak anlayışından söz etmek mümkün olmadığı kararda vurgulanmıştır. Mahkemeye göre ahlak kavramının yere ve zamana göre değişiklik göstermesinin yanı sıra ahlak kavramı için görüşler hızla ve büyük boyutlarda değişim göstermektedir. Bu doğrultuda “ahlaki gereklilik” kavramından kastın ne olduğunu, toplumun bu konuda neye ihtiyacı olduğunu en doğru şekilde belirleyecek olan ulusal yargı makamı olmaktadır. Bu konuda dikkat edilmesi gereken bazı durumları; “gereklilik” kelimesinin, “zorunluluk” kelimesiyle aynı anlamı taşımadığı, “makul” ya da “arzu etmek” kullanımları gibi esnekliğe yer vermediğine dikkat edilmek olarak açıklamıştır.⁴⁵ AİHS madde 10/2⁴⁶ sözleşmeye taraf devletler için sınırsız bir takdir hakkı vermediği, bir ceza ya da yasak durumunun AİHS m.10’da koruma altına alınmış olan ifade özgürlüğü kapsamında uzlaştırılabilir olup olmadığı değerlendirmesi Mahkemenin yetki alanındadır. Mahkeme, genç kişilere yönelik kitap içeriğinde yer alan cinsellik ve pornografi ile ilgili açıklamaların, “otoriter olmayan, baştan çıkarıcı” olduğuna ve gençlerin ahlakının korunması için ifade özgürlüğünün kısıtlanabileceğine hüküm vermiştir.⁴⁷ AİHM 1998 yılında “Apocalypse” isimli kişilerin çıplak vücutlarının resmedildiği eser hakkında verdiği kararda ifade özgürlüğü ve genel ahlakı tekrar tartışma konusu etmiştir.⁴⁸ Karara konu eserde çeşitli siyasi ve dini figürler cinsel temas halinde resmedilmiştir. Bir ziyaretçinin esere kırmızı boya ile saldırmasının ardından tablonun sergilenmemesi adına ihtiyati tedbir kararı getirilmiştir. AİHM, başvurucu sanatçı sendikasını iddiasını kabul edilebilir bulduktan sonra eserde

---

⁴⁴ AİHM, Handyside ve Birleşik Krallık Kararı, Başvuru No: 5493/72, K.T.: 17 Aralık 1976. Para. 46.

⁴⁵ AİHM, Handyside ve Birleşik Krallık Kararı, Başvuru No: 5493/72, K.T.: 17 Aralık 1976. Para. 48.

⁴⁶ AİHS m. 10/2’ye göre; “İfade özgürlüğü kullanılırken ödev ve sorumluluk içinde hareket edilmesi gerektiğinden, ... genel ahlakın korunması amacıyla, hukukun öngördüğü ve demokratik bir toplumda, gerekli olan formalitelere, şartlara, yasaklara ve yaptırımlara başvurulabilir.”

⁴⁷ AİHM, Handyside ve Birleşik Krallık Kararı, Başvuru No: 5493/72, K.T.: 17 Aralık 1976. Para. 46.

⁴⁸ AİHM, Vereinigung Bildender Künstler ve Avusturya Kararı, Başvuru No. 68354/01, K.T.: 27 Ocak 2007. Para. 33.”

cinsel unsurların olmasına karşın hiciv amacıyla eserin var edildiğinin altını çizerek ifade özgürlüğüne karşı bir ihlal tespitinde bulunmuştur. AİHM'in her iki kararı birlikte okunduğunda sergi alanına çocukların da rahatlıkla gelebileceği de göz önünde bulundurulduğunda mahkemenin zaman içerisinde genel ahlak alanında ifade özgürlüğünün daha geniş yorumladığı sonucu çıkmaktadır. Aynı zamanda hukuki ahlakçılığa bağlı olarak var edilen kuralların AİHS kapsamındaki değerlendirmesinde salt ahlaki değerleri korumanın meşru bir müdahale olarak yorumlanmayacağı da bir başka çıktır.

1.2. ETİK VE AHLAK İLİŞKİSİ

Ahlak, felsefenin ana disiplinlerinden biri olan etiğin temelini oluşturmaktadır. Aynı zamanda etik, esas olarak felsefeden bağımsız bir alan olmaktadır. Etik, Türkçe sözlükte ahlak ile ilgili ve uyulması gereken davranışlar bütünü olarak tanımlanmaktadır.⁴⁹ Ahlak, bir ilkedен ziyade düzeni ifade etmesinin yanında etik, etik düzenin açıklanmasıyla anlaşılmaya muhtaç yönlerinin ilkeler doğrultusunda bir anlamlandırma faaliyeti olmaktadır.⁵⁰ Bir başka deyişle etik teorik bir alan, ahlak ise kişinin günlük hayatında adet, gelenek, görenek gibi davranışlarına yansımadır.⁵¹ Bauman, etiği modern dünyada geleneksel ahlakın yeterli kalmaması nedeniyle oluştuğunu ve global bir ahlaki yapı olduğunu iddia etmektedir. Ahlakın daha bireysel bir alanda mevcut olduğu fakat etiğin evrensel bir değerler kümesi olduğu fikri bu görüşün uzantısıdır. Etik ile ahlak arasındaki farkı kişi özeline indirgeyen düşünceler de mevcuttur. Bu görüşlerden biri Levinas'a aittir. Levinas etiği kanunların kapsamadığı yerde kişilerin karar vermesi için başvurduğu bir mekanizma olarak tanımlamıştır.⁵² Kişi, hukuk kuralı ile

⁴⁹ <https://sozluk.gov.tr/> (E.T. 07/12/2022)

⁵⁰ Cevizci, a.g.e., s. 17.

⁵¹ Pieper, Annemarie, *Etiğe Giriş*, Çev.: Gönül Sezer, Veysel Atayman, Ayrıntı Yayınları, 1999, s. 36-37; Etik kavramının günlük hayatın dışında olduğu ve teorik bir zeminde kaldığını savunan diğer görüşler için bkz.: Direk, Zeynep; Gökyaran, Erdem, *Sonsuza Tanıklık: Emmanuel Levinas'tan Seçme Yazılar*, Çev.: Medar Atıcı, Melih Başaran, v.d. 2. Basım, Metis Yayıncılık, İstanbul, 2010, s. 34.; Takış, Taşkın, "Etik", *Doğu Batı*, 4,2004, s. 7-8.

⁵² Direk, Zeynep; Gökyaran, Erdem, a.g.e., s. . 278-279-280.

düzenlenmemiş bir konuda karar vereceği zaman evrensel olan etik ilkelere göre hareket etmektedir. Wittgenstein ise etik ile ahlakın arasındaki temel farkın etik kuralların ihlalinin bir yaptırımının olmaması olarak açıklamaktadır.⁵³ Etiği evrensel olarak kabulü aynı zamanda etiğin ihlal edilmesinin takip edilememesinin kabulü anlamına da gelmektedir. Wittgenstein bu takip edilemezliğe vurgu yaparak etiğin ihlali halinin cezasızlık olduğunu aktarır. Ahlak ise kişilere gerek dini gerek vicdani bir yükümlülük yüklemektedir. Ayer de Wittgenstein'in tanımının devamı olarak etiği bir bilim dalından başka bir şey olmadığını belirtmiştir.⁵⁴ Yaptırımı olmaması ve herkesi kapsamı açısından etik araştırılması gereken bir bilim alanı olarak tanımlanmaktadır Ayer tarafından. Tüm bu düşünürlerin fikirlerinden etik ile hukuk arasında yakın bir ilişki olduğu fakat aynı kavramı işaret etmedikleri sonucu çıkmaktadır.

Kişinin ahlak kavramı karşısında alıcı ve pasif bir konumu bulunmaktayken, etik kavramı karşısında kişinin kurucu ya da etkin bir tutumu olmaktadır. Toplum, değişimler karşısında korumuş olduğu ya da tekrardan tanımladığı değerleri ve kuralları özellikle genç kesime sosyalleşme ve kültürleşme sürecindeki başlangıçtan itibaren empoze etmektedir. Ahlak kavramına etikle yaklaşan bir kişinin hazır bulduğu, empoze edilen, kurallar ve değerleri içselleştirmekle kalmayıp aynı zamanda bu kuralları aksi bir düzeyde tartıştığı, temellendirdiği ve sorguladığı görülmektedir. İçerisinde yer aldığı toplumun ahlakından etkilenerek töre cinayeti işleyen bir kimsenin, “namus” olarak nitelendirdiği olgu adına katil olmayı göze alması, onun ahlaksız ve vicdansız olduğunu göstermemektedir. Hatta bu kişinin iyice hesap kitap yapmasının yanında kendini de düşünen modern insanla karşılaştırıldığında naif ve sahici bir ahlak sahibi olduğu söylenebilmektedir. Fakat o kişinin sahip olduğu ahlakın namus gibi ilkel bazı değerlere göre inşa edilmiş toplumun ahlakı olduğu da söylenebilmektedir. İnsan yaşamına saygı ilkesinin yanında değer yargısı olarak “sevgi” kavramını da reddetmesi sebebiyle yanlış bir

---

⁵³ Wittgenstein, Ludwig, Defterler: 1914-1916, Çev.: Ali Utku, Birey Yayınları, İstanbul, 2004, s. 96-97.

⁵⁴ Ayer, Alfred Jules, Dil, Doğruluk ve Mantık, Çev.: Vehbi Hacıcadıroğlu, Metis Yayınevi, İstanbul, 1984.,s. 108.

ahlak olarak tanımlanmaktadır. Bu örnekten yola çıkarak ahlak kavramının yerel bir kavram olduğu, fakat etik kavramının evrensel bir nitelik taşıdığı görülmektedir. Ayrıca etiğin bir karakter unsurunun bulunduğu, bu durumda ahlak ve ahlaklılığın olgusal ve tarihsel bir şekilde yaşanan, belli başlı fiilin pratiğe dökülmesi olduğu, etik kavramı ise fiilin pratiğe dökülmedeki teori olduğu söylenebilmektedir.⁵⁵

1.3. GENEL AHLAK KAVRAMI

Ahlak kelimesi bir kişinin kişiliğini ifade etmek için huy anlamında kullanılmaktadır.⁵⁶ Kelimenin huy, karakter anlamı zaman içerisinde değişime uğramıştır. “Ahlak” için TDK sözlüğünde “*bir toplum içinde kişilerin uymak zorunda oldukları davranış biçimleri ve kuralları*” tanımını getirmiştir.⁵⁷ Ahlak kavramı sözlükte, toplum içerisinde kişilerin uymak zorunda olduğu ilkeler olarak da tanımlanmaktadır.⁵⁸ En kapsamlı tanımıyla iyi ve kötü hakkında oluşan değer hükümlerine bağlı olarak uygun olan ve olmayan davranış kuralları olarak değerlendirilebilir.⁵⁹ Ahlak kuralları uygun olan ve olmayan davranışları belirleyerek toplumun bir arada kalmasını sağlamaktadır.⁶⁰ Kuçuradi’nin tanımı ise şu şekildedir: “*Ahlak için bir başka tanım ise; kişiler arası ilişkilerde, davranışlara ilişkin belirli bir grupta, belirli bir zamanda ya da genel olarak geçerli olan, olması istenen çeşitli değer yargısı sistemleridir.*”⁶¹

Kant özgürce ahlaki seçimler yapabildiği için insanın diğer canlılardan ayrıldığı savındadır.⁶² Kant insanın çevresini kavradığı teorik akıl ve ahlaki yargıları kavradığı pratik akıldan oluştuğunu belirtmektedir.⁶³ İnsanın pratik aklının

---

⁵⁵ Cevizci, a.g.e., s. 17-19.

⁵⁶ Cevizci, Ahmet, Felsefe Sözlüğü. Paradigme Yayınları, 1999, s. 17.

⁵⁷ <https://sozluk.gov.tr/> (10.10.2022)

⁵⁸ <http://sozluk.gov.tr> (10.10.2022)

⁵⁹ Aydın, Oya, “Genel Ahlak Hukuk ve Cinsellik”, *Mülkiye Dergisi*, S. 37-4, Ankara, 2013, s. 139.

⁶⁰ Soyaslan, Doğan, *Ceza Hukuku Özel Hükümler*, Ankara, Yetkin Yayınları, 13. Baskı,, 2020. s. 548.

⁶¹ Kuçuradi, İoanna, *Ahlâk, etik ve etikler*. Ankara, Türkiye Felsefe Kurumu.2019, s.55.

⁶² Kant, Immanuel, *Ahlak Metafiziğinin Temellendirilmesi* (Çev. İoanna Kuçuradi), Türkiye Felsefe Kurumu, Ankara, 2013, s.7.

⁶³ Uygun, Oktay, *Hukuk Teorileri*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2017, s. 18.

varlığını, ahlaki değerler oluşturabilmesi açısından başka canlılardan insanı ayıran bir özellik olarak ortaya koymaktadır. Kant insanın çevresel faktörlerden arındırılış olarak pratik aklı ile ahlaki yargılara varması kabulü nedeniyle insanı saygın varlık olarak addetmektedir.⁶⁴ Düşünre göre, kişi ortaya koyduğu çeşitli ilkeler ile ahlaki inşa etmektedir. Bu ilkelerden biri eylemlerimizin çelişki içermemesini tanımlayan evrenselleştirme ilkesidir. Evrenselleştirme ilkesi ile kişi kendisi ile çelişmeksizin hareket etmelidir. Çelişmezlik, herkes için geçerli olduğu için ortak bir ahlaka hizmet edecektir.⁶⁵ Ahlakın bir diğer ilkesi Kant'a göre araçsallaştırma yasağıdır. Araçsallaştırma yasağı kişinin ahlaki seçimlerinde kendisi ya da bir başkasını araç olarak kullanmamasını ifade eder.⁶⁶ Bir kişinin bir başkasını öldürmesi, kendi çıkarı için bir başkasını araçsallaştırmasına örnek olarak verilebilir. Evrenselleştirme ve araçsallaştırma yasağı izlenerek gerçekleştirilen davranışlar ödev ahlakı ile gerçekleşeceği için ortak bir yere evrilecektir.⁶⁷ Bu ilkeleri izleyen çevresel faktörlerden arınmış olarak pratik aklı ile düşünen herkes aynı ahlaki sonuca ulaşacaktır. Kant'ın ahlak yorumunda ahlak kişinin pratik aklından ve tüm çevresel etmenlerden bağımsız olarak var olur.

Hegel'in ahlak inşası ise Kant'tan ayrılmaktadır. Hegel'in ahlak anlayışının öncesinde birtakım kavramları Hegel'in gözünden açıklamakta fayda vardır. Hegel, rasyonalizmi en doğru olarak kabul ederek gerçek olan her şeyin akli ve akli olan her şeyin gerçek olduğunu savunmaktadır.⁶⁸ Hegel'in ahlak anlayışı da akıldan bağımsız olarak var olamaz. Ahlak özü itibariyle akli olandır ve ahlaki olmak da özgür olmak anlamına gelmektedir.⁶⁹ Hegel'de özgürlük Kant'ın evrensellik ilkesinden farklı olarak keyfi bir iradedir.⁷⁰ Hegel'e göre insanın dış etkilerle karar

---

⁶⁴ Güriz, a.g.e., s.353.

⁶⁵ Kant, a.g.e., s.37.

⁶⁶ Kant, a.g.e., s.45.

⁶⁷ Oktay, a.g.e., s.24.

⁶⁸ Hegel, G.W. Friedrich, Hukuk Felsefesinin Prensipleri (Çev: Cenap Karakaya), İstanbul, Sosyal Yayınları, İstanbul,1991, s.278.

⁶⁹Inwood, Michael, The Blackwell Philosopher Dictionaries A Hegel Dictionary, Blackwell Publishers, Oxford,1992, s.191.

⁷⁰ Yenişehirlioğlu, Şahin, Hegel Felsefesi'nde Birey Toplum Devlet İlişkileri: Birey ve Toplum Yayınları, Ankara, 1985, s.18.

veriyor olması özgür olmadığı anlamına gelmemektedir; aksine kişi salt insan olması nedeniyle özgürdür.⁷¹ Kişi anlık duruma bağlı olarak değişen etkiler altında özgürlüğünü inşa eder. Bu sebeple Kant'tan ayrıksı olarak Hegel'de ahlak herkesi aynı noktada buluşturan bir kavram olarak var olmamaktadır. Hegel'in ahlakı, kişinin özgürlüğünün anlık taleplerle belirlenmesi nedeniyle toplum, örf ve geleneklerle yakından ilişkilidir.⁷² Ahlakın başka kavramlarla olan yakın ilişkisi nedeniyle ahlak var edilirken bu kavramlara sıklıkla referans verilir.

Kant ve Hegel'in teorik ahlak inşasının yanı sıra her toplum kendi dinamiklerine bağlı olarak tıpkı pozitif hukuk kurallarında olduğu gibi ahlaki tutumlar gelişmiştir. Her ne kadar oluş şekilleri benzer olsa da pozitif hukuk kuralları ile ahlak arasında her zaman net bir ayırım ortaya koymak mümkün olmamıştır. Bu duruma Nazilerin yargılanmaları sırasında yaptıkları savunma örnek olarak verilebilir. Kıta Avrupa'sında ikinci dünya savaşı sonrası gerçekleştirilen yargılamalarda Naziler fiillerinin yasaya uygun olduğu savunmasını sunmuşlardır. Bu savunma karşısında pozitif hukuka uygun olsa bile kitleler halinde insanların öldürülmesinin ahlaka ve insanlığın temel değerlerine aykırılığı nedeniyle cezalandırılmışlardır.⁷³ Bu durum katı olarak uygulanan pozitif hukuk kurallarının esnemesine yol açmış ve pozitif hukuk kurallarına uygun olsa dahi ahlaka ve insanlığın temel değerlerine aykırı hareket etmenin sorumluluk doğuracağı bir alan açmıştır. Türkiye'de ise pozitif hukuk kurallarının yanında her zaman bu pozitif hukuk kurallarını etkileyen ve dinden özünü alan bir ahlak anlayışı hüküm sürmüştür. Kilise hukukunda İslam Hukukundan ayrıksı olarak ahlakı, dini bir değere dayandırmamış ve kişi özelinde yaşanan bir durum olarak kabul etmiştir.⁷⁴ İslam hukukunda ise ahlak dini değerler çevresinde örülmüştür.⁷⁵

---

⁷¹ Hegel, a.g.e., s.119.

⁷² Çuhadar, Cengiz, Hegel'in "Hukuk Felsefesi Pransiplerinin Prensipleri" Adlı Eseri BBAğlamında Ahlakın Oluşumu, MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi, 2018, 7-4 , 719- 748, s.722.

⁷³ Güriz, Adnan, Hukuk Felsefesi, Siyasal Kitapevi, Ankara, 2019, s.18.

⁷⁴ Güloğlu, Yavuz, Ahlak Kurallarının Türk Hukuk Sistemine Etkisi, SDÜHFS, 10-2, 2020, s.7.

⁷⁵ Köse, Saffet, Hukuk mu Ahlâk mı?, İslam Hukuku Araştırmaları Dergisi, S.17, 2011, s.20,24,48. Yazar din ve hukukun dengeli bir sentezinin hukuk kurallarına bağlılığın artması için gerekli olarak görmektedir.

Osmanlı dönemindeki kadıların İslam Hukukunu yine İslam'ın öngördüğü ahlak kuralları ile uygulaması da bu durumun pratikteki yansımasıdır.⁷⁶ Bu geleneğin devamı olarak Avrupa ülkelerinden iktibas edilen kanunlar da ahlak merceği ile değerlendirilmiştir.

Hukuk kavramının sınırlarına göre ahlak kavramı biraz daha kapsamlıdır. Ahlak açısından düşünce şekli bile toplumun belirlediği yazısız kurallara uygun değilse ahlaka aykırı olarak değerlendirilebilir. Hukuk kuralları, toplumun düzeninin sağlanmasına yönelik olup; ahlak konusu kişiseldir. Ahlaka uygun olmayan çoğu fiil suç karşılığını almadığı gibi, ahlaki bir durumu esas almamasına rağmen kanun kapsamında suç olarak kabul edilen birçok yargı yer almaktadır.⁷⁷

Ahlak, kavramsal olarak hukuksal alan içerisinde genel ahlak biçimine yansımış olup, özgürlüklerin sınırlandırılması adına bir ölçüt şeklinde kullanılmaktadır⁷⁸. Bu yönü ile genel ahlak, Türk hukukunun yanında milletlerarası sözleşmeler içerisindeki temel hak ve özgürlükler adına bir sınırlama nedeni şeklinde benimsenmesi sebebiyle önem arz etmektedir. Genel ahlak kavramının değer yargısı içermesi sebebiyle kişisel değerlendirmeler içerisinde farklı sonuçlara ulaşılabilmesi mümkün olmaktadır.⁷⁹

Oluşan bu durum temel hak ve hürriyetin sınırlarının belirlenmesinde esneklik oluşturabileceği sebebiyle endişeye sebep olmaktadır. Bu bağlamda ahlakın kavramsallaştırılarak çerçevesinin önemle belirlenmesi, toplumun çoğunluğuna hakim olan ahlaki değerleri korumaya yönelik temel hak ve hürriyetin

---

⁷⁶ Yüksel, Mehmet., Osmanlı Hukukunda Kadı ve Kadılık Müessesesi, Terazi Hukuk Dergisi, 9-100, Aralık, 2014, 877-885, s.881.

⁷⁷ Kuçuradi, Ioanna, *Özgürlük, Ahlak, Kültür Kavramları, Uludağ Konuşmaları*, Türkiye Felsefe Kurumu Yayınları, Ankara, 2009, s. 33.

⁷⁸ Bulut, Nihat, Hak ve Özgürlüklerin Sınırlandırılma Nedeni Olarak Genel Ahlak, C.IV, S.1-2, Erzincan, *Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 2000, s. 29. Benzer yönlü olarak: Merki Çoksezen, Duygu, Türk Ceza Hukukunda Genel Ahlakın Cinsiyetçi Yorumu, Çankaya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 5.1, 2020, 948.

⁷⁹ Koyuncu Gülseven, Ayşe Seda, "Genel Ahlak ve İfade Özgürlüğü", *İnsan Hakları Çalışma Metinleri X*, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi İnsan Hakları Merkezi, Ankara, 2008, s. 4.

kısıtlanmaması gerekmektedir.⁸⁰ Genel ahlak kavramı, kişisel ahlak kavramına göre farklılıklar bulunmaktadır. Genel ahlak, toplumda bulunan kişilerin ortak değer kavramı doğrultusunda belirlenen durumlar iken, kişisel ahlak kavramı ise; kişinin doğduğu aile yapısı ve sosyo- kültürel ortamla ilişkilidir.

Genel ahlak kavramı, Türkiye Cumhuriyeti 1982 Anayasasında ve Türkiye'nin tarafı bulunduğu AİHS'de temel hak ve hürriyetin kısıtlanma sebebi olarak değerlendirilmiştir. TCK'nın "Topluma Karşı Suçlar" başlığı altında "Genel Ahlaka Karşı Suçlar" şeklinde belirtilmiş olup, çalışmada konu edilen "müstehcenlik", "hayasızca hareketler" kavramları genel ahlaka karşı olması sebebiyle suç olarak değerlendirilmektedir.⁸¹

Öğreti doğrultusunda genel ahlak kavramının hukuki değer şeklinde kabul edilmesi ceza hukukunun gelişmesi için olumsuz bir durumdur.⁸² AİHM tarafından da genel ahlak kavramına bağlı olarak belirlenebilecek sınırların yasal mevzuat içerisinde yer alabileceği düşünülmektedir. Kavrama yüklenecek değer in önyargı ve kişisel görüşlerden bağımsız olması gerekmektedir.⁸³ Demokratik hukuk devleti kapsamında hakkın özüne dokunmadan bir sınırlama ancak bu kıstaslar altında sağlanmış olabilir.⁸⁴

Anayasa Mahkemesi genel ahlakı toplumun büyük bir çoğunluğu tarafından belirli bir zaman diliminde benimsenen hareketler olarak tanımlamıştır.⁸⁵ Anayasa Mahkemesi genel ahlak tanımının devamında kavramın kolayca anlaşılabilir olduğu görüşünü savunmuştur. Anayasa Mahkemesi'nin kolayca anlaşılabilir olma tanımı öğretide genel ahlakın kişinin ilk akla gelen ahlak düşüncesi olduğu şeklinde

---

⁸⁰ Ertaş, a.g.e., s. 201.

⁸¹ Ay, a.g.e., s. 46.

⁸² Ay, a.g.e., s. 43.

⁸³ Özbek, a.g.e., 2009, s. 42.

⁸⁴ Özbek, a.g.e., 2009, s. 43.

⁸⁵ AYM, E.1963/128, K.1964/8, 28/01/1964 normkararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr (E.T. 26.11.2022)

yorumlanmıştır.⁸⁶ Öğretide, Anayasa Mahkemesi'nin genel ahlak için toplumun çoğunluğunun kabul ettiği ahlak yorumuna çoğunluğun azınlığa dayattığı ahlakın genel ahlak olarak kabul edildiği eleştirisi getirilmiştir.⁸⁷

AİHM ise konuya ilişkin verdiği 1988 tarihli bir kararda, ahlakın keyfiyetinin herhangi bir ülke içerisinde bile çok fazla farklılık gösterebileceğini, bundan dolayı ahlakın gereklilikleri hususunda Avrupa konsensüsünün bulunmadığını ifade etmektedir.⁸⁸ Genel ahlak ve kişisel ahlak birbirinden farklı tutumları işaret etmektedir. Kişisel ahlak, kavramsal olarak kişinin yetişmiş olduğu kültürel ortam ve aile yapısı gibi birçok etmen tesirinde meydana gelmektedir. Genel ahlak ise toplumu oluşturan ortak değer yargıları adına olması sebebiyle kişisel ahlakın üstünde yer almaktadır. Mahkemeye göre genel ahlakın toplumu oluşturan kişilere olan yansıması, kişisel ahlak olarak nitelendirilmektedir. Dolayısıyla kanun koyucunun korunması gereken bir değer olarak kişisel ahlakı değil de toplumun ortak değerleri olarak tanımlanan genel ahlakı göstermektedir.⁸⁹ Strazburg mahkemesi devletlerin ahlaka ve fiil alanlarında kişilerin içe yönelik olan ahlak yargılarının yer edinmediği, bu alanlarda dışa yönelik davranışlara yer verdiğini değerlendirmektedir. Bu durumun tam tersinin kabulünde ise ahlakın kişisel olarak değişim gösterebilen somut bir kavram olmaması sebebiyle, temel hak ve özgürlüklere keyfi bir şekilde kısıtlanmasına sebebiyet vermektedir. Bu ayrımın hâkim tarafından itinayla yapılması gerekli olmaktadır.

Davaya konu olan her olay içine hakim tarafından genel ahlaka karşı bir ihlalin olup olmadığının saptanmasında sadece toplumun korunmasını hedefleyen yerel değerlerin değil, aynı zamanda çağdaş kıstasların da esas alınması, demokratik hukuk devleti dahilinde bir değerlendirme yapılması gerekmektedir.

---

⁸⁶ Özbek, Veli Özer, *Müstehcenlik Suçu*, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2009, s.41.

⁸⁷ Aydın, Oya, Genel Ahlak, Hukuk ve Cinsellik, *Mülkiye Dergisi*, C.37, S.4, Y.2013, s.144

⁸⁸ AİHM, Müller ve diğerleri/İsviçre, Başvuru Numarası:100737/84, K.T.: 24.05.1988. Para. 16.

⁸⁹ Erem, Faruk, "Müstehcenlik", *Yargıtay Dergisi*, C:X, Sa. 1-2, S. 102-106, s. 103.

Aynı zamanda genel ahlak kavramı, temel hakların özüne dokunup tamamen kullanımını engelleyecek bir duruma getirme sonucu meydana getirmemelidir.⁹⁰

Anayasa Mahkemesi ahlak ve müstehcenlik kavramlarının birbiri ile örtüştüğünü belirtmektedir. “*Müstehcenlikle ilgili getirilen hükümlerde korunmak istenen başlıca hukuki menfaat, toplumun ‘ar ve haya duyguları’ olarak da ifade edilen ‘genel ahlak’tır. ‘Genel ahlak’, belirli bir dönemde doğru, makul ve adil düşünceye sahip toplum genelinin benimsediği ahlak ve edep anlayışıdır. Soyut ve değişken bir kavram olan genel ahlaka ve adaba aykırılığın tespitinde toplumun belirli bir kesiminde kabul edilen değer yargıları değil, demokratik toplum düzenine ilişkin davranış kurallarının esas alınması gerekmektedir. Böylece çoğunluğun veya bir kesimin ahlak anlayışının toplum geneline dayatılması riskinin önüne geçilebilecektir. ‘Genel ahlak’ yaptırım hukukunun bir parçası olarak düzenlendiğinde ayrıca ‘fiilin ağırlığı ve tehlikeliliği’ ölçütü de gözetilmelidir. Diğer bir anlatımla, sınırlanmak istenilen davranış değerlendirilirken demokratik toplumun temellerini oluşturan hoşgörü, açık fikirlilik, çoğulculuk gibi değerler ve özgürlüğü genişletici yorum yöntemleri yanında davranışın demokratik toplumun ahlaki standartları üzerinde olumsuz bir etkisinin bulunup bulunmadığı da dikkate alınmalıdır.*”⁹¹ Anayasa Mahkemesi genel ahlaka verdiği kararda toplumdaki makul ve adil düşünceye sahip kişilerin içselleştirdiği edep anlayışı olarak tanım getirmiştir. Anayasa Mahkemesi’nin tanımına göre genel ahlak toplumun geneli değil makul ve adil insanların düşüncede ortaklaştığı edep anlayışından oluşmaktadır. Anayasa Mahkemesi toplumun geneli tarafından kabul edilen, toplumun büyük çoğunluğu tarafından benimsenen gibi salt çoğunluğun temek alındığı bir tanım yerine toplumdaki bazı kişilere işaret etmiştir. Yüksek Mahkeme verdiği kararda makul ve adil insanların kimler olduğunu konusunu açıklamamıştır. Fakat tanımın devamında kavramın soyut olduğuna dikkat çekmiş ve genel ahlakın belirlenmesinde demokratik toplumun kıstas alınması gerektiğini vurgulamıştır. Kişilerin hareketlerinde kısıtlama yapılırken işlenen fiilin de ağırlık ve tehlikelilik

⁹⁰ Özbek, Veli Özer, *a.g.e.* 2009. s.42.

⁹¹AYM, K.T.: 01.04.2015, E. 2014/118, K. 2015/35

testine tabi tutulmasını işaret etmiştir. Anayasa Mahkemesi'nin kararındaki tanımın AİHS asgari standardına yakın olduğu söylenebilir.

1.4. MEVZUATTA GENEL AHLAK

1.4.1. Medeni Kanun

743 sayılı Mülga Türk Medeni Kanunu'nda da 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nda da ahlaka sıklıkla atıf yapılmıştır. Mülga kanun ile yürürlükteki kanunun karşılaştırılması öncesinde geçiş sürecini ortaya koymak gerekmektedir. Dilinin eskimesi ve güncel kurumların eklenmesi gerekliliği nedenleriyle Türk Medeni Kanun'da da çeşitli değişiklikler yapılmıştır.⁹² Bu değişiklikler sırasında kadın hareketinin çabalarıyla kadın erkek eşitsizliğini yaratan maddelerde de değişikliğe gidilmiştir. Evlenme hakkını kullanabilen çiftlerde erkeğin ikametgahının kadının ikametgahı olması, sadece erkeğin bulunduğu yerdeki evlendirme dairesinde nikahın yapılabilmesi, erkeğin aile konutunu tek başına seçebilmesi, erkeğin evlilik birliğinin reisi olması, evlilik devam ederken velayet konusunda anlaşmazlık olduğunda erkeğin oyunun üstün olacağı gibi kadın erkek eşitsizliğine yol açan maddeler iptal edilmiştir.⁹³ Bu değişiklikler toplum hayatını doğrudan etkileyen ve eşitliğin sağlanmasında önem arz eden değişikliklerdir. Toplumdaki ahlak algının erkeğin üstün olduğu yerden kayarak eşitliğe doğru geldiğinin de bir göstergesidir.

Mülga medeni kanunda ahlaka aykırılığın zikredildiği maddeler genel itibariyle topluluk kurma hakkına ilişkindir. Mülga medeni kanunun 45. maddesinin ikinci fıkrasında kanuna ve ahlaka aykırı amaçtaki cemiyet, şirket ve müesseselerin hükmi şahsiyeti olamayacağı belirtilmiştir. 4721 sayılı medeni kanunda da aynı düzenleme

---

⁹² Medeni Kanun değişikliği hakkında detaylı bilgi için bkz. Kılıçoğlu, M. Ahmet, Medeni Kanunumuzu Nasıl Değiştirdik, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi - Hukuk Araştırmaları Dergisi , 1717-1757, 2016.

⁹³ Yüksel, Sera Reyhani, Türk Medenî Kanunu Bakımından Kadın-Erkek Eşitliği . Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi , 18 (2) , 175-200, s, 186-188.

varlığını korumuştur. Vakıfların kuruluşuna ilişkin mülga medeni kanunun 74. maddesi kanuna, ahlaka ve adaba aykırı vakıfların tescillenmeyi hükmü yer almaktadır. 4721 sayılı medeni kanunda da yine 54. maddesinde ahlaka aykırı dernek, 101. maddesinde ise vakıf kurulamayacağı yer almaktadır. Yakın tarihteki dava örneklerine bakıldığında ahlaka aykırılık kavramı LGBTİ+ derneklerin kapatılması yönünde kullanıldığı görülmektedir. 2007 yılında Lambda İstanbul Lezbiyen, Gey, Biseksüel, Travesti, Transseksüel (“LGBT”) Kadın ve Erkekler Arası Dayanışma Derneği’nin ahlaka aykırı olması nedeniyle kapatılması talebiyle davanın açılması bu duruma örnek olarak gösterilebilir.⁹⁴ İlk derece mahkemesinin kapatma yönündeki kararı Yargıtay tarafından LGBTİ+’ların dernek kurma hakkı olduğundan bahisle bozulmuştur.⁹⁵ 2022 yılında ise dernek denetçilerinin raporunda “Tarlabaşı Toplum Merkezi’nin “toplumda kısaca LGBTİ (lezbiyen, gey, biseksüel, travesti, intersex) olarak bilinen kişilerin cinsel eğilimlerini normalleştirmek sureti ile çocukların cinsel kimliklerini etkilemeye çalışması” ifadelerinin ardından ahlaka aykırılık iddiası ile kapatma davası açılmıştır.⁹⁶ Örnekler göstermektedir ki ahlaka aykırılık kavramı medeni kanun uygulamasında da cinsel ahlak olarak algılanmakta ve bu yönde uygulanmaktadır.

Mülga medeni kanun ile yürürlükteki medeni kanunun ahlaka atıf yaptığı maddelerden biri de ölüme bağlı tasarrufun iptaline ilişkindir. Her iki kanunda ölüme bağlı tasarrufun iptaline ilişkin sebepleri sıralarken ahlaka aykırılığı zikretmektedir. Mülga medeni kanuna nazaran 4721 sayılı medeni kanunda ahlaka aykırılık haline daha fazla hükümde yer verilmiştir. Yürürlükteki medeni kanunda velayetin kullanılması kendisine bırakılmayan eşin çocuk ile kişisel ilişkisinin belirlenmesinde çocuğun ahlak bakımından da yararının gözetileceğini düzenleyen 182. madde, ana ve babanın çocuk üzerindeki eğitiminde ahlaki gelişimi gözetmeleri gerektiğine ilişkin 340. madde mülga kanunda olmayan düzenlemeler olarak örneklendirilebilir.

⁹⁴ Sosyal Politikalar Cinsiyet Kimliği ve Cinsel Yönelim Çalışmaları Derneği, LGBT Davaları AİHM, Yargıtay Ve Danıştay İçtihatları, Punto Baskı Çözümleri, İstanbul, 2012, sf. 58.

⁹⁵ Yargıtay 7. HD., K.T.:15.11.2008, E.:2008/4109, K.:2008/5196, lexpera.com (E.T.: 17.03.2023)

⁹⁶ <https://kaosgl.org/haber/tarlabasi-toplum-merkezi-ne-acilan-kapatma-davasi-ertelendi>

1.4.2. Basın Kanunu ve Genel Ahlak

5187 sayılı Basın Kanunu ahlaka atıflar yapan hükümler içermektedir. Basın Kanunu'nun 3. maddesinde basın özgürlüğünün kısıtlanabileceği haller sayılırken ahlakın korunması bir sınırlama sebebi olarak düzenlenmiştir. Hayasızca hareketler suçunun madde gerekçesinde de suçun varlık sebebinin ahlak temizliğinin korunması olması açısından basındaki sınırlamalar ile toplumun ahlak algısı arasında yakın ilişki bulunmaktadır. Basın İlan Kurumunun, 195 sayılı Basın İlan Kurumunun Teşkiline Dair Kanunu'na göre hazırlanan 27 Mayıs 2022 karar tarihli ve 216 karar numaralı "Basın Ahlak Esaslarına Dair Genel Kurul Kararı" basındaki ahlak kavramının açıklanmasındaki kılavuz metinlerden biridir. Sosyal ağ hesapları dahil tüm gazetelerin ahlak esaslarına uygun davranmasını emreden Genel Kurul Kararı'nın "milli ve toplumsal değerlere saygı" yan başlıklı 16. maddesinde genel ahlaka aykırı yayın yapılamayacağı belirtilmiştir. Hayasızca hareketler suçunun alenen işlenmesi halinde genel ahlaka aykırılık oluşturması nedeniyle cezalandırılıyor olması ve herkesin erişimine açık olan yayınların yine genel ahlak sebebiyle sınırlandırılıyor olması iki konusun birbirine olan yakınlığına işaret etmektedir. Ayrıca basında yer alan yayınların niteliği de toplumun algısını etkilemektedir.⁹⁷ Açıkça bir genel ahlak tanımı yapılmamakla birlikte Basın Kanunu ve genel ahlak birçok karara konu olmuştur.

Basın İlan Kurumu dönemin başbakanına yönelik "artistlik yapma lan" ifadesini içeren bir yayını resen incelemiş ve bu lafzın basın etiğine ve ahlaka aykırı olduğuna hükmederek Basın Ahlak Esasları ihlal ettiğine hükmedilmiştir. Basın İlan Kurumu'nun bu kararı Anayasa Mahkemesi önünde pilot karar olarak incelenmiştir. Anayasa Mahkemesi 2022 yılında tesis ettiği kararda ifade özgürlüğün ihlal edildiğine hükmedilmiştir.⁹⁸ Anayasa Mahkemesi tarafından verilen kararda Basın Etiği Esaslarında yaptırıma dayanak olan genel ahlak, özel hayatın gizliliği, haber içeriğini saptırma gibi başlıklara ilişkin bir açıklama

⁹⁷ Cohen, Stanley, a.g.e., 2002, s. 28.

⁹⁸ AYM, K.T.: 10.03.2022, Başvuru Numarası: 2016/5903

bulunmamasını belirlilik ilkesi ile çatıştığına yönünde yorumlamıştır.⁹⁹ Basın etiği kavramı kararlarda sıklıkla Basın Kanununun genel ahlaka aykırı yayın yapılamayacağı hükmüne atıf mahiyetinde basın ahlakı kavramı yerine kullanılmaktadır. Basın etiği kavramı Anayasa Mahkemesinin bir kararında da zikredilmektedir. Anayasa Mahkemesince 2013 tarihli bir kararında köşe yazarının o yerin emniyet müdür vekilini “ucuz olmak” ile itham ettiği yazısını ifade özgürlüğü çerçevesinde değerlendirirken bir yazarın yazılarının tamamının ispata dayalı olmasının beklenemeyeceğini fakat yazının genelinin basın etiğine uygun olması gerektiğinin altını çizmiştir.¹⁰⁰ Anayasa Mahkemesinin kararından basın etiğinin yayının doğruluğu ve kişi haklarına zarar vermemesi yönünde tanımlandığı sonucu çıkarılabilmektedir.

1.4.3. Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun ve Genel Ahlak

2011 tarih ve 6112 sayılı RTÜKK’de “Yayın Hizmet İlkeleri” başlığı altındaki 8. maddesinde yayınların “genel ahlaka ve ailenin korunması ilkesine” aykırı olamayacağını düzenlemiştir. Kanununun 8. maddesinin 2. fıkrasında ise çocuk ve gençlerin izleyebileceği saatlerde ve içeriğin türünü gösterir logo olmaksızın fiziksel, zihinsel ve ahlaki gelişimi olumsuz etkileyecek yayınların yapılamayacağı düzenlenmiştir.

Yürürlükteki kanundan önceki dönemde uygulanan mülga RTÜKK bazı maddelerinin soyut ve içeriği belirgin olmadığı gerekçesi ile Anayasa Mahkemesi kararına konu olmuştur. 2022 yılında dönemin cumhurbaşkanı ve bir grup milletvekili 13.4.1994 tarih ve 3984 sayılı mülga RTÜKK’de bazı maddelerinin iptali istemi ile Anayasa Mahkemesine başvurmuştur. İptali istenen maddeler arasında mülga RTÜKK’nin 4. maddesinde düzenlenen Yayın İlkeleri yan başlıklı maddedeki “toplumda nefret duyguları oluşturan” ve “korku salacak” ifadeleri de

---

⁹⁹ AYM, K.T.: 10.03.2022, Başvuru Numarası: 2016/5903

¹⁰⁰ AYM, K.T.: 23.01.2014, Başvuru Numarası: 2013/2602 para. 75

bulunmaktadır. Başvurucular maddedeki “toplumda nefret duyguları oluşturan” ve “korku salacak” ifadeleri için belirsiz olduğu ve keyfi uygulamalara yol açabileceğini savunmuştur.¹⁰¹ Anayasa Mahkemesince verilen kararda maddedeki “toplumda nefret duyguları oluşturan” ve “korku salacak” ifadeleri toplumun huzur ve düzeninin bozulmaması için kanun maddesinde yer aldığını belirtilerek bahsi geçen ifadelerin kanundan metninde yer almasını Anayasa’ya aykırı olmadığı yönünde karar verilmiştir.

Yayınların genel ahlaka aykırı olamaması düzenlemesi sıklıkla çeşitli mercilerce verilen kararlara konu olmuştur. Danıştay tarafından 2015 yılında verilen bir kararda kadın karakterin çocuğunun kan hastalığı için donör bulunamadığı için eski eşiyle bir araya gelip çocuk yapması konulu dizi ilk derece mahkemesi tarafından verilen ahlaka aykırı bulunmasını yönündeki karar onaylanmıştır.¹⁰² Kararın karşı oyunda ise kadın karakterin fiili, annelik özverisi olarak yorumlanmış ve bu nedenle ahlaka aykırı olamayacağı savunulmuştur. Danıştay’ın bu kararında herhangi bir bilirkişi heyeti raporu istemezken sonraki tarihli kararlarında bilirkişi raporu olmaksızın karar verilmesin bozma sebebi olarak yorumlamıştır.¹⁰³ 2018 yılında verilen kararda bir yayının ahlaka aykırı olup olmadığının bu alanda çalışan akademisyen, çocuk ruh sağlığı ve hastalığı uzmanı hekim ile çocuk psikoloğundan oluşan bilirkişi heyeti tarafından ortaya konulması gerektiği için ilk derece mahkemesinin kararını bozulmuştur.¹⁰⁴

Danıştay 2021 yılında verilen direk dansı yapan bir kişinin konu edildiği bir kararında ise bilirkişi tarafından çocukların sıfır yedi yaş arası, sekiz on iki yaş arası, on üç on beş yaş ve on beş on sekiz yaş olarak tasnif edilmeksizin yayının

---

¹⁰¹ AYM, K.T.: 21.09.2004, E.2002/100 E., K. 2004/109

¹⁰² Danıştay, 13. D., K.T.: 21.01.2015, E.: 2013/2391, K.: 2015/75 lexpera.com (E.T. 07.06.2022)

¹⁰³ Bkz. Danıştay, 13. D., K.T.: 21.01.2021, E.: 2016/3047, K.: 2021/248 lexpera.com (E.T. 17.11.2022)

¹⁰⁴ Danıştay, 13. D., K.T.: 21.05.2018, E.: 2015/4872, K.: 2018/1782 lexpera.com (E.T. 17.11.2022)

çocuklar üzerindeki etkisinin belirlenmesini hukuka uygun görmemiştir.¹⁰⁵ Danıştay'a göre her ne kadar on sekiz yaşından küçük herkes Türkiye'nin de taraf devletler arasında yer aldığı Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşmede çocuk olarak tanımlansa da çocukların yaşı ile yayından etkilenme durumları değişeceği için ayrı ayrı inceleme yapılması gerekmektedir.

Radyo ve Televizyon Üst Kurulunun da teşekkülü 6112 sayılı RTÜKK ile düzenlenmiştir. 6112 sayılı RTÜKK'nin Radyo ve Televizyon Üst Kuruluna "Yayın Hizmet İlkeleri" alt başlıklı 8. maddesine aykırı yayın yapan yayıncılara idari para cezası düzenleme yetkisi verilmiştir. RTÜK tarafından verilen birçok kararda yayınların genel ahlaka aykırı olup olmadığını incelenmiştir. 2016 yılında tahsis edilen kararda bir radyo programına telefonla bağlanan dinleyicinin kız arkadaşının kardeşi ile birlikte olmasını anlatmasını genel ahlaka aykırı yayın olarak nitelendirmiş ve idari para cezasına hükmedilmiştir.¹⁰⁶ Radyo kanalındaki sunucunun İtalya'da 14 Şubat için kişilerin arabada seviştiği haberini verilmesi RTÜK tarafından genel ahlaka aykırı bir yayın olarak değerlendirilmemiştir.¹⁰⁷ Bir başka radyo programında bir erkeğin "kadın gibi" konuşarak dili düzeysiz kullanması yayına uyarı cezası verilmesine hükmedilmiştir.¹⁰⁸

2015 yılında özel bir medya sunucusu üzerinden yayın yapan bir kanalda "The Normal Heart" isimli partneri AIDS ile yaşayan eşcinsel bir erkeğin hikayesinin anlatıldığı filmin yayınlanması RTÜK'ün değerlendirmesine girmiştir. RTÜK tarafından yapılan değerlendirmede gay ilişkinin ekrana taşınmasını toplumun utanma duygusunu örseleyen bir durum olarak nitelendirilmiş ve yayıncı kuruluş hakkında genel ahlak sınırlarını zorlayan bir yayın yapılmış olunması

---

¹⁰⁵ Danıştay, 13. D., K.T.: 12.04.2021, E.: 2016/3475, K.: 2021/1282 lexpera.com (E.T. 17.11.2022)

¹⁰⁶ Radyo ve Televizyon Üst Kurulu, 05.01.2016, K. No. 31, T. No. 2016/01 lexpera.com (E.T. 17.11.2022)

¹⁰⁷ Radyo ve Televizyon Üst Kurulu, 29.03.2012, K. No. 46, T. No. 2012/22 lexpera.com (E.T. 17.11.2022)

¹⁰⁸ Radyo ve Televizyon Üst Kurulu, 22.02.2012, K. No. 40, T. No. 2012/13 lexpera.com (E.T. 17.11.2022)

nedeniyle idari para cezasına hükmedilmiştir.¹⁰⁹ Demir Demirkan'ın Aşkta Öte isimli şarkısının klibini yayımlayan kanala ise şarkının sözleri nedeniyle RTÜK tarafından uyarı cezası verilmesine hükmedilmiştir.¹¹⁰ Genel itibariyle RTÜK tarafından genel ahlaka aykırılığa ilişkin verilen kararlarda sadece tespit yapmış ve ne sebeple genel ahlaka aykırı olacağı hususunu açıklamamıştır. Bu sebeple verilen kararlarda genel ahlakın ne şekilde yorumladığı açık değildir. Her ne kadar genel ahlakın tanımı yapılmaksızın ve ne sebeple genel ahlaka aykırılığın oluştuğu karar metinlerinde yer almasa da uygulamadaki örnekler genel ahlakın heteronormatif¹¹¹ bir şekilde yorumlandığını göstermektedir. Genel ahlaka aykırılık ataerkil düzene aykırılık olarak kendisini göstermektedir.

1.4.4. Türk Ceza Kanunu'nda Genel Ahlak

Genel ahlak, 1982 Anayasasının yanında Anayasa İnsan Hakları Mahkemesi tarafından da hakların kısıtlama sebebi olarak gösterilmiştir. Genel ahlaka aykırı suçlar, TCK'nın üçüncü kısmının (Topluma Karşı Suçlar) yedinci bölümünde (Genel Ahlaka Karşı Suçlar) düzenlenmiş olup, Hayasızca Hareketler (md.225), Müstehcenlik (md.226), Fuhuş (md.227), Kumar oynanması için yer ve imkân sağlama (md. 228), Dilencilik (md.229) olarak nitelendirilmektedir.

Genel ahlaka aykırı suçlar incelendiğinde, ahlakın kapsam alanı içerisindeki değerlerin tamamı değil de kaçınılmaz olarak korunması gereken asgari değerlerin suçla korunması düşüncesi meydana gelmekte, bu durumda genel ahlakın korunması adına bu noktada ortaya çıkmaktadır.¹¹² Bu hususta en önemli durum,

---

¹⁰⁹ Radyo ve Televizyon Üst Kurulu, 28.01.2015, K. No. 143, T. No. 2015/04 lexpera.com (E.T. 17.11.2022)

¹¹⁰ Radyo ve Televizyon Üst Kurulu, 25.12.2013, K. No. 26, T. No. 2013/69 lexpera.com (E.T. 17.11.2022)

¹¹¹ "Heteronormative : Heteroseksüelliğin tek normal cinsel yönelim olarak görülmesi, toplumsal değerlerin, kuralların ve yaşam biçimlerinin herkes heteroseksüelmiş gibi kabul edilmesidir. İnsanların kadın ve erkek olarak ikiye ayrılmasını; cinsel ilişkilerin/evliliklerin sadece ve sadece kadın ve erkek arasında olabileceğini iddia eden inançlar, düşünceler, normlar bütünüdür. Heteronormativite bu normlar bütünü üzerinden bütün bir toplumsal yapıyı inşa eder." Kaos GL Derneği, Sıkça Sorulan Sorular, Eylül 2020, Ankara, s.16.

¹¹² Ay, a.g.e. s.46.

hakkın özüne dokunulmamasının yanı sıra demokratik toplum düzeni adına olan gerekliliklerin dışına çıkılmama olmaktadır.¹¹³

TCK'daki ahlaka atıf yapan tek düzenleme genel ahlaka karşı suçlar başlığı altında yer almamaktadır. TCK 97. Maddesinde düzenlenen terk suçu ahlaka atıf yapan düzenlemeler arasında sayılabilir.¹¹⁴ Terk suçunda yaşı veya hastalığı dolayısıyla kendisini idare edemeyecek durumda olan kişilerin o kişileri koruma ve gözetme yükümlülüğü altında bulunan kişilerin terk etmesi halini suç olarak düzenlemiştir. Madde metninde ve gerekçesinde koruma ve gözetme yükümlülüğünün 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 413 ve devamı maddelerin de düzenlenen vasi atanması kurumundan doğan bir sorumluluk olduğuna ilişkin bir açıklama bulunmamaktadır. Yargıtay koruma ve gözetim yükümlülüğünün tespitinde 6284 sayılı Ailenin Korunmasına ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun, 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu ve başka mevzuatlara başvurulduğunu¹¹⁵ belirtse de terk suçuna ilişkin kanundan ve sözleşmeden doğmayan koruma ve gözetim yükümlülükleri dava konusu olmaktadır. 2015 tarihli bir Yargıtay kararında çocukları tarafından nöbetleşe bakımı gerçekleştirilen 86 yaşındaki bir kişinin, gelini tarafından eşinin kardeşinin kapısını açmaması nedeniyle kapıda terk edilmesi olayında; gelinin terk suçunu işlediğinden bahisle mahkumiyet hükmü kurulmuştur.¹¹⁶ Her ne kadar Medeni Kanun ve diğer kanunlar kayın hısımlığına ilişkin bir koruma ve gözetim yükümlülüğü öngörmese de kayın hısmını terk etmesi nedeniyle terk suçunun işlendiğinin kabulü koruma ve gözetim yükümlülüğünün sadece kanun ve sözleşmelerde değil ahlaki değerlerden de doğduğunu göstermektedir.¹¹⁷ Hukuki ahlakçılık ile birlikte okunduğunda salt

---

¹¹³ Koyuncu ve Seda, a.g.e., s. 15.

¹¹⁴ TCK Madde 97 : (1) Yaşı veya hastalığı dolayısıyla kendini idare edemeyecek durumda olan ve bu nedenle koruma ve gözetim yükümlülüğü altında bulunan bir kimseyi kendi haline terk eden kişi, üç aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (2) Terk dolayısıyla mağdur bir hastalığa yakalanmış, yaralanmış veya ölmüşse, neticesi sebebiyle ağırlanmış suç hükümlerine göre cezaya hükmolunur.

¹¹⁵ Yargıtay 4. CD, K.T.: 4.11.2019, E.: 2015/21076, K.: 2019/17077 legalbank.com (E.T.: 31.03.2023)

¹¹⁶ Yargıtay 5. CD, K.T.: 25.12.1990/5035, K.: 1990/5975 legalbank.com (E.T.: 31.03.2023)

¹¹⁷ Garantörsel ihmali suçlara ilişkin bkz.: Yurtlu, Fatih, İhmali Suçlar, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Doktora Tezi, 2022.

ahlaki görevi olduğu düşüncesi ile kanun ya da sözleşmeden doğmayan bir koruma ve gözetim yükümlülüğü tesis edilmiştir. Ayrıca mehz kanun ülkesi İtalya'nın da içerisinde yer aldığı Kıta Avrupası'nda, terk suçunun Hristiyanlık sonrası ortaya çıkmış olması da kanun metnindeki "koruma ve gözetim yükümlülüğünün" salt kanun ve sözleşmeden değil, ilaveten dinden doğan bir ahlaki ödev olduğunu savını güçlendirmektedir.¹¹⁸

Konut dokunulmazlığını ihlal yan başlıklı TCK 116. maddesinin 3. fıkrasında ise evlilik birliğinde aile bireylerinden ya da konutun veya işyerinin birden fazla kişi tarafından kullanılması halinde bu kişilerin rızaları varsa konut dokunulmazlığını ihlal suçunun oluşmayacağı düzenlemesi yer almaktadır. Madde metni ve gerekçesinde rızasının meşruluğunun değerlendirmesinin ölçütü net olarak ortaya konulmadığı için bu boşluk uygulama tarafından doldurulacaktır. Yargıtay da madde gerekçesi ile aynı yönlü olarak rızasının geçerliliği açısından meşru bir amacı olup olmadığı değerlendirmesine kararlarında yer vermektedir. Öğretideki bir görüşe göre ise rızanın meşruluğu değerlendirilirken diğer hak sahiplerinin de rıza gösterebilir ve hukuka aykırı olmaması olarak anlaşılması gerektiği savunmaktadır.¹¹⁹ Öğretide rızanın meşru olup olmadığı değerlendirmesi için örf ve adet kurallarına bakılması gerektiği fikri mevcuttur.¹²⁰

1.4.5.Diğer Mevzuatta Genel Ahlak

Genel ahlak kavramı Basın Kanunu ve RTÜKK'nin yanı sıra başka düzenlemelerde de mevcuttur.2019 yılında yayınlanan Demiryolu ile Seyahat Eden Yolcuların Haklarına Dair Yönetmelik'te 44. maddesinde yolcunun genel ahlaka aykırı davranışta bulunmasının sorumluluk doğuracağı düzenlenmiştir. Mezkûr

---

¹¹⁸ Önder, Ayhan, Şahıslara ve Mala Karşı Cürümler ve Bilişim Alanında Suçlar, Filiz Kitabevi, İstanbul, 1994., s.200.

¹¹⁹ Şen, Ersan, Türk Ceza Kanunu Yorumu, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2006, s.473.

¹²⁰ Eriş, Uğur, Konut Dokunulmazlığını İhlal Suçu, 3. Yılında Yeni Ceza Adaleti Sistemi, Editör: Prof. Dr. Bahri Öztürk, Ankara, 2009, s. 448.; Tezcan/Erdem/Önok, s. 559.

yönetmeliğin 21. maddesinde ise aynı düzenlenin tren personeli için de uygulanacağı zikredilmiştir. 1983 tarih ve 294 sayılı Kamu Konutları Kanunu'nda genel ahlaka uymayanların salt mülki veya askeri makamlara bildirim üzerine bir hafta içerisinde kolluk marifetiyle konutlarının zorla boşaltılacağı 8. maddede düzenlenilmektedir.

Kamu görevine ilişkin düzenlemelerde de genel ahlaka sıkça atıf yapılmaktadır. 2000 tarihli Güvenlik Soruşturması ve Arşiv Araştırması Yönetmeliği 11. maddesinde güvenlik arşiv araştırmasında dikkat edilecek kriterler arasında kişinin ahlak ve adaba aykırı davranıp davranmadığının da araştırılacağı düzenlemesi yer almaktadır.

1965 tarih ve 657 sayılı DMK'nin 125. maddesinde disiplin cezası verilecek fiiller arasında genel ahlak ve edep dışı davranışta bulunmak sayılmıştır. 5237 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un çocuk hükümlülere uygulanabilecek disiplin cezalarını düzenleyen 46. maddesinde de ahlak dışı resim, amblem yapmak ve yazı yazmak disiplin cezası olarak uygulanacağı hükmü yer almaktadır.

2013 sayılı 6502 sayılı TKHK da ticari reklamların genel ahlaka uygun olmasının emredilmesi gibi sadece devlet görevleri ya da devletin gözetimindeki yerler için değil tüm sosyal hayata dair genel ahlakı koruyucu kanun hükümleri bulunmaktadır.

İKİNCİ BÖLÜM

HAYASIZCA HAREKETLER SUÇU İLE BAŞKA SUÇLARIN İLİŞKİSİ

2.1. GENEL OLARAK

Hayasızca hareketler suçu ile aynı başlık altında düzenlenmiş olsa da fuhuş, kumar oynanması için yer ve imkan sağlama suçu ve dilencilik suçları tarafından korunan hukuki değer farklılık göstermektedir. Fuhuş koruduğu hukuki değer öğretide bir görüşe göre özellikle çocukların fuhşa teşvik edilmemesidir.¹²¹ Aynı başlık altında düzenlenmiş olan kumar oynanması için yer ve imkan sağlama suçunun koruduğu hukuki değer için ise sosyal ve ekonomik düzen olduğu görüşü hakim görüştür.¹²² Dilencilik suçunun koruduğu hukuki değer ise çocuk ya da beden veya ruh bakımından kendisini savunamayan kimselerin sömürülmesine engellemek amacı olduğu söylenebilir.¹²³ Hayasızca hareketler suçu ile müstehcenlik suçu ise diğer suçlardan hukuken korunan değer bakımından ayrılmaktadır. Kanun koyucu müstehcenlik suçu koruduğu hukuki değer bakımından gerekçede hayasızca hareketler suçu ile aynı değeri koruduğunu vurgulayarak hayasızca hareketler suçunun gerekçesine atıf yapmıştır. TCK'da aynı üst başlık altında düzenlenmiş olan müstehcenlik suçu ise madde gerekçesinde belirtildiği şekliyle hayasızca hareketler suçu ile aynı yönlü olarak toplumun ahlakının cinsel yönden korunması amacı taşımaktadır. Bu nedenle müstehcenlik kavramına toplumun bakışı ve müstehcenlik suçunun uygulanış biçimi toplumun ahlaki yargıları hakkında ışık tutucu niteliktedir.

Genel ahlakı cinsel yönden koruma amacıyla suç olarak düzenlenmiş olan hayasızca hareketler suçu ve müstehcenlik suçuna ilişkin mahkeme kararları da

---

¹²¹ Toroslu, Nevzat: Ceza Hukuku Özel Kısım, Ankara, 2018, s. 18.

¹²² Erem, Faruk, Türk Ceza Kanunu Şerhi Özel Hükümler, C. III, Ankara, Seçkin Yayınevi, 1993, s. 2632.

¹²³ Birtek, Fatih. "Dilencilik Suçu" . İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 5 (2016): 121-172, s.138.

genel ahlak kavramının algılanışını ortaya koyması açısından önem arz etmektedir. Müstehcenlik suçuna ilişkin her yargılama uygulayıcının genel ahlaka olan bakışını göstermektedir. Bu nedenle uygulayıcının müstehcenlik yargılamalarındaki genel ahlaka bakışı aynı zaman dilimi için hayasızca hareketler suçuna ilişkin görüşü de yansıtmaktadır. Hayasızca hareketler suçu ile müstehcenlik suçunun bu yakın ilişkisinden dolayı çalışmamızda müstehcenlik suçunun öğretide, TCK'da ve uygulamadaki yansıması aktarılacaktır. Bölümün devamında ise Askeri Ceza Kanunu'nun "İffetsiz bir kimse ile evlenen veya böyle bir kimse ile yaşayanlar" başlıklı 153.maddesi konu edilmiştir.

2.2. MÜSTEHCENLİK

Müstehcenliğin taşıdığı anlam geçmişten günümüze hukuki bir tartışma konusu olmuştur.¹²⁴ Müstehcenlik kavramı adına genel kabul görmüş bir tanımlama bulunmamaktadır.¹²⁵ Bu tanımlamanın yapılamaması, kavramın toplumsal farklılıklar ve yer, zaman farklılıkları gibi hususlarda değişkenlik gösterebilen; sübjektif bir yapısının olmasından kaynaklanmaktadır. Yani müstehcenlik, toplumun dinsel, kültürel ve sosyal yapısı doğrultusunda, belirli bir dönem içerisinde değişim gösterebilmekte, bir dönem toplumun müstehcen olarak nitelendirdiği bir durum, diğer bir dönemde müstehcen olarak kabul edilmeyebilmektedir.¹²⁶

Kavram, terimsel bir şekilde Arapçada "noksan, kusur, ayıp, karışıklık ve soysuzluk" manası taşıyan "hücnat" kelimesinden türetilmiş olup¹²⁷, İngilizcede

---

¹²⁴ Kocabay, Işıl, "Görsel Materyallerinde Kadın Cinselliği", İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2018, s. 16-17.

¹²⁵ Özden, Ufuk, "Endüstriyel Bir Form Olan Müstehcenliğin Medyatik Üretimi", Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2016, s. 70.

¹²⁶ Ceylan, Pınar Mehri, "Müzik Videolarındaki Erotik, Müstehcen, Pornografik Görüntülerin İlköğretim Birinci Kademe Öğrencileri Üzerindeki Etkileri", Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2004, s. 98.

¹²⁷ Yakut, Necdet, "Türk ve İtalyan Ceza Hukukunda Müstehcen", *Adalet Dergisi*, C:67, S:3-4-, 1976, s.279.

“obscene”¹²⁸, Latince “obscaenus ve obscenus (iğrenç, yakışsız ve uygunsuz)” olarak ifade edilmektedir.¹²⁹ Müstehcen, Türkçe sözlükte ise “açık saçık, edebe aykırı ve yakışsız” olarak tanımlanmaktadır.¹³⁰

Terimsel olarak yapılan tanımlamalarda müstehcenliğin ayıp, bayağı, edep dışı ve uygunsuz bir kavram olduğu görülmekte, kişide hangi olayın veya durumun edep dışı, ayıp ve uygunsuz olarak nitelendirileceği sorusunu akla getirmektedir. Edep “toplum töresine uygun davranma, iyi ahlak, terbiye” şeklinde tanımlanmaktadır.¹³¹ Müstehcenlik kavramının edep dışı olarak nitelendirilmesiyle birlikte kavramın bir “ahlaka aykırılık” boyutunun olduğu görülmektedir.¹³² Ahlak ise doğru ve yanlış sayılacak fiil ve durumları, yapılması ya da yapılmaması istenen davranışların düzenlendiği yazısız kurallar bütünü olarak nitelendirilmektedir. Bu durumda müstehcenlik kavramı, belirli bir zaman içerisinde, toplumca hoş kabul edilmeyen, ahlaki değerleri zedeleyici davranışlar, söz ve yazılar bütünü olmaktadır.

Edep kavramı, toplum töresine uygun davranma manası taşımaktadır.¹³³ Edepli olma, örtülmesi gerekli olan ayıp yerler, insanların açıkta görünmesi halinde ayıp olarak nitelendirdiği vücut bölgelerini de kapsamakta, kadın-erkek cinselliğinin utanma duygusu meydana getirecek bir birlikteliği ya da çıplaklığı da temsil etmesi sebebiyle müstehcenlik ile aynı anlam taşımaktadır.¹³⁴ Bu durum da müstehcen kavramının “edep ve ahlaki olanın haricinde çirkinliğe ve bayağılığa sebebiyet veren bir şey” olarak nitelendirilmesine olanak sağlamaktadır.

---

¹²⁸ Obscene kavramı için “kabul edilen ahlak ve dürüstlük standartlarına göre rahatsız edici veya iğrenç”, “ahlaki ilkelere aykırı, iğrenç” tanımı sözlükte yer almaktadır.. (Ayrıntılı bilgi için bkz., <https://en.oxforddictionaries.com/definition/obscene>) (E.T. 27.06.2022)

¹²⁹ <https://en.oxforddictionaries.com/definition/obscene> E.T. 27.06.2022)

¹³⁰ <http://sozluk.gov.tr> E.T. 27.06.2022)

¹³¹ <https://sozluk.gov.tr> (E.T. 27.06.2022)

¹³² Karaca, Ayşe; Beyaznar, Bahar, “*İnternette Müstehcenlik: Nerede Başlar ve Nerede Biter?*”, Muğla Üniversitesi, 2010, s. 64.

¹³³ <https://sozluk.gov.tr> (E.T. 27.06.2022)

¹³⁴ İşçibaş, Yaprak, *Televizyonda Müstehcenlik, Anadolu Üniversitesi Yayını*, Eskişehir, 1998, s. 5.; Karaca ve Beyaznar, a.g.e., s. 64.

Müstehcenlikle ilişkili olan bir diğer konu ise cinselliktir. Kavram genel anlamda cinsel arzulara dokunduğu düşünülen ileti şekillerini ifade etmektedir.¹³⁵ Cinsel ahlakın toplum açısından kabullenilmiş durumları dışındaki tüm konular müstehcen sayılmaktadır.¹³⁶ Müstehcenlik, genel bir ahlak yapısına ters bir durum oluşturmamaktadır. Buradaki ahlaka ters durumdan bahsedilen, utanma duygusunu inciten, cinsel arzularına zarar veren durumlardan bahsedilmektedir.

Kişinin cinsellik barındıran ahlaki değer ve duygularına zarar vermeye yönelik olan muhtevaların müstehcen olduğu ifade edilebilir. Tahrik ya da istismar içeriklerinden ziyade estetik açıdan ön plana çıkan ürünleri müstehcen olarak değerlendirmemek gerekir ki çıplaklık doğrudan salt müstehcenlik olarak değerlendirilmemektedir.¹³⁷ Ürünün müstehcen olarak nitelendirilebilmesi için, estetik olmayan, kaba ve rahatsız edici olması, aynı zamanda ürüne maruz kalan kişinin tahrik olması ve cinsel arzularının zarar görmesi gerekmektedir.¹³⁸

Yani sanatsal olma kaygısı taşıyan bir ürün ya da eserin içerisinde bulunan aktörlerin obje olarak gösterilmediği, çıplaklık öğelerini vurgulamadığı bir durumda içeriğinde çıplaklığın bulunması halinde “müstehcen” olarak nitelendirilmemelidir.¹³⁹ Anayasanın 27. maddesinin birinci fıkrası da bilim ve sanatın herkesçe öğrenilmesinin, öğretilmesinin ve yayılmasının serbest olduğunu belirtmektedir. Anayasanın bilim ve sanat hürriyeti başlıklı maddesi de sanatsal ve bilimsel amaçlarla müstehcen unsurlar barındıran eserlerin suç olarak tanımlanmaması gerektiğini belirtmektedir. Fakat çıplaklık, şekil ve duruş olarak cinsel organların öne çıkarıldığı, yüzün ifade ve hatlarıyla cinsel arzular içerisinde bulunduğunu veya cinsel ilişkiye hazır ve istekli bir şekilde olduğunu gösterir bir

---

¹³⁵ Özden, a.g.e., s. 70.

¹³⁶ Özden, a.g.e., s. 70.

¹³⁷ “Halbuki, çıplaklık, ar ve hayaya mugayir vaziyet ve fiilde tersim edildiği takdirde müstehcendir. Bunun haricinde çıplak resim artistik hissiyata matuf olamaz.” Yargıtay Ceza Genel Kurulu, K.T.: 26.10.1953, 4-131/168. bkz. Otacı, a.g.e., s. 236

¹³⁸ Görkemli, Burcu, Yargı Kararları Işığında Türk Hukukunda İnternet Erişiminin Engellenmesi, Adalet Yayınevi, 1. Baskı 2015. s. 16.

¹³⁹ AYM K.T.: 11.02.1987, E.: 1986/12, K.: 1987/4

şekilde sergilenmesi halinde müstehcen olarak nitelendirilebilmektedir.¹⁴⁰ Eserin bilimsel saiklerle müstehcen unsurlar barındırması TCK 226. maddesi 7. fıkrasında hukuka uygunluk sebebi olarak düzenlenmiştir. Kanun maddesinde çocukların müstehcen görüntülerinin kullanılması ve çocukların bu müstehcen yayınlara erişimi haricinde bilimsel eserlerde müstehcen unsurların barındırılmasının müstehcenlik suçunu oluşturmayacağı yer almaktadır. Eski tarihli bir Ceza Genel Kurulu kararında meşhur bir sanat eserinin kartpostal replikasını yayınlamanın sanatsal amaçla gerçekleştiğinden bahisle müstehcen bir yayın olarak görülemeyeceğine hükmetmiştir.¹⁴¹

Özbek'e göre müstehcenliğin utanma olgusuyla yakın bir ilişkisi bulunmaktadır. Fakat bu utanma kişisel bir utanma olmamakla beraber müşterek bir kanaatle belirlenebilmektedir.¹⁴² Bir ürün, ortalama bir insanın "çağdaş değerleri doğrultusunda, yoğun bir şekilde cinsel duygularına hitap etmesi ile cinsel dürtülerinin ön plana çıkarması, izleyenlerin rahatsız olması ya da toplumun haya, ar ve edep duygularının rencide edildiği bir ürün olması halinde müstehcenlik durumu söz konusu olmaktadır.¹⁴³

Yapılan tanımlamalar itibariyle müstehcenlik kavramından anlaşılması gereken mana her ne kadar belli olsa da müstehcenliğin sınırlarının tamamen çizilebilmesinin mümkün olmadığı görülmektedir.¹⁴⁴ Bundan dolayı müstehcenliğin öğretide, kanunda ve uygulamada incelenmesi gerekmektedir.

---

¹⁴⁰ Önder, Ayhan, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 4. Bası, İstanbul, Filiz Kitabevi, 1994, s. 543.

¹⁴¹ Yargıtay CGK, K.T.: 18.03.1974, E.:1973/5-575, K.:1974/170 lexpera.com (E.T.: 02.10.2022)

¹⁴² Özbek, a.g.e., s.47.

¹⁴³ Çiftçi, Ahmet, "Mukayeseli Hukuk Açısından Film Denetim Sistemleri ve 3257 Sayılı Sinema, Video ve Müzik Eserleri Kanunu'nun Getirdiği Sistem", *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi*, C.2, S.1, Konya, 2001, s. 28.

¹⁴⁴ Ertaş, Türker, "İfade Özgürlüğü ve Müstehcenlik: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararlarına ve Türk Ceza Kanunu'nda Düzenlenen Müstehcenlik Suçuna İlişkin Bazı Gözlem ve Değerlendirmeler" *Ceza Hukuku Dergisi*, S.18, Yıl.7, Nisan 2012, s. 195.

2.2.1. Türk Ceza Kanunu'nda Müstehcenlik

Müstehcenlikten ne anlaşılması gerektiği konusunda belli belirsiz bir çerçeve var olsa da tam olarak bir sınır çizilmesi mümkün görünmemektedir¹⁴⁵. Bu nedenle tarihsel olarak müstehcenliğin kanunlarda aldığı yer ve özellikle TCK'daki konumu müstehcenliğin anlamı için değerlidir.

1858 tarihli Ceza Kanunu¹⁴⁶ m. 139 'a göre “*genel adaba aykırı olarak edepsizce resim ve tasviri basan ve bastıran kimse, bir mecdiye altından beş mecdiye altına kadar para ve yirmi dört saatten bir haftaya kadar hapis cezasıyla cezalandırılır.*” 1864 tarihli Matbuat Nizamnamesi m. 14'e göre, “*herhangi bir gazeteci genel adaba ve milli ahlaka aykırı bir şey yazar ve din, mezhep ve nimetlerden birine hakaret ederse, bir yüzük altından yirmi beş yüzük altına kadar para veya bir haftadan üç aya kadar hapis cezasıyla cezalandırılır.*” 1909 tarihli Matbuat Kanunu m. 20'ye göre, “*genel adaba aykırı ve ahlaki bozan söz ve yazılar tasvir edilerek yayıldığı takdirde, m. 11'e göre sorumlu kimse iki Osmanlı altınından on altına kadar para cezasıyla cezalandırılır.*” 1926 yılında kabul edilen TCK'ya kadar müstehcenlik sadece, basın yoluyla işlenebilmektedir. Müstehcenlik suçu 765 sayılı yürürlükten kaldırılmış olan TCK'nın 426, 427 ve 428. maddelerinde belirtilmiştir.¹⁴⁷ Bu hükümler kapsamında suç olarak değerlendirilen

¹⁴⁵ Ertaş, a.g.e., s. 195.

¹⁴⁶ 09.08.1858 tarihinde kabul edilen “Ceza Kanunname-i Hümayun” ile yeni hükümler getirilmiş olsa da 1926 yılına yürürlükten kaldırılmıştır.. Bkz. Akgündüz, Said Nuri, “Tanzimat Dönemi Osmanlı Ceza Hukukunun Kaynakları”, in. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, C. 4, S. 8, Y. 2016, s. 9.

¹⁴⁷ Mülga TCK; m. 426, “*Halkın ar ve haya duygularını inciten veya cinsi arzuları tahrik ve istismar eder nitelikteki genel ahlaka aykırı; (1) Her nevi kitap, gazete, risale, mecmua, varaka, makale, ilan, resim, tasvir, plak, afiş, pankart, televizyon ve teyp bantları, fotoğraf, sinema veya projeksiyon filmlerini veya diğer anlatım araç ve gereçleri ile eşyayı teşhir eden veya ettirenler, bilerek dağıtanlar, satanlar veya dağıttıran veya sattıranlar, veyahut ticaret veya dağıtım veya teşhir kastıyla tersim, tasvir, hak, imal veya tab veya teksir veya imla eden veya ettirenler yahut ithal veya ihraç veya Türkiye dahilinde bir mahalden diğer mahalle nakleden veya ettirenler ve bunlar üzerinde her ne suretle olursa olsun muamelede bulunanlar veya bunların ticaretini kolaylaştırmak maksadıyla bu fiilleri icra edenler veya bu kabil anlatım araç ve gereçlerini vasıtalı veya vasıtasız şekilde tedarik edenler veya tedarik edeceğini ilan edenler veya ilan ettirenler, (2) Eser ve mevzuları tiyatro veya sinema veya radyo yahut televizyonlarda veyahut umumi mahallerde temsil eden veya ettirenler, (3) Hitabeleri umuma açık yerlerde veya umumi mahallerde irad edenler, ... cezalandırılırlar.*”; 427. maddede, “*Neşir veya tevzi edilmek üzere,*

durumlar, öğretilerde iki grup şeklinde incelenmektedir. İlk grupta, direkt olarak ahlaka aykırı bir durumdan bahsedilirken; ikinci gruptaki fiiller birinci gruptakiler için hazırlık olarak değerlendirilmektedir.

5237 sayılı TCK'nın 226. maddesinde müstehcenlik suçu düzenlenmiştir. Kanun maddesinde sadece hangi davranışların müstehcenlik suçu sayılabileceği belirtilmiştir. Ürünlerin içeriğine dair bir belirlilik mevcut değildir. TCK m. 6'da bulunan tanımlar başlığı altında da bir tanım mevcut değildir.

Maddede gerekçesinde müstehcenlik kavramının normatif olduğu ve toplumda ağırlıklı olarak kabul edilmiş olan değer yargıları ve hayasızca hareketler suçu gerekçesinde yer alan açıklamaların ışığında değerlendirme yapılacağı zikredilmektedir.¹⁴⁸ TCK'nın 226. maddesinin gerekçesinde ise "haya törelerini yok saymak, toplum içerisindeki edep duygularına, her ne sebeple olursa olsun saldırı, olumsuz etki yaratacak söz ya da davranışlar" olarak ifadesi yer almaktadır.¹⁴⁹ Müstehcenlik bu sınırlar çerçevesinde, toplumun edep duygusuna ve bu konudaki düşünce yapısına uygun olmayan davranış ve sözler müstehcen olarak nitelendirilmektedir.

765 sayılı mülga TCK döneminde de müstehcenliğin suç olarak düzenlendiği TCK m. 426, m. 427 ve 428'de müstehcenliğin tanımına yer verilmemiştir. 12.03.1986 tarihli Resmî Gazetede yayımlanan 3266 sayılı Kanun ile yapılan değişiklikle birlikte, müstehcenliğin tespitinde kullanılacak kıstas

---

halkın ar veya haya duygularını inciten veya cinsi arzuları tahrik ve istismar eder nitelikteki genel ahlaka aykırı kitap, makale, varaka ve ilan yazanlar ile bu kabil makale, yazı ve resimleri ihtiva eden gazete ve mecmua gibi mevkutelerin sahipleri ve mevkute tanımına girmeyen basılmış eserler yayınlatanları hakkında 426'nci maddedeki cezalara hükmolunur. Bu mevkutelerin sorumlu müdürleri hakkında ise bu cezanın yarısı uygulanır. 426'nci madde ile bu maddede yazılı evrak ve eşya müsadere ve imha olunur."; m. 428, "Halkın ar veya haya duygularını inciten veya cinsi arzuları tahrik ve istismar eder nitelikteki genel ahlaka aykırı şarkıları alenen söyleyenler veya plakları, teyp bantlarını çalanlar veya umumi adaba aykırı veya bir şahıs veya bir heyetin, namus ve haysiyetini muhil beyanat ve sözlerle gazete, risale ve diğer evrak satanlar ... cezalandırılırlar."

¹⁴⁸ Sözüer, Adem; Dursun, Selman, Talas, Serdar, *Türk Ceza Hukuku Mevzuatı*, 3. Bası, Alfa, İstanbul, 2017, s. 327.

¹⁴⁹ Özbek, a.g.e., 2009, s. 49.

belirtilmiştir. Bu kıstasa göre, müstehcenlik kavramının neye işaret ettiği konusunda açıklık getirilmeye çalışılmıştır. Müstehcen, “*halkın ar ve haya duygularını inciten veya cinsi arzuları tahrik ve istismar eder nitelikte genel ahlaka aykırı*” için kullanılan kavramdır. Bir eser ve ya harekete müstehcen nitelendirmesi yapılabilmesi cinsel arzulara yönelik olması yeterli olmayıp, cinsel arzuya karşı olan yönelmenin istismar olarak nitelendirilecek seviyede olması gerekmektedir.¹⁵⁰ Yargıtay da mülga kanun dönemindeki kararlarında düzenlemeye paralel ifadelerle sınırlar belirtilmiştir.¹⁵¹

Belirtilen kriter gereğince müstehcen sayılabilecek bir ürünün ahlaka uygun olmaması gerekmektedir. Fakat burada bahsedilen uygun olmama durumu genel ahlak anlayışını ifade etmektedir. Bu uygunsuzluğun arzuları tahrik etmesi ve istismar niteliği taşıması gerekmektedir.¹⁵²

AYM'nin 11.02.1987 tarihli ve 1986/12 E., 1987/4 K. sayılı kararında müstehcenlik kavramının sanat ile ilişkili olmadığı; müstehcenliğin kamu yararına, genel ahlaka ve genel sağlığına aykırılık teşkil ettiğini vurgulanmıştır.¹⁵³ AYM bu kararıyla müstehcenlik tespitinde kriter olarak, genel sağlığa, toplum yararına ve genel ahlak anlayışına uygun olmama kıstaslarını getirilmiştir.

---

¹⁵⁰ 1117 Sayılı Küçükleri Muzır Neşriyattan Koruma Kanununun Bazı Maddeleri ile Türk Ceza Kanununun 426, 427 ve 428 inci Maddelerinin Değiştirilmesine ve 1117 Sayılı Kanuna Ek Maddeler İlavesine Dair Kanun. Resmi Gazete, 12.03.1986

¹⁵¹ “Dava konusu CD'nin mahkemece bizzat izlenmek veya bilirkişi incelemesi yaptırılmak suretiyle “*halkın arz veya hayat duygularını inciten veya cinsi arzuları istismar eder nitelikte genel ahlaka aykırı*” olup olmadığı belirlenmeden, kollukça düzenlenen 7.5.2002 tarihli tutanaktaki açıklama, tespit ve değerlendirmeler benimsenerek suçun oluştuğunu kabul eden Samsun 2. Sulh Ceza Mahkemesinin 10.6.2002 tarih, 2002/479-435 sayılı ceza kararnamesine vaki itirazın kabulüne karar verilmesi gerekirken yazılı gerekçelerle reddine karar verilmiş bulunması” Yargıtay 5. CD., K.T.: 12.12.2002, E.: 2002/8559, K.: 2002/8383, E.2002/8559, K. 2002/8383. Aynı yönde kararlar için bkz. Yargıtay 5. CD, T. 07.07.2004, E. 2004/499 K. 2004/542., Yargıtay 5. CD, T. 08.02.2007, E. 2006/13422, K. 2007/757, Yargıtay 5. CD., T. 08.11.2004, E. 2004/2896, K. 2004/7163. Lexpera.com (E.T. 06.06.2022)

¹⁵² YCGK 1996 yılında verdiği bir kararda 1996/5-27 E., 1996/45 K., sayılı kararında önüne gelen eseri, maddede belirtilen müstehcen kriterlerine uymaması sebebiyle müstehcen bulmamıştır. Otacı, Cengiz, *Genel Adap ve Aile Düzenine Karşı Suçlar*, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2000, s. 234.

¹⁵³ AYM, K.T.: 11.02.1987, E.1986/12, K.1987/4.

İfade edildiği üzere 5237 sayılı TCK'da mülga TCK'dan farklı olarak müstehcenlik kavramıyla ilgili bir düzenleme uygulanmıştır. Bu durumda bu kanun kapsamında fiilin müstehcenlik suçuna hayat verip vermediğinin takdir yetkisi hakime bırakılmıştır.¹⁵⁴ Öğretide kanunilik ve belirlilik kurallarına uygun olmaması sebebiyle tartışılmaktadır.¹⁵⁵ Öğretideki bazı görüşler müstehcenliğin toplumlara, yer ve zamana göre değişkenlik gösteren durumları olması sebebiyle kanun koyucunun bu kararını uygun bulmamaktadır.¹⁵⁶ Hakimin somut olaydaki değerlendirmesinin kararının daha uygun bulunmasının sebebi ise; zamanla toplumun müstehcenliğe olan bakış açısının değişeceği düşüncesidir.

Zaman içerisinde hakim kararının yeterli olmadığı ve suçla konu olan ürünün bilirkişi tarafından da incelenmesi gerektiği görüşü ağırlık kazanmıştır.¹⁵⁷ 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 63. maddesinin ilk fıkrasında çözüm uzmanlığı, teknik veya özel bilgi gerektiren durumlarda bilirkişi incelemesi istenmesi hakime bırakılmıştır.¹⁵⁸ Bir durumun müstehcenlik oluşturup oluşturmaması uzmanlık gerektiren bir durum olduğu için bilirkişi marifetiyle tespit edilmesi görüşündeyiz.

Her ne kadar yürürlükteki TCK'da müstehcenliğin tespiti için 765 mülga TCK'da yer aldığı şekliyle *“halkın ar ve haya duygularını inciten veya cinsi arzuları tahrik ve istismar eder nitelikte genel ahlaka aykırı”* yer almıyor olsa da

---

¹⁵⁴ Özbek, a.g.e., 2009, s.41-42.

¹⁵⁵ Özbek, a.g.e., 2009, s. 49.

¹⁵⁶ Donay, a.g.e., s137.

¹⁵⁷ *“... Sanıktan ele geçirilen davaya konu CD'ler üzerinde usulünce bilirkişi incelemesi yaptırılıp sonucuna göre diğer delillerle birlikte, sanığın hukuki durumunun tayini ve takdiri gerekirken eksik soruşturma ile hükme varılması”* Yargıtay 14. CD., K.T.: 31.05.2012, E.: 2012/5095, K.: 2012/6275 www.kazanci.com, (E.T. 07.08.2022) Aynı yönde kararlar için bkz. Yargıtay 18. CD., K.T.: 13.09.2017, E.: 2016/15028, K.: 2017/8888; Yargıtay 14. CD., K.T.: 24.02.2012, E.: 2012/3914 www.kazanci.com, (E.T. 07.08.2022) , K.: 2014/2199; Yargıtay 14. CD., K.T.: 03.06.2013, E.: 2013/3251, K.: 2013/6958 Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, www.kazanci.com, (E.T. 07.08.2022) Söz konusu kararlarda da görüleceği üzere Yargıtay, yargılamaya konu şeyin müstehcen olup olmadığının belirlenmesi konusunda mahkemeler tarafından bilirkişi incelemesi olmaksızın verilen bazı kararlar için soruşturmanın eksik yapıldığı gerekçesiyle bozma kararı vermiştir.

¹⁵⁸ Özbek, Veli Özer, *CMK İzmir Şerhi, Yeni Ceza Muhakemesi Kanununun Anlamı*, 1. Baskı, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2005, s. 214-217.

Yargıtay tarafından müstehcenlik tespitinde bu kritere halen başvurulmaktadır. Yargıtay 12. Ceza Dairesinin 2015 tarihinde verdiği bir kararda toplumun belirli bir kesiminin değil tamamının ortak değerlerine aykırılığın olması gerektiği ve “ortak edep ve ahlak temizliği” amacı taşıyıp taşımadığı değerlendirmelerinin yapılmasının gerekliliği vurgulanmıştır.¹⁵⁹

Müstehcenlik kavramının ahlaka uygun olmayan şekilde yorumlandığını söylemek mümkündür.¹⁶⁰ Bu yoruma rağmen herkes tarafından kabul gören bir tanımlama söz konusu olamamıştır.¹⁶¹ Gelişen bu durumun sebeplerinden birisi de geçen zamana,¹⁶² toplumlar arasında ve bir toplumu oluşturan kişiler arasında dahi farklılık göstermesidir.¹⁶³

Bu kavram kapsamında asıl sorun kavramın tanımına kanun içerisinde yer verilip verilmemesi konusudur. Öğretide bu konu için farklı görüşler bulunmasının yanı sıra, Özbek tarafından müstehcenlik tanımının bu kavramdan ne anlaşılması gerektiğinin anlaşılması açısından tanımın bulunmasından yana görüşü

---

¹⁵⁹ 5 “...ayrıca,15 yaşındaki mağdurun, cinsel arzuları tahrik ve istismar eden, toplumun sahip olduğu ortak edep duyguları ile yerleşik edep kurallarını incitici nitelikteki müstehcen fotoğrafını, kendisi gibi çocuk olanların yer aldığı whatsapp grubunda paylaşarak onların bu görüntüyü görmelerini sağlayan suça sürüklenen çocuğun TCK'nın 226/5. madde ve fıkrasında tanımlanan müstehcenlik suçunu da işlediği” Yargıtay 12 CD, T. 21.03.2018, E. 2017/3888, K. 2018/3191, Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, www.kazanci.com (ET. 03.07.2022)

¹⁶⁰ Donay, a.g.e., s. 130.

¹⁶¹ Buna ilişkin olarak Amerikan hukukunda “... başka hiçbir suçu tanımlamak, bir suç olarak müstehcenliği tanımlamak kadar zor olmamıştır.” Şeklinde ifade edilmektedir. Bkz. Richard G. Lillie, Obscenity Law – Politics, Morality, Free Speech and The Struggle To Define Obscenity, *Thesis of Doctorate. Case Western Reserve University*, 1990. s.2,

¹⁶² M.Ö. 3000’de cinsellik, Sümer medeniyetince hayatın olağan akışında bir unsur olarak ifade edilmektedir. Sümer medeniyeti zamanında var edilen eserlerde cinsel birleşmenin şeklen tasvirleri bulunmaktadır. Ayrıca 1815 yılında Amerika Birleşik Devletleri, müstehcenlik hususundaki ilk davada (Commonwealth v. Sharpless), edepsiz bir şekilde kadın ve erkek resminin gösterilmesini genel ahlaka aykırı bir şekilde değerlendirmiştir. Detaylı bilgi için bkz. Köprülü, Timuçin, “Müstehcenlik”, *Güncel Hukuk Dergisi*, Aralık, 2008, s. 28.

¹⁶³ Bu yaklaşıma bir şekilde AİHM, X/Birleşik Krallık başvuruda müstehcen eserlerin önlenmesi adına bir Avrupa Konsensüsünün bulunduğunu, fakat yasaklamanın ne boyuta kadar olacağı konusunda ulusal yetkililerin inisiyatifine bırakıldığını, bu bağlamda akit devletlerden birinde yayınlanmasında mahsur görülmeyen eserin Sözleşmeye akit devletler bakımından da yayınının serbest olacağı anlamı taşımayacağı, her devletin aynı ahlak toleransının benimseme zorunluluğunun bulunmadığını ifade etmiştir. AİHM, X/Birleşik Krallık Kararı, Başvuru No: 7308/75, K.T.: 17 Aralık 12.10.1978.

savunulurken,¹⁶⁴ Donay tarafından kavramın zaman ve düşünce faktörlerine göre değişiklik gösterebileceğini gerekçesiyle tanımın kanunda bulunmasını ifade edilmektedir.¹⁶⁵

Sonuç olarak müstehcenliğin tam bir tanımının yapmanın mümkün olmadığını da göz önünde bulundurarak müstehcenlik; kişilerin cinsel arzularını tatmine yönelik hareketlerinin bir başkasını rahatsız edici düzeyde maruz bırakılması olarak tanımlanabilir.

2.2.2. Öğretide Müstehcenlik

Müstehcenlik kavramına öğretide çok çeşitli tanımlar getirilmiştir. Öğretide zaman içerisinde müstehcenliğin ve ahlaksızlığın önlenmemesi halinde toplumun dağılması riskinin doğacağı görüşünden uzaklaşarak kişilerin cinsel özgürlüklerinin korunması amacıyla suçların var edildiği görüşü ağırlık kazanmıştır.¹⁶⁶ Erem ve Toroslu tarafından müstehcenliğin belirlenmesi için de toplumdaki ortak kabul edilen utanma duygusunun esas alınması gerektiğini, müstehcen olarak kabul edilecek bir şeyin toplumun tamamının “ar ve haya duygularını” rencide edici bir özelliğinin bulunması gerektiğini savunulmaktadır.¹⁶⁷

Dönmezer tarafından ise bir eserin müstehcen olarak nitelendirilebilmesi için bir bütün olarak incelenmesi gerektiği, incelemede yazar ya da eşyayı yapan kişinin amacının ve yapma maksadının da göz önünde bulundurulması gerektiğini, eserde eşyada bulunan özelliğin kişide cinsel tahrik etkisi yaratması gerektiğini ifade edilmektedir.¹⁶⁸ Dönmezer toplumda alışlagelmiş ve rahatsızlık uyandırmayan uygulamaların müstehcen olarak nitelendirilmemesi görüşündedir.

---

¹⁶⁴ Özbek, a.g.e., 2009, s. 199.

¹⁶⁵ Donay, a.g.e., s. 137.

¹⁶⁶ Çağlayan, Muhtar. Müstehcen ve Hayasızca Neşriyat, Adalet Dergisi, 1955, S.10. sf. 377.

¹⁶⁷ Faruk Erem, Nevzat Toroslu, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, Ankara, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, 1975, s. 385.

¹⁶⁸ Dönmezer, Sulhi, Genel Adap ve Aile Düzenine Karşı Cürümler, 4. Baskı, Sulhi Garan Matbaası, *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları*, 1975.

Gürelli ise toplum tarafından genel bir şekilde kabul gören bir hususun, müstehcenlik kavramının zaman-mekân doğrultusunda değişkenlik gösterebildiğini ifade etmiştir. Toplumun belirli bir zaman aralığı içerisinde benimsemiş olduğu ahlaki yargıları cinsellik hususunda çeşitli yollarla incitilme özelliği taşıyan eserlerin müstehcen olduğu belirtilmiştir.¹⁶⁹ Gürelli, bir ürünün müstehcen bir nitelik taşıyıp taşımadığının belirlenmesi konusunda bazı kriterlerin olması gerektiğini ifade etmektedir. Bu kriterler; eser sahibindeki amaç, eserdeki içerik ve eserin karşı tarafta bıraktığı etki olarak sıralanmıştır.¹⁷⁰ Yani Gürelli'ye göre ilk önce eser sahibinin eseri meydana getirirken amacının ne olduğunun belirlenmesi gerekmektedir. Bir eserin müstehcen olarak nitelendirilebilmesi için eseri var eden kişinin, içeriğe maruz bırakılan kişideki edep duygularının tahrikini ve rencide olmasını amaçlanmalıdır. Ayrıca eserde, okuyanın ahlaki duygularının bütünüyle rencide etme özelliği bulunması, okuyanın şehvet hislerini uyarması, kişiye yönelik olan bu etkinin eserin tamamını kapsamalıdır. Eserdeki içeriğin müstehcenliğinin bulunup bulunmadığının tespitindeki son kriter olan etki kriteri, müstehcen bir içeriğe maruz kalan kişinin ahlakını olumsuz etkilemesi, cinsel duygu ve hislerini ise tahrik etmesi gerekmektedir. Bu değerlendirmenin yapılması için muhatabın, toplumun ortalama bir değer yargısını taşıması gerekliliği bulunmaktadır.¹⁷¹

Donay, müstehcenlik, cinsellikle alakalı olmakta, müstehcenin ise okuyucu-seyircinin cinsel duygularını rencide eden, körükleyen bir niteliğinin bulunması gerektiğini ifade etmektedir.¹⁷² Hafizoğulları ve Özen tarafından ise müstehcenlik kavramının kesin bir tanımının yapılamamasına karşın, toplumun ar, haya ve edep duygularını rencide eden bir özelliği bulunduğunu vurgulanmaktadır.¹⁷³

---

¹⁶⁹ Gürelli, Nevzat, “Ceza Hukukunda Müstehcenlik Kavramı”, İÜHFİM, C.XXXII, S.2-4, 1967.

¹⁷⁰ Gürelli, a.g.e., s. 584.

¹⁷¹ Ertaş, a.g.e., s. 196.

¹⁷² Donay, Süheyl, “Ceza Hukukunda Müstehcenlik Kavramı; Türk Hukukunda ve Mukayeseli Hukukta”, *Mukayeseli Hukuk Araştırmaları Dergisi*, Yeni Seri, Y.1, S.2, 1968, s. 145.

¹⁷³ Hafizoğulları, Zeki, Özen, Muharrem, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler Topluma Karşı Suçlar*, Ankara, U.S.A Yayıncılık, 2. bs., 2016, s. 328.

Yarsuvat müstehcenliğin belirli bir yerde bulunan toplumsal değerler ve kurallar kapsamında belirlenebildiği yönünde yorumlamıştır.¹⁷⁴ Kavramdaki net tanımlamanın yapılmasının zor olduğunu savunan Özbek ise müstehcenliğin şehvet hissine yönelik bir kavram olduğunu, şehvet hissini tahriki, edep duygularının rencide edildiği durumları temsil ettiğini savunmaktadır.¹⁷⁵ Çağlayan'a göre müstehcen, toplumun edep ve namusuna, ahlaki değerlere tecavüz etmektedir.¹⁷⁶ Önder tarafından müstehcenlik adına iki ölçüt (objektif ve subjektif) ile bir belirleme yapılmaktadır.¹⁷⁷ Subjektif olarak müstehcenliğin belirlenmesinde, eseri meydana getirenin amacı dikkate alınmaktadır. Fail, kişilerin cinsi duygularının tahrikini amaçlaması halinde eser müstehcen bir nitelik taşımaktadır. Yani en önemli husus failin subjektif durumu olmaktadır. Objektif bir belirlemede ise kişilerin ar ve haya duygularını incitecek bir nitelik taşıyan eser, müstehcen bir nitelik taşımaktadır. Bu duyguları incinen kişi, tutucu veya geniş bir özgürlük düşüncesinden ziyade toplumdaki ortalamaı temsil etmektedir.

Müstehcenliğin belirlenmesi hususunda bazı kısıtların varlığının aranması gerektiğini Çolak tarafından savunmaktadır.¹⁷⁸ Önder'in belirlemiş olduğu subjektif ve objektif ölçütlere benzer olmasının yanında ilaveten müstehcen niteliği bulunduğu var sayılan eser veya eşyanın tamamını kapsayacak şekilde değerlendirilmesi yapılmıştır.

Özetle ifade etmek gerekirse müstehcenlik kavramı için öğretide bir görüş birliğinin bulunmadığı görülmektedir. Ayrıca öğretide genel olarak kavramın tanımlanması ve sınırlarının belirlenmesi hususunda bir zorluğun bulunduğu ifade edildiği fakat müstehcenlik kavramını tanımlamaktansa hangi hallerin müstehcen olarak nitelendirilebileceğini örneklendirilmektedir.

---

¹⁷⁴ Yarsuvat, Duygun, “*Cinsel Özgürlüğe Karşı Suçlar*”, Değişen Toplum ve Ceza Hukuku Karşısında TCK'nın 50 Yılı ve Geleceği Sempozyumu, İstanbul, 1977, s. 669.

¹⁷⁵ Özbek, a.g.e., s. 18.

¹⁷⁶ Muhtar Çağlayan, “Müstehcen ve Hayasızca Neşriyat”, *Adalet Dergisi*, Y:46, S:4, Nisan 1955, s. 377.

¹⁷⁷ Önder, a.g.e. s. 539-540.

¹⁷⁸ Çolak, Haluk. *Güncel Ceza Hukuku ve Türk Ceza Kanunu*, Ankara, Bilge Yayınevi, 2005, s. 284.

2.2.3. Uygulamada Müstehcenlik

Müstehcenlik kavramının kanunda açıklanmaması ya da açıklanamaması sebebiyle bu kavramın sınırlarını yargı makamı belirlemektedir. Bu sebebe bağlı olarak hem uluslararası hem de ulusal açıdan bu kavramın incelenmesi zorunluluk niteliği taşımaktadır.

Yargıtay bir kararı çerçevesinde “salt çıplaklığın” müstehcenliği tartışmış ve “göreceli müstehcenlik” görünüşü özümseyerek salt çıplaklığın ancak, toplum içerisinde utanç verici olarak anlatılması durumunda müstehcen olarak kabulüne karar verilmiştir.¹⁷⁹

Yargıtay’ın “müstehcenlik”, “porno” ve “erotik” kavramları arasındaki bağlantıyı ifade ettiği diğer bir kararında müstehcenlik kavramı detaylandırılırken, ‘porno ve erotik’ kavramlarını bir arada değerlendirmek gerektiği vurgulanmıştır. Temyiz mahkemesi tarafından verilen kararda porno olağan olmayan bir şekilde şehvet duygusunun tahrik edilmesi olarak tanımlanmışken; müstehcenlik için ar ve hayat duygularını incitecek davranışlar tanımı getirilerek normatif olduğu tespiti yapılmıştır.¹⁸⁰

Yargıtay diğer bir kararı doğrultusunda “göreceli müstehcenlik” kavramını kabul ettiği anlaşılmaktadır. Yargıtay tarafından tesis edilen kararda subjektif unsur olarak hükümde eseri ortaya koyan kişinin saikinin cinsel duyguları tahrik olup olmadığının aranması gerekliliği; objektif unsur olarak ise eseri gören kişinin

---

¹⁷⁹ CGK., K.T.: 26.10.1953, E.: 131, K.: 168, bkz. Erem ve Toroslu, a.g.e., s. 222. Fransa’da bir yerel mahkemenin vermiş olduğu kararda, “Çıplak bir kadın resmi normal olarak mutlaka müstehcen değildir. Yüz hatları itibarıyla cinsel münasebette bulunmak istediği veya cinsel arzuları tahrik eder şekil gösterdiği hallerde çıplak resim müstehcen sayılmalıdır.”, sonucuna ulaşıldığı görülmektedir. Bkz. Dönmezer, a.g.e., 1975, s. 208.

¹⁸⁰ Yargıtay 8. CD., K.T.: 03.04.1985, E.: 1985/872, K.: 1682/1682 lexpera.com (E.T. 07.06.2022)

görüşü gereği cinsel duygularının tahrik olup olmadığının araştırılması gerekliliği ortaya konmuştur.¹⁸¹

Müstehcenlik kavramı çeşitli ülke mahkemelerinin de kararlarına yansımıştır. Belçika’da 1939 tarihinde yerel bir mahkeme kararı çerçevesinde “*Çıplaklığın, bizatihi bir eseri adileştirdiği veya sıradanlaştırdığı söylenemez. Çıplak resim şehvet hissi uyandırmadığı veya utanma duygularına aykırı olmadığı müddetçe müstehcen değildir.*”¹⁸² Fransa’da 1958’deki bir yerel mahkeme ise “*adaba aykırılık suçu yalnız cinsel içgüdüleri tahrik edecek nitelikte sefilane sahneleri içeren kitapta bulunur, yoksa sadist hisleri ve şiddet zevkini çoğaltan sahnelerde müstehcenlik yoktur.*” tespiti yapılmıştır.¹⁸³ 1957 yılında İsviçre’de kurulan Federal Mahkemesinde konu veya eserin, cinsel içgüdüleri uyandırması, cinsi terbiyeye kabul edilemez boyutta zarar vermesi ve kişide/ kişilerde nefret ve iğrenç hisleri uyandırması durumunda müstehcen olarak kabul edileceği belirtilmiştir.¹⁸⁴

1973’te “Miller v. California”nın ABD Yüksek Mahkemesi’nde kümülatif bir müstehcenlik kavramı tanımı yapılmıştır. Bu tanıma bağlı olarak bir ürünün müstehcen kabul edilebilmesi için; “*tamamen şehvi duygulara hitap etmesi; tasvir edilen cinsel davranışın açıkça rahatsız edici olması; bütün olarak ele alındığında hiçbir edebi, sanatsal, siyasal ve bilimsel değere sahip olmaması gerekmektedir.*”¹⁸⁵

---

¹⁸¹ “Müstehcenlik kavramının varlığını tespitinde, fiilin işlendiği zamanın sosyal ve kültürel düzeyinin göz önünde tutulması yanında, subjektif kıstasa göre failin saiki dikkate alınmalı, cinsel duyguları tahrik gayesi olup olmadığı araştırılmalıdır. Objektif olarak da, müstehcen olduğu ileri sürülen eseri okuyan, dinleyen ve izleyen kişi esas alınarak onun görüşüne değer verilmelidir. ... tenasül uzuvları görülmeyen resimlerin yanındaki yazı içeriklerine göre; kadının estetik vücut güzelliğini ön plana çıkaran ... görünüm ve kompozisyon itibarıyla ar ve haya hislerini rencide eder nitelikte olmadıkları, özellikle cinsi arzuların istismarı maksadıyla yayınlanmadıkları ve küçüklerin maneviyatı üzerinde muzır tesir yapacak mahiyette bulunmadıkları görülmüştür.” Yargıtay CGK., K.T.: 19.03.1996, E.: 5-27, K.: 45, bkz. Otacı, a.g.e., s. 234.

¹⁸² Donay, a.g.e., s. 139.

¹⁸³ Donay, a.g.e., s. 139.

¹⁸⁴ Donay, a.g.e., s. 137, ATF 83 IV,19

¹⁸⁵ Arslan, Zühtü, *ABD Yüksek Mahkemesi Kararlarında İfade Özgürlüğü*, 1. Baskı, Ankara, 2003, s. 43.

Yukarıda da bahsi geçen, “Handyside v. Birleşik Krallık” kararında Yüksek Mahkeme’nin salt ahlaki bir değeri korumak adına başvuru kitabının toplatılmasını ihlal olarak yorumlamamış fakat ahlak kavramının göreceli olduğu vurgusunda bulunmuştur.¹⁸⁶ Ayrıca AİHM, Handyside kararından sonra verdiği bir kararında kişilerin çıplak olarak resmedildiği bir sergideki esere yasak getirilmesini ise ahlakın korunması amacına dayandığından bahisle ifade özgürlüğü ihlali kararı vermiştir.¹⁸⁷ AİHM’in gelişen içtihatları ile yenik kararlarında ahlakın korunması adına yapılan müdahalelerin meşru olarak görülmeceği söylenebilir.

2.3.ASKERİ CEZA KANUNU’NUN 153. MADDESİ

Hayasızca hareketler suçu ile yakından ilişkili bir diğer suç da Askeri Ceza Kanunu’nda yer almaktadır. 1632 sayılı Askeri Ceza Kanunu’nun 153. Maddesinde hayasızca hareketler suçu ile ilişkili bir düzenlenmektedir. AsCK “iffetsiz bir kimse ile evlenen veya böyle bir kimse ile yaşayanlar” başlıklı 153. maddenin 2. fıkrası gayri tabii mukarenette bulunan veya bu fiili kendisine rızasıyla yaptıran kişiler için Türk Silahlı Kuvvetlerinden çıkarma, erbaşlar için rütbenin geri alınması cezası öngörmektedir. Düzenleme bu fiilin bir başka suç olması halinde dahi uygulanacağını zikretmektedir. Gayri tabii mukarenet fiilinin alenen gerçekleşmesi halinde hayasızca hareketler suçunun seçimlik hareketi olan alenen cinsel ilişkide buluma fiili de gerçekleşmiş olacaktır.

Kanun maddesinde yer alan “gayri tabii mukarenet” ibaresinin mahiyetinin ortaya konulmasında fayda vardır. Askeri Yargıtay 2016 tarihli bir kararında eşcinsel anal ilişkiyi gayri tabii mukarenet ibaresinin içerisinde değerlendirmiştir. Aynı zamanda eşcinsel oral ilişkiyi de bu kavrama dahil olarak değerlendirmektedir.¹⁸⁸ Ayrıca hayvanlara karşı gerçekleştirilen cinsel saldırıların

---

¹⁸⁶ AİHM, Handyside ve Birleşik Krallık Kararı, Başvuru No: 5493/72, K.T.: 17 Aralık 1976. Para. 46.

¹⁸⁷ AİHM, Veremigung Bildender Künstler ve Avusturya Kararı, Başvuru No. 68354/01, K.T.: 27 Ocak 2007. Para. 33."

¹⁸⁸ Askeri Yargıtay Daireler Kurulu K.T.: 26.03.1998, E.: 1998/54, K.: 1998/49

da bu kavram içerisinde değerlendirileceği yerleşik bir içtihatır.¹⁸⁹ Gayri tabii mukarenet kavramının cinsel birleşmesinin gerçekleşip gerçekleşmemesi yönünden dar ve geniş yorumlandığı kararlar mevcuttur. Askeri Yargıtay kimi kararlarında cinsel birleşme olmaksızın cinsel tatmine yönelik olarak gerçekleşen eşcinsel ve hayvana karşı gerçekleşen eylemleri dahil ederken¹⁹⁰ kimi kararlarında ise daha dar bir yorum getirerek cinsel birleşmeyi aramıştır.¹⁹¹

Eşcinselliği yasaklayan tek hüküm AsCK'nın 153. maddesi değildir. Türk Silahlı Kuvvetleri, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı Sağlık Yeteneği Yönetmeliği Hastalıklar ve Arızalar Listesi'nin "Cinsel Kimlik ve Davranış Bozuklukları" başlıklı 17. maddesinde "Cinsel tutum ve davranışlarının askerlik ortamında uyum ve işlevsellik sorunu yaratan ya da yaratacağı değerlendirilen olgular." olarak sayılmış ve eşcinsellik askerliğe elverişsiz sayılmayı gerektiren ruhsal hastalıklardan birisi olarak kabul edilmiştir. Bu durum eşcinsellerin askerlik ile ilişkisinin bulunmaması yönündeki motivasyonu göstermektedir.

As.CK'nın 153. maddesi sıklıkla Anayasa Mahkemesi kararlarına konu olmuştur. 2014 yılında Askeri Savcının talebi üzerine Askeri Mahkeme, 153. maddenin metninde yer alan "...veya karı koca gibi herhangi bir kimse ile nikâhsız olarak devamlı surette yaşamakta..." ibaresinin Anayasa'nın 2.,20. ve 41. maddelerine aykırı olduğu iddiası ile Anayasa Mahkemesine somut norm denetimi ile başvurmuştur. Askerlerin kimlerle birlikte yaşayabileceğine karar verilmesi açısından karar ahlaki bir değer de ortaya koymaktadır. Anayasa Mahkemesi özel hayatın gizliliği hakkına sınırlandırmalar getirilebileceğini, asker kişilerin düzenini sağlamak adına nikahsız olarak yaşamalarına getirilen sınırın Anayasa'ya aykırı

---

¹⁸⁹ Askeri Yargıtay Daireler Kurulu K.T.: 26.03.1998, E.: 1998/54, K.: 1998/49

¹⁹⁰ Askeri Yargıtay Daireler Kurulu, K.T.: 25.12.2970, E.: 1970/90, K.: 1970/91

¹⁹¹ "...153/2'nci maddedeki cezaya hükmolunabilmesi için, kişinin TCK'nın 419'uncu maddesi uyarınca maddi ceza hukuku yönünden, alenen cinsi münasebette bulunma suçunun bir türü olan tabiata aykırı şehvi birleşme (gayri tabii mukarenette bulunma) suçunu işlediğinin sübuta ermesi zorunludur." Askeri Yargıtay 5. Dairesi, K.T.: 06.03.1996, E.: 1996/131, K.:1996/129

olmadığına karar vermiştir.¹⁹² Anayasa Mahkemesi 1 yıl sonraki bir bireysel başvuru kararında ise evli bir kadın ile yaşayan bir askerin askerden ihraç edilmesini özel hayatın gizliliğini ihlal olarak yorumlamıştır.¹⁹³ 2012 yılında “cinsel zafiyet” içerisinde olduğu yönünde bir ihbar mektubu nedeniyle görevinden atılan bir askerin yaptığı bireysel başvuruda As.CK’nın 153. maddesi tekrar Anayasa Mahkemesi tarafından tartışılmıştır. İhbar mektubunda “*eş cinsel olarak bilinen kişilerle irtibatta olduğu ve pek çok kadınla cinsel birliktelik yaşadığı yönünde iddialar*” yer alan kişi için Anayasa Mahkemesi, askerler için maddenin varlığını meşru amaca hizmet ediyor olarak yorumlamıştır. Askeri Yüksek İdare Mahkemesi’nin yargılama aşamasında gerekli usuller uymaması nedeniyle özel hayatın gizliliğini ihlal ettiğine hükmetmiştir.¹⁹⁴ Yine 2016 yılında bir bireysel başvuruda, asker olan *başvurucu “eş cinsel şahıslarla cinsel birliktelik yaşayıp yaşamadığı, grup hâlinde cinsel birliktelikler yaşayıp yaşamadığı, porno film arşivinin bulunup bulunmadığı, görev yaptığı yerde para karşılığı porno film satan askerî personelin olup olmadığı, borçlarının bulunup bulunmadığı hususlarının”* sorulduğu bir sorgu sonrası As.CK 153. maddesi sebebiyle görevinden atılmıştır. Mahkeme yine ahlaki bir değerlendirmeye girmeksizin Askeri Yüksek İdare Mahkemesi’nin yargılama sürecindeki usulsüzlükleri nedeniyle özel hayatın gizliliğinin ihlal edildiğine hükmetmiştir.¹⁹⁵ 2017 yılında AYM tarafından verilen bir başka kararda ise “gayri tabii mukarenette bulunma” fiilinin kişilerin cinsel hayatlarına ilişkin giz bir alan olduğu ve Türk Silahlı Kuvvetlerinin ne şekilde düzeninin bozulduğunun ortaya konulmaması nedeniyle Anayasaya aykırılık iddiasında bulunulmuştur. AYM verdiği kararda kanun maddesindeki “gayri tabii mukarenet” fiilinin varlığını meşru görerek yine ahlaka ilişkin bir tartışmaya girmeksizin başvuruyu reddetmiştir. Karar metnin de Engin Yıldırımın karşı oyu fiilin mahiyetinin açıklanması açısından önem arz etmektedir. Engin Yıldırım karşı oyunda ayrımcılığa ilişkin uluslararası ve ulusal mevzuatı sıraladıktan sonra

---

¹⁹² AYM, K.T: 27.05.2015, E.: 2014/176 , K.: 2015/53

¹⁹³ AYM, K.T.: 21.09.2016, Başvuru Numarası: 2014/5318

¹⁹⁴ AYM, K.T.:13.10.2016, Başvuru Numarası: 2014/4868

¹⁹⁵ AYM, K.T.: 17.11.2016, Başvuru Numarası: 2014/1206

mezkur ifadenin eşcinsel ilişkiler için kullanıldığını belirtmiştir.¹⁹⁶ Karşı oyda Anayasa'nın 10.,13. ve 20. maddelerine aykırı bulması nedeniyle çoğunluk görüşe katılmamıştır.¹⁹⁷ Karşı oy metninde gayri tabii mukarenet ibaresinin LGBTİ+'lara karşı kullanıldığının ortaya konulması hukuki ahlakçılığın bir yansıması olarak kanun maddesinin var olduğunu göstermektedir. Kanun koyucu ahlaki bir değer üzerinden kanun maddesini var etmiştir. Gayri tabii mukarenet fiilinin ne şekilde TSK düzenini etkilediğinin ortaya konulmaksızın ihraçların gerçekleşmesi de ibarenin salt ahlaki bir yargı sonucu uygulandığını işaret etmektedir. Yüksek mahkeme Ergün Özlük bireysel başvurusunda içtihadını değiştirmiştir. Nikahsız olarak birisiyle aynı evde yaşaması nedeniyle meslekten çıkartılan başvuru Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunmuştur. Mahkeme kişilerin nikahsız olarak biriyle yaşamalarının ne şekilde TSK'nın düzenine etki ettiğinin ortaya konulmaması nedeniyle müdahalenin demokratik bir toplumda gerekli olmadığı kanaatine varmıştır ve özel hayatın gizliliğinin ihlal edildiğine hükmetmiştir.¹⁹⁸

AsCK 153. maddesinde yer alan gayri tabii mukarenet fiilinin alenen gerçekleşmesi aynı zamanda hayasızca hareketler suçunun da vücut verecektir. 1998 tarihinde Askeri Yargıtay Daireler Kurulu tarafından verilen bir kararda gayri tabii mukarenet fiilinin alenen gerçekleşmesi konu olmuştur. Karar konu olay failin, garajda nöbetçi olan mağdur askere penisinin boyunu sorması ve ölçmek için tabur istihbarat odasına götürmesinin ardından failin oral ilişkiye girmesi şeklinde gerçekleşmiştir.¹⁹⁹ Askeri Yargıtay Daireler Kurulu; mağdurun direnmemesi, failin zor kullandığına dair bir emarenin olmamasından bahisle eylemi rızaya dayalı olarak yorumlamıştır. Bu sebeple mülga TCK'nın lafzıyla ırza tasadi olarak

---

¹⁹⁶ AYM, K.T.: 29.11.2017, E.: 2015/68, K.T.: 2017/166, Para. 22.

¹⁹⁷ AYM, K.T.: 18.07.2019, Başvuru Numarası: 2015/17513, Para. 70.

¹⁹⁸ "Mahkeme kararında özel hayatın gizliliği hakkı da gözetilerek yaptırma tabii fiilin askerî hizmetin gerekleriyle bağlantısına ve hangi sebeplerle askerî disiplini bozacağına dair gerekçelerin belirtilmediği, anılan hak ile ilgili sınırlamanın askerî hizmetin devamlılığı ile disiplinin sağlanması amacı bakımından uygulanması gerekli, zorunlu ve orantılı bir tedbir olduğunun ortaya konulmadığı,..." AYM, K.T.: 18.07.2019, Başvuru Numarası:2015/17513, prg 53,54; Aynı yönlü diğer bir ihlal kararı için bkz. AYM, K.T.: 12.09.2019, Başvuru Numarası: 2015/6302

¹⁹⁹ Askeri Yargıtay Daireler Kurulu, K.T.: 26.03.1998, E.: 1998/54, K.: 1998/49

yorumlamamış ve yine eski kanun lafzıyla failin eylemini hayasızca vaz'u hareketler suçu olarak tanımlamıştır. Karar metninde gayri tabii mukarenet "*cinsi münasebette bulunmak kesin olarak şart olmamakla beraber, aynı cinsten erkekler veya kadınlar arasında veyahut insanların hayvanlara karşı "cinsi hissi tahrik ve tatmin" amacıyla, yapılan cinsi muameleler yanında, bu amaçla tabiata aykırı olarak yapılan temaslar şeklindeki her türlü eylem*" olarak tanımlanmıştır. Yukarıda da açıklandığı üzere gayri tabii mukarenet fiilinin eşcinsel ilişkiler için kullanılması yönünde sabit bir içtihat mevcuttur. Ayrıca Askeri Yargıtay Daireler Kurulu, askeriye içerisindeki yerlerin aleniyetine ilişkin olarak hem garajı hem de kapısının açık olması ve makam sahibi, komutan ve nöbetçilerin her an girebilmesi açısından tabur istihbarat odasını aleni yer olarak kabul etmiştir. Askeriyede her an her yerine komutanın girmesinin mümkün olması açısından tüm askeriye aleni yer olarak kabulü anlamına gelmektedir. Bu sebeple askeriye her hangi bir yerinde gerçekleşecek herhangi bir cinsel ilişki için aleniyet unsuru sağlanmış kabul edilecektir. Eğer değerlendirme komutanının izinsiz olarak her an gelebilmesi üzerinden yapılıyor ise yerindedir. Fakat olayın gerçekleştiği anda komutanların askeriye içerisinde bulunup bulunmadıklarının tespitinin yapılmaması açısından eksik bir değerlendirme olduğu kanaatindeyiz. İlaveten o yerin en yüksek rütbeli komutanının fail olması halinde değerlendirmenin ne şekilde yapılacağı ise muğlaktır.

Sonuç itibariyle hem içtihatın gösterdiği gibi LGBTİ+ karşıtı bir düzenleme olması nedeniyle eşcinsel ilişkilere özelinde kullanılan hem de tek fiile birden fazla ceza verilmeyeceği (ne bis idem) ilkesini ve Askeri Ceza Kanun'unda başka bir suç oluştursa bile Türk Silahlı Kuvvetlerinden çıkarma cezası öngören yasal düzenlemesi nedeniyle ihlal etmesi nedeniyle hukuka uygun bir düzenleme olmadığı kanaatindeyiz.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

HAYASIZCA HAREKETLER SUÇU

3.1. GENEL OLARAK

Hayasızca hareketler, 765 sayılı TCK'daki 419. ve 576. maddelerin devamı niteliğindedir. Mülga TCK'nın 576. maddesinde yer alan kabahat, Kabahatler Kanunu'nda değil 419. madde ile birlikte Madde 5237 sayılı TCK'da 225. maddenin içerisinde düzenlenmiştir. Mülga TCK'da "Adabı Umumiye ve Nizamı Aile Aleyhine Cürümler" üst başlığı içerisinde yer almasına rağmen Türk Ceza Kanunu'nda "Genel Ahlaka Karşı Suçlar" altında tasnif edilmektedir.

Mülga TCK'nın 419. maddesi "alenen hayasızca vaz'u harekette bulunmak" ve "o surette cinsi münasebette bulunmak" fiillerini cezalandırmıştır.²⁰⁰ Hangi hareketlerin hayasızca olduğu aşağıdaki açıklanacağı üzere mülga Ceza Kanun'unda da hakim takdir yetkisine bırakılmıştır.²⁰¹ 756 sayılı kanunun kabahatler kitabında yer alan "Edebe Muhalif Hareketler" başlıklı 576. maddesi ise "edebe muhalif surette halka görünmek veya bir yerini göstermek" fiillerini yasaklamaktadır. Her iki madde de mehzaz 1889 tarihli İtalyan Ceza Kanunu'nu takiben düzenlenmiştir. Aynı madde ayrıca söz, şarkı başka şekillerde halkın edep ve nezahetine tecavüz edilmesini de yasaklamaktadır.²⁰² Mehzaz kanununun 388.

---

²⁰⁰ 756 sayılı Mülga Ceza Kanunu'nda 419. maddenin tam metni şu şekildedir : "Alenen hayasızca vaz'u harekette bulunanlar on beş günden iki aya ve o suretle cinsi münasebette bulunanlar altı aydan bir seneye kadar hapis ve bu fıkırdaki yazılı hallerde ayrıca 100 liradan 500 liraya kadar ağır para cezasıyla cezalandırılırlar."

²⁰¹Dönmezer, Sulhi, Edep ve İffete Tecavüz ve Edebe Muhalif Hareketler Suçları, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 10 (3-4),1945, 443-474, s,448.

²⁰² 756 sayılı Mülga Ceza Kanunu'nda 577. maddenin tam metni şu şekildedir : " Bir kimse edebe muhalif bir surette halka görünür, veya bir yerini gösterir veyahut söz, şarkı ve sair suretle halkın edep ve nezahatine tecavüz eylerse bir aya kadar hafif hapse veya beş liradan otuz liraya kadar hafif cezayı nakdiye mahküm olur."

maddesi halka açık yerlerde edep, iffet ve genel ahlakı ihlal edenlerin cezalandırılacağını zikretmektedir. Mevzuat kanunda mamasına karşın mülga kanundaki fuhuş maksadıyla kadın oynatmayı yasaklayan 420., kadınlara ve erkeklere söz atmayı yasaklayan 421. ve kadın kıyafetiyle kadınların bulunduğu yerlere girmeyi yasaklayan 422. maddeler de mülga Ceza Kanunu'nda yer almaktadır. Mülga Ceza Kanun'undaki bu ilave düzenlemeleri Dönmezer kanun koyucunun daha belirli bir düzenleme yapması olarak yorumlamaktadır.²⁰³ Fakat genel ahlakın korunması konusunda 420.,421. ve 422. maddelerin varlığı kanun koyucunun aynı zamanda, ahlakın korunması için ceza kanununu bir araç olarak görmesi olarak yorumlanabilir.

Hayasızca hareketler suçu 2002 ceza kanununu tasarısında değişiklik telif edilen maddelerden olmuştur. 2002 tasarısında seçimlik hareketler için aynı madde içerisinde iki ayrı düzenleme planlanmıştır. 2002 tasarısında hayasızca hareketler başlıklı 320. maddenin ilk fıkrasında “alenen hayasızca durum takınanlar veya eylemlerde bulunanlar veya başkaca edep duygularını incitecek davranışlara girişenler veya her ne suretle olursa olsun halkın edep ve ahlak temizliğine saldıranların’ cezalandırılması düzenlenmiştir. Bu madde ile teşhircilik fiili yerine uzun ve fiilin tam olarak belirli olmadığı bir düzenlemeye gidilmesi yerinde olmamıştır. Ayrıca “durum takınmak” gibi muğlak bir ifade ile maddenin uygulama alanı genişletilmiştir. 2002 tasarısının 320. maddesinin ikinci fıkrasında ise yürürlükteki düzenlemeye paralel olarak “alenen cinsel ilişkide bulunmak” fiili cezalandırılmaktadır. Tasarı kanun maddesinin gerekçesinde ilk fıkrada yasaklanan fiillerin tanımı yapılmamış sadece toplum kültürünün önemli bir bölümünün edep, iffet, ar ve haya duygularının oluşturduğunu belirtilmiş ve kanun maddesinin bu kültürü koruduğu vurgulanmıştır. Gerekçe ayrıca belirli bir tanımın özellikle yapılmadığını ve değişen zamana göre hakim takdir yetkisi ile içinin doldurulacağını belirtmiştir. Tasarıdaki maddenin ilk fıkrasında alenen hayasızca durum takınanlar veya eylemlerde bulunanlar veya başkaca edep duygularını

---

²⁰³ Dönmezer, a.g.e., s, 444.

incitecek davranışlara girişmek” ve “her ne suretle olursa olsun halkın edep ve ahlâk temizliğine saldırmak” fiillerinin yer alması maddeyi daha da belirsiz hale getirdiği için eleştiriye açıktır. Her iki ifadenin de tam olarak hangi fiilleri kapsadığı belirsizdir. Ayrıca gerekçede hakimın takdir yetkisine vurgu yapılması belirlilik ilkesi ile çelişir olarak uygulamaya geniş bir alan tanımıştır. Bu sebeplerle tasarıdaki madde metninin halihazırdaki düzenlemeye kıyasla daha da belirsiz uygulamalara yol açabileceği görüşündeyiz.

Mülga ceza kanunundaki “Adabı umumiye ve nizamı aile cürümleri” başlıklı bab, 5237 sayılı Türk Ceza Kanun’unda iki ayrı başlık altında düzenlenmiştir. Cinsel suçların genel ahlak ya da aile aleyhine olduğu savının terk edilerek ile cinsel suçların kişinin cinsel özgürlüğüne karşı gerçekleştiği kabul edilmiştir.²⁰⁴ Bu sebeple mülga kanundaki suçların bir bölümü 5237 sayılı TCK’da madde 102 ve devamında “cinsel dokunulmazlığa karşı suçlar” başlığı altında düzenlenmiştir. Yürürlükteki ceza kanununda 225 ve devam eden maddeler de ise “Genel Ahlaka Karşı Suçlar” yer almaktadır. Hayasızca hareketler suçu ile aynı başlık altında düzenlenen suçların mülga kanun ile yürürlükteki düzenleniş şekilleri kanun koyucunun genel ahlak konusundaki görüşü için önem arz etmektedir. Mülga ceza kanununda 567. Maddede yer alan kumar oynatmak ve kumar oynanması için yer göstermek kabahati 5237 sayılı TCK’da “Kumar oynanması için yer ve imkan sağlama” alt başlığı altında 228. maddede suç olarak düzenlenmiştir. Ayrıca mülga ceza kanununda 568. maddede düzenlenen kumar oynama kabahati; 5326 sayılı Kabahatler Kanunu’nun 34. maddesinde kabahat olarak var edilmiştir. Mülga ceza kanununda 544. maddede düzenlenen dilencilik yapma kabahati, Kabahatler Kanun’unun 34. maddesinde kabahat olarak tekrar düzenlenmiştir. Mülga ceza kanununda 545. maddede düzenlenen çocukların dilendirilmesi kabahati ise kabahat olmaktan çıkartılarak suç haline getirilmiş ve TCK’da 229. maddede yer almaktadır. Genel ahlaka karşı suçlar açısından kanun koyucunun motivasyonunun suç unsuru fiilin gerçekleşmesi için cebir kullanan ya da kolaylaştırıcı hallerin ceza

---

²⁰⁴ Artuk/Gökçen/Alşahin/Çakır,a.g.e.,20. Baskı, s.371.

kanununda yer alması, genel ahlaka karşı filleri bir cebir altında olmaksızın gerçekleştiren kişilerin ise kabahat ile cezalandırılmasıdır. Kumar ve dilencilik ile ilgili düzenlemeler bu duruma örnektir. Hayasızca hareketler suçu için ise kanun koyucu bu motivasyondan uzaklaşarak mülga ceza kanunundaki 419. maddede yer alan hayasızca vaz'u harekette bulunmak ve alenen cinsi münasebette bulunmak ile edebe muhalif halka görünmek fiilinin düzenlendiği 576. maddedeki kabahati tek bir suç olarak ceza kanununda düzenlemiştir. Fikrimizce kanun koyucunun dilencilik yapmak ve kumar oynamak örneklerindeki motivasyonu devam ettirerek hayasızca hareketleri de kabahat olarak düzenlemesi gerekmektedir. Fakat bunun yerine kanun koyucu bir kabahat ve bir suçu, suç olarak düzenlemiştir.

Hayasızca hareketler her ülkede cezalandırılan bir fiil değildir. Alman Ceza Kanunu iki ayrı düzenleme ile TCK'nın 225. maddesindeki filleri cezalandırmıştır. "Aleni rezalete neden olma" başlığındaki 183a maddesi alenen cinsel davranış sergileyen kişileri, "teşhircilik fiili" adlı 183. maddesi ise bir kişiye karşı teşhircilik yapılmasını cezalandırmaktadır. Alman Ceza Kanununun 183. maddesinin lafzına göre kamu yararı görülmedikçe suç şikâyete bağlıdır ve failin tedavi ile teşhircilik yapmaktan vazgeçeceğine kanaat edilirse şartlı tahliye ya da cezanın ertelenmesine hükmedilebilir. Görüleceği gibi Alman Ceza Kanunu'nda 183. madde uygulama alanı dar olacak şekilde düzenlenmiştir. Ayrıca şikâyete bağlılık açısından her teşhircilik fiili kamu düzenine aykırı olarak değerlendirilmemiş vakaya göre değerlendirme yapılması yoluna gidilmiştir.

Fransız Ceza Kanunu da aleni olarak teşhiri suç olarak düzenlemiştir.²⁰⁵ İtalyan Ceza Kanunu sadece teşhirciliği suç olarak düzenlemiştir. İtalyan Ceza Kanunu'nun 527. maddesinde yer alan düzenlemede suçun aleni işlenmesi basit hali olarak idari para cezasını gerektirecek şekilde düzenlenmiştir. Çocukların sıkça gittiği yerler ve civarında işlenmesi ise hapis cezasını gerektirecek şekilde düzenlenmiştir. Ayrıca madde suçun taksirle işlenmesi farklı bir madde ile

---

²⁰⁵ Kangal, Zeynel T. Hayasızca Hareketler Suçu, Ceza Hukuku Dergisi, Nisan 2019, C.14 Sa.37 Sf.9-40.

düzenlenmiştir. İtalyan Ceza Kanunu'nun teşhircilik fiilinden sadece çocukların etkilenebileceği haller için hapis cezası öngörmesi diğer devlet kanunlarından ayıran özelliğidir.

Belçika Ceza Kanunu'nda “utanç duygusunu zedeleyen fiillerle genel adaba saldırı”²⁰⁶ başlığı altındaki düzenleme TCK'daki hayasızca hareketler suçu ile paralellik gösterir.²⁰⁷ Belçika Ceza Kanunu teşhirciliğin basit haline 8 günden bir yıla kadar hapis cezası ve 26 euro ile 500 euro arası para cezası ve 16 yaşından küçük bir çocuğun huzurunda gerçekleştirilmesi halinde ise 1 ay ile 3 yıl arası hapis cezası ve 100 euro ile 1000 euro arası para cezası ile cezalandırılması hükmü yer almaktadır.²⁰⁸ İtalyan Ceza Kanunu'ndan farklı olarak Belçika Ceza Kanunu'na göre belirli bir çocuğun mağdur olması aranmaktadır. Türk Ceza Kanunu sistematüğinde mağdurun belirli bir kişi olması halinde cinsel taciz suçundan cezalandıracağı aşağıda açıklanacaktır İsviçre Ceza Kanunu'nda 194. maddesinde düzenlenen teşhircilik suçu şikâyete bağlı olarak düzenlenmiştir. Avusturya Ceza Kanunu ise 218. maddesinde teşhirciliğin cezalandırılabilmesi için hem aleni olmasını hem de haklı bir tepkiye neden olmasını aramaktadır. İsveç Ceza Kanunu 6. Bölüm 7. paragraf 3. fıkrasında iki ayrı fiili cezalandırmaktadır.²⁰⁹ “Rezalet çıkarmaya elverişli olarak soyunmak” ve “genel ahlakı zedeleyecek şekilde müstehcen söz ve harekette bulunmak” bu fiillerdir. Norveç Ceza Kanunu 298. maddesinde aleni ya da rızası olmayan kişinin önünde müstehcen hareketlerde bulunulmasını adli para cezası veya 1 yıla kadar hapis cezası ile cezalandırmaktadır.²¹⁰ İspanya Ceza Kanunu 185. maddesinde çocukların önünde teşhircilik yapılmasını yasaklamaktadır.²¹¹ Arjantin Ceza Kanunu 129. maddesinde

---

²⁰⁶ Belçika CK. M385/1

²⁰⁷ Artuk,Emin.Gökçen,Ahmet. Alşahin,Emin.Çakır,Kerim.*Ceza Özel Hükümler*, Adalet 20. Baskı s. 956.

²⁰⁸ Kangal, a.g.e., s.9-40, s.12.

²⁰⁹ Cornils, Karin, Jareborg, Nils: *Das schwedische Kriminalgesetzbuch*, Freiburg im Breisgau. 2000, s. 76 aktaran Kangal, a.g.e., 9-40, s.34.

²¹⁰ Cornils, Karin and Jareborg, Nils: *Das schwedische Kriminalgesetzbuch*, Freiburg im Breisgau. 2000 sf 240-241 aktaran Kangal, a.g.e., 9-40, s.34.

²¹¹ Hoffman, Markus/Melia Manuel CancioI *Das spanische Strafgesetzbuch*, Freiburg im Breisgau, 2002, s.118 aktaran Kangal, a.g.e., 9-40

teşhirciliği cezalandırmaktadır. Rızası dışında 18 yaşından büyüklere karşı teşhirciliğin gerçekleşmesi hali için para cezası yaptırımını öngörülmüştür. 18 yaşından küçüklere ve rızası olmasına rağmen 13 yaşından küçüklere teşhircilik yapılması ise altı aydan dört yıla kadar cezalandırılmaktadır.

3.2. SUÇLA KORUNAN HUKUKİ DEĞER

Haya sözlükte utanma duygusu utanç olarak tanımlanmıştır.²¹² Hayasızlık sözlüğünün karşısında ise utanması olmayan, sıkılmayan tanımı yer almaktadır.²¹³ Hayasızca hareket olarak kanun koyucunun belirlediği alenen cinsel ilişkide bulunma ve teşhircilik fiillerini gerçekleştiren kişiler utanmaları olmayan kimseler olarak görülmektedir.

Hayasızca hareketler suçunun korunan hukuki değer ile ilgili öğretide çeşitli görüşler bulunmaktadır. Dönmezer kanun koyucunun başlıca amacının kişilerin istemedikleri halde ahlak ve adab dışı hareketleri görmelerinin engellenmesi olduğunu savunmaktadır.²¹⁴ Bu savı aleniyet unsurunun varlığına dayandırmaktadır. Teşhirciliğin ilk kez cezalandırıldığı 1274 sayılı Ceza Kanunu da aleni olarak cinsel ilişkide bulunulmasını cezalandırması bu savı destekler niteliktedir.²¹⁵ Erem bu suçla genel ahlakın korunduğunu, haya duygusunun kişisel olduğu için değişkenliğinden dolayı korunamayacağını belirtmiştir.²¹⁶ Öğretide bir başka görüş tarafından ise suçta korunan hukuki değer genel ahlak olduğunu belirttikten sonra ahlakın kişiden kişiye geçeceğinden bahisle kanun koyucunun sadece alenen cinsel ilişkide bulunmak ve alenen teşhircilik fiillerini cezalandırdığını belirtilmiştir.²¹⁷ Suçun kişinin utanma ve tikslenme duygusunun

---

²¹² <https://sozluk.gov.tr/> (10.10.2022)

²¹³ <https://sozluk.gov.tr/> (10.10.2022)

²¹⁴ Dönmezer, a.g.e., 1975, s. 27-128.

²¹⁵ Dönmezer, a.g.e., 1975 s.127.

²¹⁶ Kangal, a.g.e., s. 9-40.

²¹⁷ Kangal, a.g.e., s. 9-40.

koruduğunu savunulan görüş de öğretide yer almaktadır.²¹⁸ Aynı görüş tarafından teşhircilik fiilinin toplumun güvenliğini tehdit ettiğini belirtilmiştir.

Modern Ceza Hukukunun duyguları korumaya yönelik hareket ettiğine dair olan görüşe fikrimizce yerinde değildir. Kanunun amacı cinsel ilişkiyi ya da teşhirciliği cezalandırmaktan farklı olarak bu fiillerin alenen işlenmesi halinde toplumun ortak değerlerinde oluşacak saldırıların önlenmesi olmaktadır.

Yargıtay 765 sayılı TCK'daki hayasızca hareketler suçu ile benzer olan düzenleme için maddenin varlığını şu şekilde açıklamaktadır: “*TCK'nın 419'uncu maddesinde yazılı fiilleri kanunun müeyyide altına alınmasındaki asıl amaç bizatihi ahlaka aykırı fiil değil, bu fiilin aleni işlenmesi sonucu ammenin edep ve nezahet ve iffet hislerine vaki tecavüzü cezalandırmaktır*”.²¹⁹ TCK'daki düzenlemenin benzer şekilde yer aldığı göz önünde bulundurulduğunda Yargıtay'ın hayasızca hareketler suçunun varlığı için de benzer yönlü görüş bildireceği söylenebilir.

3.3. SUÇUN UNSURLARI

3.3.1. Maddi Unsurlar

3.3.1.1. Suçun Konusu

Suçun konusu “kanunun koruduğu yararın suç ile ihlal edilmesi veya tehlikeye düşmesi” olarak tanımlanmaktadır.²²⁰ Öğretideki bir başka tanıma göre ise suç fiilinin yöneldiği “kişinin fiziki, maddi yapısı veya şeydir”.²²¹ Mağdur hukuken korunan değer in sahibiyken, suçun maddi konusu suç fiilinden etkilenen şeydir.²²²

---

²¹⁸ Kangal, a.g.e., s. 9-40.

²¹⁹ Yargıtay 5. CD. 25.01.1984, 4271/167 aktaran. Artuk/Gökçen/Alşahin/Çakır, a.g.e., 20. Baskı, s.960

²²⁰ Demirbaş, Timur, Ceza Hukuku Genel Hükümler, Seçkin Yayıncılık, 17.Baskı, 2022, s.573.

²²¹ Artuk/Gökçen/Alşahin/Çakır, a.g.e., 20. Baskı, s. 574.

²²² Özen, a.g.e., s.373.

Erem'e göre suçun maddi konusunu başlığının varlık sebebini bazı suçların hukuki konusunun yanı sıra maddi bir konusunun da bulunması olarak açıklar.²²³ Suçun hukuki konusunu ise suçla ihlal edilen menfaattir.²²⁴ Öğretideki bir diğer kabul görmüş tanım ise fiilin gerçekleştiği şey, tanımıdır.²²⁵

Suçun maddi konusunun sadece cismani olabileceğini savunan görüşlerin yanı sıra suçun konusunun insanın manevi değerleri olabileceği görüşü de öğretilerde yer almaktadır.²²⁶ Bu görüşü savunan yazarlarca kişinin onuru şerefi gibi maddi olmayan şeylerin de suçun konusu olabileceğini savunulmaktadır.

Erem, manevi değerlerin suçun ancak hukuki konusu olabileceğini savunulmaktadır.²²⁷ Hayasızca hareketler suçunun konusunun kişinin cinsel utanma ve tikslenme duygusu olduğunu görüşü ağırlık kazanmış olan görüştür.²²⁸ Fikrimizde suçun konusunun vücut bütünlüğü gibi kişilerin maddi değerlerinin olabileceğinin yanı sıra kişilerin manevi değerlerinin suçun konusu olamayacağı görüşündeyiz. Üzüntü, korku gibi manevi unsurların belirlenebilir ve ölçülebilir olmaması da kanunilik ilkesi ile çelişki yaratmaktadır.

Hayasızca hareketler suçunun maddi konusu incelendiğinde; alenen cinsel ilişkiye girmek mağdur olarak kabul edilen kişi üzerinde bir etki doğurmamaktadır. Teşhircilik yapmak fiili de gören kişilerin bedeni ya da şeyler üzerinde değişiklik yaratan bir etkisi yoktur. Bu nedenle hayasızca hareketler suçunun maddi bir konusunun olmadığı fikrindeyiz.

---

²²³ Faruk, Erem, Suçun konusu ve hümanist doktrin. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 1968, 25.1, s.15.

²²⁴ Erem, a.g.e., s. 23 ; Demirbaş, a.g.e.,17.Baskı, s.594

²²⁵ Artuk/Gökçen/Alşahin/Çakır,a.g.e.,20. Baskı, s.387 : Özgenç, İzzet. *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*. Seçkin Yayınları. Ankara. 2022. s.220 : Özbek, Veli Özer. Doğan, Koray. Bacaksız, Pınar. *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 13. Baskı, Seçkin Yayınları, 2022, s.214. Özbek/ Doğan/ Bacaksız. a.g.e.,13. Baskı, s.214.

²²⁶ Artuk/Gökçen/Alşahin/Çakır, a.g.e.,20. Baskı s. 375.

²²⁷ Faruk Erem, a.g.e. s. 17.

²²⁸ Kangal, a.g.e., s.9-40. s.18; Retornaz, Eylem Aksoy., Kangal, Zeynel T., Memiş Kartal, Pınar., Vesile Sonay, Evik., Aytekin İnceoğlu, Asuman., Bostancı Bayındır, Gülşah. Yıldız. Ali Kemal. *Özel Ceza Hukuku - Cilt VII. On İki Levha Yayıncılık*. 2020, 1. Baskı, s.17.

3.3.1.2. Fail

Fail, TCK'nın 37. maddesinde açıklanmıştır. Maddenin birinci fıkrasındaki tanıma göre; suçun hukuki tanımındaki filli gerçekleştiren kişi fail sıfatını taşır. Maddenin devamında ise dolaylı fail “suç işlenmesinde bir başkasını araç olarak kullanan kişi” tanımı getirilmiştir.

Kanun önünde herkesin eşit olduğunu zikreden Anayasa'nın 10. maddesi ve Türk Ceza Kanunu'nun uygulanmasında ayrımcılık yapılamayacağını zikreden TCK'nın 3. maddesi gereği herkes fail olabilir. Faillere yine TCK'nın 3. maddesinin işaret ettiği üzere işledikleri fiilin ağırlığıyla orantılı olarak ceza ve güvenlik tedbirlerine hükmolunacaktır. Fail olmak için suçun hukuki tanımındaki fiili gerçekleştirmek yeterlidir.

Öğretide özgü suç ya da mahsus suç olarak tanımlanan suçlar için ise failin belirli bir özelliği taşıması gerekmektedir.²²⁹ TCK madde 100.de düzenlenmiş olan çocuk düşürme suçunun failinin kadın olarak düzenlenmiş olması özgü suça bir örnektir.

Hayasızca hareketler suçu fail açısından bir nitelik taşımamaktadır. Hayasızca hareketler suçu herkes tarafından işlenebilen bir suçtur. Kişinin hayasızca hareketler suçunun faili olabilmesi için alenen cinsel ilişkide bulunma ya da teşhircilik filllerinden en az birini gerçekleştirmesi yeterlidir.

3.3.1.3. Mağdur

Suçun temel unsurlarından biri olan mağdur kavramının tanımı TCK ve CMK lafzında yer almamaktadır. Mağdur sözlükte “haksızlığa uğramış kişi”

---

²²⁹ Faruk, Erem, “Suça İştirak”, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 3, 1946, s.62-108, s.78.

anlamına gelmektedir.²³⁰ CMK’da da bir tanım olmamakla birlikte “Kamu davasına katılma” kenar başlıklı 273. maddede katılma hakkı olanlar sıralanmıştır. Katılmak hakkına sahip kişilerin sıfatları mağdur, suçtan zarar gören ve malen sorumlu olarak sıralanmıştır. Suçtan haksızlığa uğrayan kişilerin alabilecekleri sıfatlar bu madde lafzına göre mağdur, suçtan zarar gören ve malen sorumlu olabilecektir. Fakat bu kullanım, kanun içerisinde tutarlı bir şekilde sürdürülmemiştir. TCK ve CMK’da mağdur, suçtan zarar gören, şikayetçi, malen sorumlu gibi birbirinin yerine kullanılan kavramlar mevcuttur. Bu durum eleştirilere de sebep olmuştur.²³¹

Öğretideki tanıma göre mağdur suçla korunması amaçlanan hukuki yarara sahip olan kişidir.²³² Suçtan zarar gören kavramı ise mağdur kavramından daha geniş yorumlanmaktadır.²³³ CMK’nın 237. maddesinde davaya katılma hakkı mağdur, suçtan zarar gören ve malen sorumluya tanınmışken mağdur ve şikayetçinin haklarının düzenlendiği 234. maddede suçtan zarar gören ve malen sorumlu sıfatı olan kişilerin yer bulmaması eleştirinin örneklerinden biridir.²³⁴ Örneğin kasten öldürme fiilinde suçun mağduru öldürülen kişidir suçtan zarar gören ise mağdurun yakınları olacaktır. Mağdur ve suçtan zarar gören kişi sıfatlarının tek bir kişide de birleştiği suçlar da vardır. Kasten yaralama suçu mağdur ve suçtan zarar gören kişi sıfatlarının aynı kişide birleştiği suç tipine bir örnektir. Bazı suçlar için ise mağdurun belirli bir sıfatı taşıyor olması gerekmektedir. “Çocukların cinsel istismarı” kenar başlıklı TCK’nın 103. maddesindeki suçun işlenebilmesi için mağdurun TCK’nın 6. maddesinde tanımlanan çocuk sıfatını taşıyor olması gerekmektedir. Malen sorumlu suç nedeniyle zarara uğrayan kişinin zararını talep edebileceği kişidir.²³⁵

---

²³⁰ [https://sozluk.gov.tr/ \(07/12/2022\)](https://sozluk.gov.tr/ (07/12/2022))

²³¹ Katoğlu, Tuğrul, “Ceza Hukukunda Suçun Mağduru Kavramının Sınırları”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 2012, Cilt 61, Sayı 2, s. 662.

²³² Özbek/ Doğan/ Bacaksız. a.g.e.,13. Baskı, s. 213; Özbek vd. Genel Hükümler. s.562 : İ. Özgenç. a.g.e. 18.Baskı, s. 598.

²³³ Artuk/Gökçen/Alşahin/Çakır,a.g.e., 20. Baskı, s. 384.

²³⁴ Katoğlu, Tuğrul, “Ceza Hukukunda Suçun Mağduru Kavramının Sınırları”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 2012, Cilt 61, Sayı 2, s. 662.

²³⁵ Demirbaş, a.g.e.,17.Baskı, s. 598.

Mağdurun sadece gerçek kişi olabileceğini savunan yazarların²³⁶ yanı sıra mağdurun gerçek kişi olabileceği gibi tüzel kişi veya tüzel kişiliği olmayan kurumlar da olabileceğini savunan yazarlar mevcuttur.²³⁷ Mağdurun tüzel kişi olup olmayacağı tartışmasının da uzantısı olan devletin mağdur sıfatı taşıyıp taşıyamayacağı öğretide kendisine genişçe yer bulan bir tartışmadır. Sadece kişilerin hak süjesi olabileceği düşüncesinden hareketle devletin mağdur sıfatı taşımayacağını savunan görüş ile devleti her suçun mağduru olduğunu savunan görüş bu tartışmada iki kutbu oluşturmaktadır.²³⁸ Devletin bir tüzel kişilik olduğu ve tüzel kişilerin de mağdur sıfatı taşıyabileceği fikrini izleyerek devletin doğrudan etkilendiği suçlar için mağdur sıfatı taşıyabileceği sonucuna varılabilir. Buradaki esas tartışma konusu mağduru tam olarak belirlenemeyen suçlar da devletin mağdur sıfatına haiz olup olmayacağıdır. Devletin kamu düzenine ilişkin yararın da sahibi olduğunu savunan görüş tarafından devletin her suçun mağduru olacağını savunulmaktadır.²³⁹ Bu görüşe göre devletin mağduriyetinin yanında da her suçun özel bir mağduru vardır.²⁴⁰

Hayasızca hareketler suçunun mağdurunun tespiti açısından TCK'nın 43. maddesi üzerinden hareket edilebilir. TCK madde 43'te mağduru bir kişi olmayan suç lafzı zikredilmektedir. Madde metnindeki kavramdan mağdurun devlet olduğu suçlar değil kalabalık bir topluluğa işlendiği için mağdurun belirli bir kişi olmadığı suçların anlaşılması gerektiğini savunulmaktadır.²⁴¹ Mağduru belirli olmayan suç kavramına karşı çıkararak bu suçların kamu güvenine karşı işlendiğini ve mağduru belirli olmayan suçların ihlal ettiği değer toplumdaki güven olduğunu ve devletin kamu güvenine karşı suçlarda mağdur olmadığını belirtmektedir.²⁴² Hayasızca

---

²³⁶ Koca, Mahmut; Üzülmöz, İlhan, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükmeler*, Seçkin, Ankara, 2020 s. 115

²³⁷ Demirbaş, a.g.e.,17.Baskı, s. 599.

²³⁸ Katoğlu, a.g.e., s. 673,674.

²³⁹ Demirbaş, a.g.e.,17.Baskı,s.598: Katoğlu, a.g.e., s. 674.

²⁴⁰ Hafizoğulları, a.g.e., 2016, s.861.

²⁴¹ Türkan, Yalçın Sancar. Yeni Türk Ceza Kanunu'nda Zincirleme Suç. *TBB D.*, S, 2007, 70: s. 256

²⁴² Hafizoğulları, Zeki; Güngör, Devrim. "Türk Ceza Hukukunda Suçların Tasnifi". *TBB Dergisi*, Sayı 69, 2007, s. 28.; İnci, Zekiye Özen, Yargıtay Kararları Işığında Hayasızca Hareketler Suçu (TCK m. 225). İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2017, 16.2-Cilt 2: 17-69. s.27.

hareketler suçunun mağduru doğrudan bir kişi olmayacaktır. Suç fiili olarak tanımlanan alenen cinsel ilişkide bulunmak ya da teşhircilik fiili belirli bir fiili belirli bir kişiye karşı yapıldığında cinsel taciz suçunu oluşturacaktır.²⁴³ Yargıtay'ın da hayasızca hareketler suçunun mağdurunun toplum olduğu yönünde kararları vardır.²⁴⁴

Hayasızca hareketler suçunun TCK md 43'ten hareketle belirli bir kişi olmayan suç olarak tanımlanması gerektiği kanaatindeyiz. Hayasızca hareketler suçunun gerekçedeki temel amacının da toplumun ahlaki temizliği olduğu göz önünde bulundurulduğunda hayasızca hareketler suçunun mağdurunun belirli kişi ya da kişiler olmadığı sonucuna ulaşılmaktadır.

3.3.1.4. Fiil

Suçların harekete göre tasnifindeki bir diğer başlıklandırma; tek hareketli suçlar, birden fazla hareketli suçlar ve seçimlik hareketli suçlardır.²⁴⁵ Bu başlık altında hayasızca hareketler suçu bakımından fiilin özelliğine göre değerlendirmeler yapılacaktır. Ayrıca hayasızca hareketler suçu içim fiilin aleni bir şekilde gerçekleşmesi gerekliliği bulunduğu için aleniyet unsuruna da yer verilecektir.

3.3.2. Fiilin Özelliğine Göre Değerlendirme

3.3.2.1. Seçimlik Hareketli ve Tek Hareketli Suç

Suç için tek bir hareketin icrası öngörülmüşse tek hareketli suç, birden fazla hareketin bir arada gerçekleşmesi gerekiyorsa birden fazla hareketli suç ve en nihayetinde birden fazla hareketin birinin gerçekleşmesiyle suç işlenebiliyorsa

---

²⁴³ Kangal, a.g.e., 9-40, s.23.

²⁴⁴ Yargıtay 18. CD., K.T.: 07.11.2018, E.: 2016/16129, K.: 2018/14579 lexpera.com (E.T. 20.11.2022)

²⁴⁵Özbek/ Doğan/ Bacaksız. a.g.e.,13. Baskı, s. 227.

seçimlik hareketli suç kavramından bahsedilmelidir.²⁴⁶ TCK 207’de düzenlenen suçun, özel belgede sahtecilik, işlenebilmesi ancak özel bir belgeyi düzenlemek ya da değiştirmek ve kullanmak suretiyle gerçekleştirilebilir. Kasten öldürme suçu kişinin bir başkasını öldürmesi ile gerçekleşeceği için tek hareketli bir suçtur. Özel belgede sahtecilik suçunun işlenebilmesi için düzenlemek ya da değiştirmek fiilinin yanında kullanmak fiilinin de gerçekleşmesi gerekmektedir. Seçimlik hareketli TCK 151. maddede düzenlenen “mala zarar verme” suçu örnek verilebilir. Yıkma, kanun maddesi lafzında mala zarar verme fiilleri olarak yıkmak, tahrip etmek, yok etmek, bozmak, kullanılmaz hale getirmek, kirletmek fiillerini saymıştır. Bu fiillerden herhangi birinin ya da birkaçının bir arada gerçekleştirilmesi mala zarar verme suçunu oluşturacaktır.

Hayasızca hareketler suçu alenen cinsel ilişkide bulunma ve teşhircilik fiillerinden en az bir tanesinin gerçekleşmesi ile işlenebilmektedir. Bir başka deyişle hayasızca hareketler suçu seçimlik hareketli bir suçtur.

Kanun gerekçesinde cinsel ilişki fiiline ilişkin “cinsel arzuları tatmini amacına yönelik her türlü davranış” olarak açıklanmıştır. Aynı tanım cinsel saldırı suçunun gerekçesinde de “cinsel davranışla bir kimsenin vücut dokunulmazlığını ihlal etmek” olarak yer almaktadır.²⁴⁷ Her iki suçu karşılaştırarak öğretiyi uygulamanın cinsel ilişkiyi ne şekilde tanımladığını aktarmakta fayda vardır.²⁴⁸ Neyin cinsel tatmine yönelik olduğu konusundaki uygulamanın yorumu hayasızca

---

²⁴⁶Özbek/ Doğan/ Bacaksız. a.g.e.,13. Baskı, s. 228.

²⁴⁷ “...Maddenin birinci fıkrasında, cinsel saldırı suçunun temel şekli tanımlanmıştır. Bu suçun oluşabilmesi için, cinsel arzuları tatmin amacına yönelik davranışlarla kişinin vücut dokunulmazlığının ihlâl edilmesi gerekir. Suçun temel şekline ilişkin maddî unsur, kişinin vücudu üzerinde gerçekleştirilen, cinsel arzuları tatmin amacına yönelik ve fakat cinsel ilişkiye varmayan cinsel davranışlar oluşturmaktadır. Suçun oluşması için, gerçekleştirilen hareketlerin objektif olarak şehvî nitelikte bulunmaları yeterlidir; failin şehvî arzularının fiilen tatmin edilmiş olması gerekmez. Söz konusu suç, farklı cinsten kişiye karşı işlenebileceği gibi, aynı cinsten kişiye karşı da işlenebilir..” 5237 sayılı Türk Ceza Kanun’u 102. madde gerekçesi, lexpera.com E.T.: 06.03.2023.

²⁴⁸ Türk Ceza Kanunu’ndaki cinsel ilişki tanımının suçtan suça değişmeyeceği ve ilgili suçlar arası karşılaştırma ile ortak bir tanıma gidilmesi gerektiği yönündeki görüş için bkz. Kanbur, M.Nurullah, Türk Ceza Hukukunda Reşit Olmayanla Cinsel İlişki Suçu, Ceza Hukuku Dergisi, 8- 21, Nisan 2013, s. 4170-4172.

hareketler suçu için de önem arz etmektedir.²⁴⁹ Yargıtay mağdurun kolunun sıkılmasını²⁵⁰ cinsel tatmine yönelik olarak değerlendirmezken; eğilerek öpmeye çalışmak²⁵¹ göğsün sıkılıp kaçılması²⁵², göğüs ve kalçanın ellenmesi²⁵³, arkadan yaklaşım sarılmak²⁵⁴, arkadan bisiklet ile yaklaşım kalça sıkılmak²⁵⁵, arkadan yaklaşarak belinden sıkılmak²⁵⁶ fiillerini cinsel tatmine yönelik olarak değerlendirmiştir. Yargıtay vücudun göğüs, kalça, bel gibi bölümlerine temas edilmesini genel itibarıyla “cinsel tatmine yönelik olarak” değerlendirmektedir.

Hayasızca hareketler suçu için cinsel tatmine yönelik olmasının yanı sıra cinsel ilişki boyutuna varması gerekmektedir. Ayrıca cinsel ilişkinin tarafların rızasına bağlı olarak gerçekleşmesi gerekmektedir. Cinsel ilişkinin tanımına ilişkin öğretide çeşitli yaklaşımlar yer almaktadır. Soyaslan cinsel ilişki kavramını çok daha geniş tanımlayarak flört kavramını aşan her türlü hareket olarak tanımlamaktadır.²⁵⁷ Soyaslan’ın tanımının suçu koruduğu hukuki değeri aşacak şekilde genişleteceği açıktır. Öğretideki bir diğer görüş; cinsel ilişkiyi sadece penisin, vajina ya da anal yoldan duhul edilmesi olarak tanımlayan görüştür.²⁵⁸ Daha dar yorumlayan bir başka görüşe göre ise cinsel ilişki sadece bir kişinin cinsel organının diğer kişinin cinsel organı ile birleşmesidir.²⁵⁹ Bu görüş takip edildiğinde cinsel organın ne şekilde tanımlandığı sorusu doğmaktadır. Tıp bilimi penisi erkek

---

²⁴⁹Cinsel saldırı suçunun fiili için kanun gerekçesindeki “cinsel arzuları tatmin amacına yönelik” fiil tanımı belirli olmamak yönünden doktrinde eleştirilmiştir. bkz. Artuk/Gökçen/Alşahin/Çakır,a.g.e.,20. Baskı, s. 403.

²⁵⁰ Yargıtay 14. CD., K.T.:18.03.2019, E.: 2018/10129, K.: 2019/8281 lexpera.com (E.T. 06.03.2023)

²⁵¹ Yargıtay 14. CD., K.T.: 25.11.2015, E.: 2014/762, K.:2015/11015 lexpera.com (E.T. 06.03.2023)

²⁵² Yargıtay 14. CD., K.T.: 26.10.2015, E.: 2013/10236, K.:2015/9803 lexpera.com (E.T. 06.03.2023)

²⁵³ Yargıtay 14. CD., K.T.: 04.02.2019, E.: 2015/9142, K.:2019/603 lexpera.com (E.T. 06.03.2023)

²⁵⁴ Yargıtay 14. CD., K.T.: 16.02.2015, E.: 2014/9849, K.: 2015/1119 lexpera.com (E.T. 06.03.2023)

²⁵⁵ Yargıtay 14. CD., K.T.: 24.02.2015,E.: 2014/11008, K.: 2015/2127 lexpera.com (E.T. 06.03.2023)

²⁵⁶ Yargıtay 14. CD., K.T.: 30.10.2014, E.: 2013/1798, K.: 2014/11863 lexpera.com (E.T. 06.03.2023)

²⁵⁷ Soyaslan, a.g.e., s. 256.

²⁵⁸ Tezcan/Erdem/Önok, s.381.; Baytemir, Erdal, Cinsel Dokunulmazlığa ve Genel Ahlak Karşı Suçlar , Adalet Yayınları, Ankara, 2014, s. 305.

²⁵⁹ ARTUK/GÖKÇEN/YENİDÜNYA, s. 308.

cinsel organı olarak, vajinayı kadın cinsel organı olarak kabul etmektedir.²⁶⁰ Yargıtay ise benzer yönlü olarak çeşitli suçlar için verdiği kararlarda erkek cinsel organını penis, kadın cinsel organını vajina olarak kabul etmektedir.²⁶¹ Yargıtay anüsü cinsel organ olarak kabul etmemekle birlikte anüs için cinsel motif taşıdığı yorumunu getirmiştir.²⁶² Hayasızca hareketler suçu özelinde ise anal ilişkinin gerçekleştiği bir olayın mahkeme kararına konu olmaması nedeniyle, Yargıtay'ın başka suçlara ilişkin kararlarındaki anal ilişkiye bakış açısının belirleyici olacağı kanaatindeyiz. Yargıtay her ne kadar anüsü cinsel organ olarak tanımlamasa da anal ilişkiyi cinsel ilişki tanımına dahil etmektedir.²⁶³ Aksine bir yorumun kabulü halinde ise en az iki kişi arasında gerçekleşen anal ilişki sırasında her iki kişi açısından da teşhircilik fiili gerçekleşeceği için yine anal ilişki fiiline ilişkin hayasızca hareketler suçu uygulama alanı bulacaktır.

Ayrıca öğretilerdeki görüşler incelendiğinde ise oral ilişki cinsel ilişki tanımının dışında kalmaktadır.²⁶⁴ Yargıtay da cinsel suçlarla ilgili verdiği

---

²⁶⁰ Schuenke,,Michael; Schulte, Erik; Schumacker ,Udo, Anatomi Atlası, Çev.: Cem Denk, Hamdi Çelik, Palme Yayınevi, 2014, s.240.

²⁶¹ “Erkeklik organlarının (ki tercümesi dosyada bulunan 21.4.1981 günlü raporda davacının penis ve testislerinin, yani dış erkeklik organlarının..” Yargıtay 2. HD, K.T.:21.01.1982, E.: 1981/8911, K.: 1982/259. lexpera.com (E.T.: 17.03.2023); “... mağdurenin vajina ve anal bölgesine sürtmeye başladığı...” Yargıtay CGK, K.T.: 07.07.2020 E.: 2020/65, K.: 2020/345. lexpera.com (E.T.: 17.03.2023)

²⁶² Yargıtay CGK, K.T.: 17.12.2013, E.:2013/294, K.: 2013/615 lexpera.com (E.T.: 17.03.2023)

²⁶³ “mağdurun rızasıyla anal yoldan organ sokmak suretiyle gerçekleştirilen cinsel istismar eylemlerinin de, TCK'nın 104 ve 43. maddelerinde düzenlenmiş olan zincirleme reşit olmayanla cinsel ilişkide bulunma suçunu oluşturduğu gözetilmelidir.” Yargıtay 5 CD, K.T.: 23.05.2011, E.: 2011/2970, K.: 2011/4134 lexpera.com (E.T.: 01.04.2023); “...cinsel ilişkinin, erkek cinsel organının bir kadına vajinal veya anal yoldan ya da bir erkeğe anal yoldan ithal edilmesi olarak anlaşılması karşısında...” Yargıtay 14. CD, K.T.: 21.06.2021, E.: 2017/1587 , K.: 2021/4407 lexpera.com (E.T.: 01.04.2023); “... sanık iddianamede sadece ilk geceki anal ilişkiden dolayı suçlanmamakta, sonraki dönemlerde de rıza dışı anal ilişki ile itham edilmektedir. Mağdurenin ilk gece dışında diğer zamanlarda gerçekleşen anal ilişkiye yönelik anlatımları tutarlıdır.” Yargıtay 14. CD, K.T.: 17.03.2014, E.: 2014/2965, K.: 2014/3332 lexpera.com (E.T.: 01.04.2023); “...mağduru cinsel maksatla hürriyetinden yoksun kılıp, cebir tehdit veya hile kullanmaksızın birbirini takiben anal yoldan cinsel ilişkiye girdiği tüm dosya içeriğinden anlaşıldığından...” Yargıtay 14. CD, K.T.: : 09.07.2014, E.: 2014/4636 , K.: 2014/9376 lexpera.com (E.T.: 01.04.2023)

²⁶⁴ Taner, Fahri Göçer, Türk Ceza Hukukunda Cinsel Özgürlüğe Karşı Suçlar, Seçkin Yayınları, İstanbul, 2017, s.305.; Gündel, Ahmet, 5237 Sayılı TCK'da Cinsel Saldırı Cinsel İstismar, Seçkin Yayınları, İstanbul, 2009, s.148.

kararlarında oral ilişkiyi cinsel ilişki olarak kabul etmemektedir.²⁶⁵ Yargıtay, oral ilişki için cinsel ilişki yerine “cinsel birleşme” tabirini kullanmaktadır.²⁶⁶ Her ne kadar salt oral ilişkinin gerçekleşmesinden bahisle bir Yargıtay kararı bulunmasa da Yargıtay’ın oral ilişkiye dair verdiği başka kararlar okunduğunda en az iki kişi arasında gerçekleşen oral ilişki alenen cinsel ilişki olarak tanımlanmayacaktır. Hayasızca hareketler suçunun koruduğu hukuki değer göz önüne alındığında oral ilişkinin alenen cinsel ilişki olarak yorumlanmaması kanaatimizce de yerindedir. En az iki kişi arasında gerçekleşen oral ilişki fiilinde bir kişinin cinsel organının alenen görünmesi ihtimalinde hayasızca hareketler suçunun diğer seçimlik hareketi olan teşhircilik fiili gerçekleşmiş olacaktır.

Öpüşme fiilinin hayasızca hareketler suçunun seçimlik hareketlerinden birine dahil olup olamayacağı da konuya ilişkin bir başka tartışma konusudur. Yargıtay 14. Ceza Dairesi’nin 2019 yılında çocukların cinsel istismarı suçuna ilişkin bir kararın salt dudaktan öpüşme fiilini ani, kesintili ve kısa süreli gerçekleşmesi sebebiyle sarkıntılık düzeyinde kaldığına takdir etmiştir.²⁶⁷ Yargıtay Ceza Genel Kurulu ise tarihli cinsel saldırı suçuna ilişkin bir kararında öpüşmenin

---

²⁶⁵ “...sanığın, rızasıyla mağdurun ağızına cinsel organ sokmak şeklinde gerçekleşen eyleminin kanunun aradığı anlamda cinsel ilişki kapsamında bulunmadığı ve TCK’nın 104. maddesinde öngörülen suçun kanuni unsurları itibarıyla oluşmadığı halde suç vasfında yanılıya düşülerek sanığın beraati yerine mahkumiyetine karar verilmesi...” Yargıtay 14. CD, K.T.: 16.01.2013, E.: 2011/7214, K.: 2013/240 lexpera.com (E.T.30.03.2023); “...suça sürüklenen çocuk ile onyediy yaşındaki mağdure arasında rızaya dayalı olarak gerçekleştiği sabit olan cinsel davranışların cinsel ilişki boyutuna ulaşmadığı gibi oral yoldan penis ihracının da anılan kapsamda bulunmadığı...” Yargıtay 14. CD, K.T.: 02.12.2015, E.: 2014/9737, K.: 2015/11240 legalbank.com (E.T.30.03.2023)

²⁶⁶ Yargıtay CGK, K.T.: 25.06.2020, E.: 2018/461, K.: 2020/323 legalbank.com (E.T.30.03.2023); Yargıtay salt oral ilişkiyi içeren görüntüleri müstehcenlik suçundan hüküm kurulması gerektiği görüşündedir. Konuya ilişkin karar örnekleri için bkz.: “16.12.2013 günlü bilirkişi raporu içeriğinde sanığın cep telefonunda ele geçirilen görüntüler arasında "oral ilişki" görüntülerinin bulunduğu tespit edilmesi karşısında sanığın TCK’nın 226/4. maddesi uyarınca cezalandırılması...” Yargıtay 14. CD, K.T.: 14.05.2015 E.: 2015/1751, K.: 2015/6432 legalbank.com (E.T.30.03.2023); “Sanığın, olay tarihinde on beş yaşındaki mağdureyle girdiği oral ilişki sırasındaki görüntülerini kaydetmesi ve yayması eyleminin TCK’nın 226/3-c.1. maddesinde düzenlenen müstehcenlik suçunu oluşturduğu...” Yargıtay 9. CD, K.T.: 26.10.2022, E.: 2021/3309, K.:2022/9568 legalbank.com (E.T.30.03.2023)

²⁶⁷ “Mağdurenin aşamalarda sanık ile öpüşmek dışında tensel temasın olduğuna dair çelişkili anlatımları ve sanık savunmaları dikkate alındığında, sanığın mağdure ile dudaktan öpüşme şeklinde eylemlerde bulunduğu ve eylemlerinin ani, kısa süreli ve kesintili gerçekleşmesinden dolayı sarkıntılık düzeyinde kaldığı nazara alınır...” Yargıtay 14. CD, K.T.:10.09.2019, E.: 2018/6220, K.: 2019/10711 lexpera.com (E.T.: 17.03.2023)

cinsel davranış olup olmadığını hususunun kişinin cinsel bütünlüğünü ihlal edip etmemesine göre belirlenmesi gerektiğini zikretmiştir.²⁶⁸ Kararda cinsel saldırı suçunun korunan hukuki değerinin cinsel özgürlükler olması nedeniyle öpüşme fiilinin mahiyeti belirlenirken korunan hukuki değere uygun bir değerlendirme yapılması gerektiğini belirtilmiştir. Hayasızca hareketler suçunun korunan hukuki değerinin muğlaklığı ve salt öpüşme fiilinden bahisle bir yargılama gerçekleşmemiş olması nedeniyle hayasızca hareketler suçunun koruduğu hukuki değer kapsamında öpüşme fiilinin ne şekilde değerlendirileceği de muğlaktır. Yargıtay'ın oral ilişkiyi cinsel ilişki olarak kabul etmemesi görüşünden hareketler öpüşmenin de cinsel ilişki olarak tanımlanmayacağı kanaatindeyiz. Bu sebeple öpüşme fiili ne alenen cinsel ilişki ne de teşhircilik fiilleri içerisinde değerlendirilemeyeceği için koruduğu hukuki değer kapsamında hayasızca hareketler suçu olarak değerlendirilmemelidir.

Yargıtay cinsel ilişki tanımına dahil ettiği fiiller için cinsel ilişkinin varlığına dönük ispatı bu nedenle zorunlu görmektedir. Yargıtay 14. Ceza Dairesi'nin önüne gelen bir olayda, görevli polis memurlarının kamyonun içerisinde biri iç çamaşırılı diğeri ise giyinik olmak üzere tespit ettiği iki şahıs adına yürütülen davada sanıkların alenen cinsel ilişkiye girdiklerine dair hüküm kurulmasına yeterli bir kanıtın bulunmamasına rağmen mahkumiyet hükmü tesis edilmesini bozma nedeni olarak görülmüştür.²⁶⁹ Bir diğer davada ise otoparkta

---

²⁶⁸ Öpüşmenin cinsel nitelikte olup olmadığının tespiti için dava konusu olaya göre değerlendirilmesi yapılmasının gerektiğinin değerlendirildiği Yargıtay kararı için bkn. "Failin hangi davranışının cinsel nitelikte olduğunun belirlenmesi konusundaki iki temel yaklaşım içerisinde mağdurun vücut bütünlüğünden hareketle sanığın saikinden öte mağdurun cinsel bütünlüğünün ihlal edilip edilmediği daha önemlidir. Elbette ki sanığın dışa yansıyan davranışlarından cinsel arzu tatminine yönelik iradesi belirlenebiliyorsa cinsel saldırı suçundan cezalandırılmasında herhangi bir tereddüt bulunmamaktadır. Buna karşın sanığın amacının tespit edilemediği pek çok olayda yetersiz kalınmakta mağdurun cinsel bütünlüğüne yönelik eylemler suç vasfı yönünden hatalı değerlendirilmektedir. Korunan menfaatin cinsel özgürlük olduğu benimsenirse bu özgürlüğe yönelik her türlü davranış da cinsel saldırı olarak kabul edilmelidir. Bununla birlikte dudaktan öpüşmek cinsel bir davranış olabileceği gibi bazı toplumlarda selamlaşmaya yönelik bir eylem olarak da algılanabilmektedir. Birden fazla anlamı olan bu davranışlar tıbbın veya anatominin verileriyle açıklanamazken somut olayın bütünü içerisinde değerlendirilip hangi bağlamda gerçekleştirildikleri gözetilerek cinsel davranış olarak kabul edilip edilmeyecekleri belirlenmelidir." Yargıtay CGK, K.T.: 23.01.2020, E.: 2017/206, K.: 2020/21 lexpera.com (E.T.: 17.03.2023)

²⁶⁹ Yargıtay 14. CD., K.T.: 20.09.2012, E.: 2012/555, K.: 2012/8686 legalbank.com (E.T. 07/12/2022)

cinsel ilişkiye girildiğine dair yapılan şikâyet üzerine olay yerine intikal eden polis ekiplerince sanıkların arabanın arka koltuğunda cinsel ilişkiye giren kişiler hayasızca hareketler suçundan dolayı otoparkın herkesçe görülecek bir yer olmasından bahisle cezalandırılmıştır.²⁷⁰

Cinsel ilişkinin kapsamı suçun vücut bulup bulmadığını tespitinde önem taşımaktadır. Öğretide cinsel ilişkide bulunma fiilinin yorumlanmasında kişilerin cinsiyet hanelerinin bir önemi olmadığını ve hayvanlarla olan cinsel ilişkilerin (hayvan istismarının) de dahil olduğunu belirtilmektedir.²⁷¹ Gerçekten de Yargıtay hayvan istismarı olan inekle cinsel ilişki fiilini hayasızca hareket olarak nitelendirmiştir.²⁷² Aynı zamanda ölü bir kişi ile alenen cinsel ilişkide bulunmak fiili de ölü kişinin cinsel tatmine yönelik iradesinden bahsedilmeyeceği için kişinin tek başına gerçekleştirdiği bir tatmin olduğundan dolayı teşhircilik olarak addedilecektir. Kişinin tek başına ve alenen cinsel tatmine yönelik hareketi ise teşhircilik fiili olacağından suçun diğer seçimlik hareketi gerçekleşmiş olacaktır.

Kanun maddesinde sayılan diğer seçimlik hareket ise “teşhircilik yapmak” fiilidir. Teşhircilik yapmak fiili cinsel organın dahil olduğu fiillerdir.²⁷³ Yargıtay 2014 tarihli bir kararında teşhircilik fiilini “vücudun cinsel özellik taşıyan organlarını” göstermek olarak tanımlamıştır.²⁷⁴ Bu tanımdan kişinin cinsel organı anlaşılmalıdır. Yargıtay’ın aynı yıl verdiği başka bir kararında işlek bir sokakta otomobilin içinde kişinin cinsel organını alenen göstermesi olayında hayasızca

---

²⁷⁰ Kişilerin herkesçe görülebilecek bir alan olan otoparkta araç içerisinde “alenen cinsel ilişkiye girmek” suçunu meydana getirecek fiillerde bulunduğu tutulan tutanaklar ve tanık beyanlarıyla birlikte tüm dosya kapsamında sabit bulunmuş, sanıkların cezalandırılmalarına karar verilmiştir. Sanıkların suçu işleyiş biçimleri göz önünde bulundurularak bir daha aynı suçu teşkil edecek fiillerde bulunup bulunmayacağı hususunda bir kanaat bulunmaması sebebiyle 5237 sayılı TCK’nın 225. maddesi uyarınca taktiren 6’şar ay hapis cezasıyla cezalandırılmalarına karar verilmiştir. Yargıtay 14. CD., K.T.: 20.09.2012, E.: 2012/5553, K.: 2012/8686 legalbank.com (E.T. 07/12/2022)

²⁷¹ Artuk/Gökçen/Alşahin/Çakır,a.g.e.,20. Baskı s. 958.

²⁷² Yargıtay 5. CD., K.T.: 25.12.1990, E.: 1990/5035., K.: 1990/5975 legalbank.com (E.T. 07/12/2022)

²⁷³ Artuk/Gökçen/Alşahin/Çakır,a.g.e.,20. Baskı, s. 959.

²⁷⁴ Yargıtay 14 CD., K.T.: 03.02.2014, E.: 2012/11231., K.: 2014/1047 aktaran Kangal, a.g.e. s. 9-40.

hareketler suçunun oluştuğuna hükmetmiştir.²⁷⁵ Öğretideki bir başka görüş tarafından ise aleniyetin gerçekleşmesi için vücudun mahrem yerlerinin ahlakı cinsel yönden incitecek şekilde belirsiz bir veya birkaç kişiye gösterilmesi olarak tanım getirilmiştir.²⁷⁶ Kişinin teşhircilik yaptığından bahsedebilmemiz için cinsel organının alenen görünmesi gerekmektedir. Vücudunun başkaca bir bölümünün teşhir edilmesi hayasızca hareketler suçunu oluşturmayacaktır.

Hayasızca hareketler suçu bakımından kanunda sayılan seçimlik hareketler olan alenen cinsel ilişkide bulunma ya da teşhircilik fiillerinden birinin gerçekleşmesi yeterli olacaktır. Örneğin bir kişinin gündüz vakti kişilerin yoğun gittiği bir parkta cinsel ilişkiye girmesi suçun tamamlanması için yeterlidir. Ayrıca bir teşhircilik fiilinin gerçekleşmesi aranmayacaktır.

3.3.2.2. İcrai Suç ve İhmali Suç

Yukarıda da açıklandığı üzere kanun koyucunun yapılmamasını emrettiği fiillerin işlenmesi halinde gerçekleşen suçlar icrai suç kavramı ile açıklanmaktadır.²⁷⁷ Kişiden yapması beklenen fiili gerçekleştirmemesi suretiyle işlenebilen suçlara ise ihmali suç tanımı getirilmiştir.²⁷⁸ Hayasızca hareketler suçu icrai olarak işlenebilen bir suçtur. Suçun ihmalen de işlenebileceği yönünde görüşler mevcuttur.²⁷⁹ Hayasızca hareketler suçunun ihmalen de işlenebileceğinin kabulü halinde suçun uygulama alanı fazlaca genişleyecektir. Kişilerin perdelerini kapatmadan seçimlik hareketlerden birini yapmaları halinde perdenin açık olup olmadığının sorgulanması suçla korunan hukuki değer ile örtüşmemektedir. Gerçekten de Yargıtay 1978 tarihli bir kararında otomobil içerisinde cinsel ilişkiye

---

²⁷⁵ Yargıtay 14 CD., K.T.: 08.21.2014, E.: 2013/4178., K.: 2014/13848 aktaran Kangal, a.g.e., 9-40, s.28.

²⁷⁶ Yaşar/Gökcan/Artuç, Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu 5. Cilt aktaran Kangal, a.g.e., 9-40.

²⁷⁷ Artuk/Gökçen/Alşahin/Çakır,a.g.e.,20. Baskı s.328.

²⁷⁸ Artuk/Gökçen/Alşahin/Çakır,a.g.e.,20. Baskı, s.329. : Özbek/ Doğan/ Bacaksız. a.g.e.,13. Baskı, s.328.

²⁷⁹ Soyaslan, a.g.e. s.560; Kangal, a.g.e., 9-40, s.29.

giren kişiler için aleniyet unsurunun oluşmadığını tayin ettikten sonra “yola nazır penceresi olan ev” ile otomobilin aynı vaziyette olduğunu belirtmiştir.²⁸⁰ Bir kimsenin evinde perdesi açık cinsel ilişkiye girmesi ya da evinin içinde perde açıkken çıplak gezmesi hayasızca hareketler suçunun konusunu oluşturması hukukun ahlak bekçiliği yapması anlamı taşır. Kaldı ki bir kimsenin penceresinden içeri bakan kişinin genel ahlaka karşı suçlar başlığı altındaki bir suç için hukuken korunacak bir yararı bulunmamaktadır. Her iki seçimlik hareketin aynı anda gerçekleşmesi halinde de seçimlik hareketli suçların özelliği gereği tek bir hayasızca hareketler suçu işlenmiş olacaktır.²⁸¹

3.3.2.3. Zarar Suçu ve Tehlike Suçu

Fiilin özelliğine göre suç tasnifi başlıklarından biri de zarar suçu ve tehlike suçudur. Zarar suçu için fiilin gerçekleştiği şey üzerinden bir zararın meydana gelmesi gerekmektedir.²⁸² Örneğin kasten yaralama suçunun tamamlanması için failin fiili ile mağdurun vücut bütünlüğü üzerinde bir zararın oluşması gerekmektedir. Fiilin gerçekleştiği şey üzerinde bir zarar meydana gelmemesine rağmen zarar tehlikesinin varlığının cezalandırıldığı suçlar tehlike suçları olarak adlandırılmaktadır.²⁸³ Tehlike suçları öğretilde somut tehlike suçu ve soyut tehlike suçu olmak üzere ikiye ayrılarak incelenmektedir.²⁸⁴ Somut tehlike suçu için failin fiilinin suç konusu şey üzerinde gerçekten bir tehlike doğurup doğurmadığının incelendiği suçlardır.²⁸⁵ Bir hayvanın tehlikeye mahal verecek şekilde başıboş bırakılması suçunda “başkalarının hayatı veya sağlığı bakımından tehlikeli olabilecek şekilde” serbest bırakılması halinde cezalandırılması suç konusu üzerinde somut bir tehlikenin arandığına örnektir. Soyut tehlike suçunda, suç

---

²⁸⁰ Yargıtay 5. CD., K.T.: 21.03.1978, E.: 1978/958., K.: 1978/877 aktaran Kangal, a.g.e., 9-40, s.36.

²⁸¹ Akbulut, Berrin, Ceza Hukuku Genel Hükümler, Adalet Yayınevi, 7. Basım, 2022, Ankara, s.304.

²⁸² Özbek/ Doğan/ Bacaksız. a.g.e.,13. Baskı,s.232.: Demirbaş, a.g.e.,17.Baskı, s.266.

²⁸³ Demirbaş, a.g.e.,17.Baskı, s.267.: Özbek/ Doğan/ Bacaksız. a.g.e.,13. Baskı, s.232.

²⁸⁴ Daragenli, Vesile Sonay. “Tehlike Suçları”, İstanbul Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 1998, s.53.

²⁸⁵ Özbek/ Doğan/ Bacaksız. a.g.e.,13. Baskı, s.232.: Demirbaş, a.g.e.,17.Baskı, s.267.

konusu üzerinde bir tehlikenin gerçekleşip gerçekleşmediği aranmaksızın tehlikenin var olma ihtimali suçun tamamlanması için yeterlidir.²⁸⁶ Örneğin hakaret suçunun düzenlendiği TCK'nın 125. maddesindeki fiillerden birinin gerçekleşmesi yeterli olup mağdurun bu fiil nedeniyle bir tehlike hissedip hissetmediği araştırılmayacaktır. Tehlikeliliğin var olup olmadığının tespiti için fiilin tehlike yaratmaya elverişli olup olmadığı değerlendirilmelidir.²⁸⁷ Bir fiilin tehlike yaratma gücünün olup olmadığı soyut tehlike suçlarının gerçekleşip gerçekleşmediğini belirleyecektir.²⁸⁸

Hayasızca hareketler suçu soyut tehlike suçu olarak düzenlenmiştir.²⁸⁹ Kanun maddesindeki seçimlik hareketlerden birinin gerçekleşmesi hayasızca hareketler suçunun gerçekleşmesi için yeterli kabul edilecek ayrıca mağdur üzerinde bir gerçekten bir tehlikenin oluşup oluşmadığı araştırılmayacaktır. Fikrimizce kanun koyucu fiilin elverişli olup olmadığı değerlendirmesi ile aleniyet unsurunun gerçekleşip gerçekleşmemesini bir olarak yorumlayarak kanun metnini var etmiştir. Hayasızca hareketler suçunun seçimlik hareketlerinin alenen gerçekleşmesi esasen fiilin yarattığı tehlikelilik için de bir değerlendirmedir. Bu nedenle fiilin alenen gerçekleşip gerçekleşmediği araştırması yeterli olup mağdurlar üzerindeki etkisi incelenen suç bakımından bir önem arz etmemektedir. Örneğin o an sadece nüdist düşünceye sahip kişilerin bulunduğu bir parkta bir kişinin teşhircilik fiilini gerçekleştirmesi her ne kadar orada bulunan insanlar açısından ahlaka aykırı olarak görülmeyecek olsa da bu fiilin yarattığı tehlike cezalandırıldığı için yine de yargılama yapılacaktır. Kanun maddesinin koruduğu hukuki değer göz önüne alındığında o an aleniyetin gerçekleştiği kişilerin bir önemi olmamaktadır. Bu durum ayrıca suçun mağdurunun toplumun tamamı olarak kabul edilmesi ile yakından ilişkilidir. Tüm bu sebeplerle sadece nüdist bir grubun bulunduğu parkta gerçekleşen alenen cinsel ilişki ya da teşhircilik fiilleri yine de

---

²⁸⁶ Özbek/ Doğan/ Bacaksız. a.g.e.,13. Baskı,s.233.: Demirbaş, a.g.e.,17.Baskı, s.267.

²⁸⁷ Daragenli, Vesile Sonay.a.g.e., 1998, s.53.

²⁸⁸ Ünal, Osman GAZİ. Türk Ceza Hukuku'nda Tehlike Suçları, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Doktora, Tezi, 2020, s.299.

²⁸⁹ Hafızoğulları, Zeki; Özen, Muharrem, Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler Toplum Karşı Suçlar, US-A Yayıncılık, 2022, s.326.

kanunun maddesinin düzenleniş şekli nedeniyle hayasızca hareketler suçuna sebebiyet verecektir.

3.3.2.4. Aleniyet Unsuru

Seçimlik hareketlerden birinin tamamlanması suçun oluşumu için yeterli görülmemiş aleni bir şekilde gerçekleşmesi de aranmıştır. Aleniyet TDK sözlüğünde “*Açıklık.*” olarak tanımlanmaktadır.²⁹⁰ Aleniyet unsuru TCK’da tanımlanmamıştır. Fakat mülga 765 sayılı TCK’da ise aleniyet unsurunun tanımı mevcuttur. Mülga kanun aleniyeti “Umumi veya umuma açık bir mahalde ve birden ziyade kimseler huzurunda” gerçekleşen fillerde aleniyet unsurunun var kabul edileceğinden bahsetmektedir. İntihara yönlendirme, hakaret maddelerinin gerekçelerinde de birebir aynı tanım zikredilmektedir. Yargıtay da bu suç tipi yönünden aleniyet unsuru için aynı tanımı kararlarında kullanmaktadır.²⁹¹

Türk Ceza Kanunu ise gerekçelerde aleniyet kavramına açıklama getirmiştir. İnceleme konusu suçun gerekçesinde de aleniyet “gerçekleştiği koşullar itibarıyla fiilin belirli olmayan ve birden fazla kişiler tarafından algılanabilir olması” olarak tanımlanmıştır. Aleniyet inceleme konusu suçun gerekçesinde “*gerçekleştiği koşullar itibarıyla fiilin belirli olmayan ve birden fazla kişiler tarafından algılanabilir olması*” olarak tanımlanmaktadır. TCK hayasızca hareketler suçu için aleniyet unsurunun gerçekleşmesini aramaktadır.

Karşılaştırmalı hukukta aleniyet şartını aramayan düzenlemeler de mevcuttur. Norveç ve Hollanda Ceza Kanunları aleniyet şartı yerine hareketin rıza göstermeyen kişi önünde yapılmasını, Macar Ceza Kanunu ise birden fazla kez işlenmesini cezalandırmaktadır.²⁹²

²⁹⁰ <https://sozluk.gov.tr/> (E.T. 07/12/2022)

²⁹¹ Yargıtay, 18. CD., K.T.: 07.11.2018, E.: 2016/16129, K.: 2018/14579 lexpera.com (E.T. 07/12/2022)

²⁹² Artuk/Gökçen/Alşahin/Çakır,a.g.e.,20. Baskı, s. 961.

Yargıtay bu suçla cezalandırılan durumun kamusal alanda cinsel ilişkiye girilmesi ya da teşhircilik yapılması değil kişilerin bunları görmesi ile toplumun “edep, nezahet ve iffet hislerinin” korunması olduğunu belirtmiştir.²⁹³ Aynı kararında kamusal bir alanda işlenmesine rağmen kimsenin görmemesi halinde aleniyet unsurunun oluşmadığını zikretmiştir.

Yargıtay’ın 2010 tarihli bir kararında kişinin gece 03.15 sıralarında yol kenarında tuvaletini yapmasını aleniyet unsuru oluşmadığından bahisle bozmuştur.²⁹⁴ Aynı doğrultuda şehir dışındaki bir ormanda saat 22-23 sıralarında meydana gelen bir olay için keşif marifetiyle aleniyet unsurunun varlığının araştırılmaması ve başkaları tarafından görülüp görülmediğinin tespit edilmemesini bozma sebebi yapmıştır.²⁹⁵ Yargıtay bir başka kararında ise otomobil içerisinde gerçekleşen cinsel ilişki iddiasında otomobilin içerisinde dışarıdan görülebilir olup olmamasının araştırılmadan aleniyet unsurunun varlığı hakkında karar verilmesini bozma sebebi yapmıştır.²⁹⁶ Sanıkların cinsel ilişkiye girdiğini piknik alanının keşif yapılmak suretiyle aleniyet unsurunun araştırılmaması Yargıtay tarafından bozma ilamına konu edilmiştir. Yine otomobil içerisinde gerçekleşen bir cinsel ilişki olayında şüphe üzerine gidilip tespit edilen otomobilin bulunduğu yer ve konum itibarıyla içerisinde görülemeyeceğinden bahisle aleniyet unsurunun bulunmadığına hükmetmiştir.²⁹⁷

---

²⁹³ “... Nitelikleri bakımından herkesin gidebileceği umumî yerlerde böyle bir fiilin işlenmesinde gece ve gündüz farkı gözetilmeksizin faillerin tabii şekilde görülebilir görülemediklerine bakılmayarak aleniyet unsurunun varlığı kabul edilip suç olduğu halde, fiil, hususî mahallerde işlendiğinde civardan geçenler tarafından görülebilmesi halinde aleniyet unsuru tahakkuk etmiş sayılamaz, ...” Yargıtay 5. CD., K.T.: 21/03/1978, E.: 1978/958., K.: 1978/877 lexpera.com (E.T. 07/12/2022)

²⁹⁴ Artuk/Gökçen/Alşahin/Çakır, a.g.e., 20. Baskı s. 960.

²⁹⁵ Yargıtay 5. CD., K.T.: 26.04.2002, E.: 2001/5073, K.: 2002/2893 kazancı.com (E.T.9 26/03/2019 Kangal, a.g.e., 9-40)

²⁹⁶ “... Tutanak tanıklarının dinlenilmesi, sanıkların cinsel ilişkiye girdikleri iddia olunan aracın içerisinde, dışarıdan görülebilir nitelikte olup olmadığı, aleniyet unsurunun gerçekleşip gerçekleşmediği hususları kesin biçimde belirlendikten sonra tüm verilerle birlikte sanıkların hukuki durumlarının tayin ve takdir edilmesi gerektiği gözetilmeden, eksik araştırmayla mahkûmiyet hükmü kurulması, ...” Yargıtay 18 CD., K.T.: 31.10.2017, E.: 2015/43474., K.: 2017/131 karararama.yargitay.gov.tr. (E.T. 20.07.2022)

²⁹⁷ Yargıtay 5. CD. K.T.: 20/12/2000 E.: 2000/3369, K.: 2000/7281 kazancı akt Kangal, a.g.e., 9-40.

Daha yakın tarihli bir Yargıtay, evinin camından iç çamaşırının içine elini sokan kişi için ilk derece mahkemesinin beraat kararı için onama kararı vermiştir.²⁹⁸ Davaya konu olayda tanıklar kişinin perdesi olmayan yüksek bir pencereden cinsel organını eline alarak dışarı doğru hareket ettirdiğini beyan etmişler, sanık ise evde şort ile gezdiğini ve cinsel organını sallamadığını iddia etmiştir. Kararın karşı oyunda katılanın sanık ile aynı sokakta oturmadığı ve gündüz vakti sanığın evinin içerisinin görülmesinin mümkün olmadığı vurgulanmıştır. Ayrıca karşı oy kullanan hâkim kişilerin 3. kattaki evlerinde şortla veya iç çamaşırıyla gezmelerinin teşhircilik olarak kabulünün hayatın olağan akışına aykırı olduğunu belirtmiştir.

Suçun aleniyet unsuru incelenirken özel alanda mı kamusal alanda mı işlendiği hususu öne çıkmaktadır. Bir grup yazar salt kamusal alanda işlenmesi ile aleniyet unsurunun gerçekleştiğini savunmaktadır.²⁹⁹ Kişilerin aleniyet kazanmasa dahi salt kamusal alanda fiilin gerçekleşmesi nedeniyle suçun tamamlandığının kabulü kişilerin hareketlerini ölçüsüz bir şekilde kısıtlanması anlamı taşımaktadır. Nitekim yukarıda belirtilen Yargıtay kararı da öğretideki bu görüş ile aksi yöndedir. Aleniyet unsurunun tamamlanması için birden fazla kişinin huzurunda gerçekleşmesi gerektiğini benimseyen aksi yöndeki görüşe katılıyoruz.

Kişisel ilişkileri olan belirli sayıda insanların içerisinde gerçekleşen cinsel ilişki veya teşhircilik fiilleri için aleniyet unsuru gerçekleşmiş olmayacaktır. Bir partide veya bir kulübün üyeleri arasında gerçekleşen fiiller bu duruma örnektir.³⁰⁰

Karakolların aleni yer olup olmadığı konusunda Yargıtay'ın çeşitli kararları mevcuttur. 2014 tarihli bir kararda nezarethanedeki bir kişinin cinsel organını göstermesi olayı için müstehcenlik suçunun sübuta erdiği yönündeki kararı hukuka uygun bulmuştur.³⁰¹ 2017 yılında verilen bir kararda ise nezarethanenin aleni yer

---

²⁹⁸ Yargıtay 18. CD., K.T.: 07.11.2018, E.: 2016/16129, K.: 2018/14579 lexpera.com (E.T. 07/12/2022)

²⁹⁹ Artuk/Gökçen/Alşahin/Çakır, a.g.e.,20. Baskı, s. 960.

³⁰⁰ Sckönke/Schröder, Strafgesetzbuch Kommentar, (26) aktaran Kangal, a.g.e., 9-40.

³⁰¹ Yargıtay 15. CD., K.T.: 04.11.2014, E.: 2013/27297, K.: 2014/17983 lexpera.com (E.T. 07/12/2022)

olmaması nedeniyle bozma kararı vermiştir.³⁰² 2019 yılında ise Ankara Bölge Adliye Mahkemesi verdiği kararda da 2017 yılındaki Yargıtay görüşünü koruyarak karakol nezarethanesinin aleni yer olmadığına hükmetmiştir.³⁰³

Suçun kamusal alanda değil özel alanda gerçekleşmesi halinde de yine aleniyet unsuru gereği birden fazla kişinin huzurunda seçimlik hareketlerden birinin gerçekleşmesi gerekmektedir. Özel alanda gerçekleşen hayasızca hareketler suçunda korunan hukuki değer de daha hassas değerlendirilmeli ve toplumun genel ahlakının özel alandaki fiil ile zarar görüp görmediği somutlaştırılmalıdır. Kamusal alan ile özel alanın tanımlanması suçun aleniyet unsurunun açıklanmasında da faydalı olacaktır. Kamusal alan ile özel alan için farklı bakış açılarından doğan çeşitli tanımlar mevcuttur.³⁰⁴ İki kavram arasındaki farkı görünülük olarak tanımlayan görüşe göre kamusal alan ile özel alanı ayıran özellik kamusal alanın gizlenmemek üzerine var olmasıdır.³⁰⁵ Kamusal alan ile özel alanın farklarından bir diğeri ise kamusal alan genel ahlakın ve siyasi kültürün sergilendiği yer olduğu görüşüdür.³⁰⁶ Kamusal alan ahlaksal olarak erkin hüküm sürdüğü olarak tanımlanmaktadır.³⁰⁷ Kamusal alanın egemen ahlakın yaşandığı yer olması açısından genel ahlakın da korunması gereken bir yer konumundadır. Özel alan ise cinselliğin yaşanacağı yer olarak konumlandırılmıştır.³⁰⁸ Öyle ki kentlerin toplumsal cinsiyet normlarına göre inşa edildiği fikri savunulmaktadır.³⁰⁹ Kentin

---

³⁰² “...hayasızca hareketler suçunda, alenen cinsel ilişkide bulunan veya teşhircilik yapan kişinin cezalandırılacağına öngörülmesi ve karakol nezarethanesinde gerçekleşen eylemde aleniyet unsurunun gerçekleşmediğinin anlaşılması karşısında...” Yargıtay 18. CD., K.T.: 06.07.2017, E.:2015/30560, K.: 2017/8490 lexpera.com (E.T. 07/12/2022)

³⁰³ Ankara BAM 6. CD., K.T.: 08.04.2019, E.: 2018/3635, K.: 2019/897. lexpera.com (E.T. 07/12/2022)

³⁰⁴ Özbek, Meral, “Kamusal Alanın Sınırları”, Kamusal Alan içinde, ed. Meral Özbek, Hil Yayınları, İstanbul, 2004, s. 44

³⁰⁵ Weintraub, Jeff, “The Theory and Politics of Public/Private Distinction”, Public and Private in Thought and Practice içinde, eds. J. Weintraub-K. Kumar, The University of Chicago Press, Chicago, 1997, s. 4.

³⁰⁶ Özbek, Meral, “Kamusal Alanın Sınırları”, Kamusal Alan içinde, ed. Özbek, Meral, Hil Yayınları, İstanbul, 2004, s. 46

³⁰⁷ Alkan, Ayten. "Özel Alan - Kamusal Alan" Ayrımının Feminist Eleştirisi Çerçevesinde Kentsel Mekan, Kültür ve İletişim , 3(1) (5) , 71-95, s.74.

³⁰⁸ Biçer Olgun, Hülya. Jürgen Habermas, Hannah Arendt ve Richard Sennett’in Kamusal Alan Yaklaşımları . Sosyolojik Düşün , 2 (1), 2017, 45-54, s.52

³⁰⁹ Alkan, Ayten, a.g.e.,s.7.

sosyal alanlarının erkeklere göre düzenlendiği kadınların ise kentin merkezinden uzakta ve sosyal hayattan izole olunacak şekilde planlandığı fikri kamusal alanda genel ahlakın baskın olduğu fikrini desteklemektedir.³¹⁰ 2008 yılında gerçekleşen bir olayda dekolte elbiseyle balık tuttuğu için bir kadın hayasızca hareketler suçundan mahkum edilmiştir.³¹¹ Bahsi geçen olayda olduğu gibi kadınların giyimleri üzerinden suçun gerçekleştiğinin kabulü kentin erkek egemen olarak var edilmesi nedeniyle erkek egemen bir ahlak anlayışının suçun uygulanışında gözetildiğini göstermektedir. Kamusal alanda alenen cinsel ilişkiye girmek ve teşhircilik fiillerinin gerçekleşmesi kamusal alanın ihlali anlamı da taşımaktadır. Suçun seçimlik hareketlerinin alenen gerçekleşmesini araniyor olması da özel alanda olması gerekenin kamusal alanda olduğu zaman cezalandırıldığı sonucunu doğurmaktadır. Teknolojinin gelişmesi ile sadece fiziki alanlar değil sanal platformlar da fiillerin gerçekleşebileceği alanlara dönüşmüştür. Yargı kararlarına yansımış bir örneği olmamakla birlikte sosyal medyada inceleme konusu suçun seçimlik hareketlerinin gerçekleşmesi çeşitli faktörlerle birlikte suçun gerçekleşmesine sebebiyet verebilecektir. Örneğin herkese açık olan bir sosyal medya hesabından canlı yayın ile seçimlik hareketlerden en az birinin gerçekleşmesi halinde aleniyet unsurunun gerçekleştiği kabulü gerekecektir. Herhangi bir kısıtlama olmaksızın canlı yayına herkes erişebileceği için kamusal bir alandan bahsedilecektir. Ayrıca sadece belirli bir kişilerin erişebildiği hesaplar içinde canlı yayın ile seçimlik hareketlerin gerçekleşmesi halinde aleniyet unsurunun gerçekleşmesi tartışmaya açıktır. Sadece izin verilen kişilerin erişebildiği bir sosyal medya yayınında aleniyet unsurunun gerçekleşip gerçekleşmediğinin tespiti için inceleme konusu suçun gerekçesinde yer alan aleniyet tanımı önem kazanacaktır. Kanun gerekçesi aleniyetin gerçekleşmesini belirli olmayan ve birden fazla kişi tarafından algılanabilir olma şartını aramaktadır. Herkesin erişmediği bir hesaptan seçimlik hareketlerden en az birinin gerçekleştiği bir canlı yayın yapılması halinde birden fazla kişi tarafından algılanabilir olması

---

³¹⁰ Alkan, Ayten, a.g.e. , s.8.

³¹¹sendika.org, Kadınlar “hayasızca” olsa sallayacak, 04.07.2008, <https://sendika.org/2008/07/kadinlar-hayasizca-olta-sallayacak-21959/> (E.T. 04.01.2022)

şartı gerçekleşmesine rağmen belirli olmayan kişi kriteri karşılanmamaktadır. Hangi kişilerin yayını izleyebileceği bilindiği için belirli bir kişiye karşı seçimlik hareketlerin gerçekleşmesinin cinsel taciz suçuna vücut vermesi olarak yorumlanacağı görüşündeyiz. Sosyal medyadan canlı yayın haricinde seçimlik hareketlerden birinin gerçekleştiği görüntünün yayınlanması ise müstehcenlik suçunun gerçekleşmesine sebebiyet verecektir.³¹² Hayasızca hareketler suçunun işlenebilmesi için aleniyet gerektiği için özel alanda bu suç işlenemeyecektir.

Yargıtay da kişilerin mahremiyetin ihlal ederek aleniyet unsurunun oluşmayacağına hükmetmiştir. Tanığın sanıkları takip ederek umumi tuvaletin kırık camından gözetlemesi olayında aleniyet unsuru oluşmadığını belirtilmiştir.³¹³ Polisin şüphe üzerine تنها bir yerde ağaçların altında park etmiş olan bir otomobilin camına ışık tutarak cinsel ilişkiyi görmesi olayında da aleniyetin oluşmadığına hükmetmiştir.³¹⁴ Hayasızca hareketler suçu ile ilgili yargılamalarda genel itibariyle tartışma konusu seçimlik hareketlerin gerçekleştiği yerin aleni olup olmaması üzerinde yoğunlaşmaktadır. Yargıtay ve Bölge Adliye Mahkemesi kararları aleniyet unsurunun gerçekleşip gerçekleşmediğinin tespiti ardından hüküm tesis etmektedirler.

Hayasızca hareketler suçunun gerçekleşip gerçekleşmediği için salt aleniyetin araştırıldığı kararlar alenen cinsel ilişkiye girmek ve teşhircilik fiillerinin Türk Ceza Kanunu yerine Kabahatler Kanunu'nda düzenlenmesi tartışmasını doğurmaktadır. Suç haline getirme teorileri çerçevesinde hukuki ahlakçılık ilkesi bir fiilin suç olmasını ahlaka aykırı olması olarak açıklamaktadır.³¹⁵ Hukuki

---

³¹² Kangal, a.g.e., s.9-40 s.25,36.

³¹³ Yargıtay 5 CD. K.T.: 07/05/2001 E.:2000/6693., K.:2000/3098 lexpera.com (E.T. 07/12/2022)

³¹⁴ “... Dava konusu olayın gece 0.03 sularında, sapa bir yolun kenarındaki ağaçların altına park edilmiş bir özel otonun içinde işlendiği şahitlerin ifadelerinden anlaşılmıştır. Kaldı ki, yoldan geçmekte olan polisler, otomobilin böyle تنها bir, yere park etmesinden şüphelenip, iyice yaklaşmışlardır. Sanıkların cinsi münasebette buldukları kabul olunan özel otonun içinin özel bir mahal niteliğinde bulunduğu ve hadisede aleniyet unsurunun oluşmadığı gözetilmeyerek yazılı şekilde mahkumiyet hükmü kurulması...” Yargıtay 1 CD. K.T.: 30/01/1979. E.: 1978/87., K.: 1979/139 lexpera.com (E.T. 07/12/2022)

³¹⁵ Bkz. Birinci Bölüm: Hukuk ve Ahlak İlişkisi

ahlakçılık ilkesine göre suç haline getirmedeki temel esas toplumun geneli tarafından kabul edilen ve başkaca kişilere de dayatılan ahlaktır.³¹⁶ Ahlakın sabit bir kavram olmadığı ve değişkenlik gösterdiği tartışma gerektirmemektedir.³¹⁷ Suç olarak belirlenen fiillerin toplumdaki değişime uygun olacak şekilde esnek bir yapıya sahip olması gerekmektedir.³¹⁸ Toplumdaki değerler ve beklentilerdeki değişimlere göre ceza hukukundaki hangi fiillerin suç olarak düzenleneceğini etkilenecektir.³¹⁹ Toplumdaki değişen değerlere göre bir fiilin suç olmaktan çıkarılması, kabahat olarak düzenlenmesi ya da yaptırımının hürriyeti bağlayıcı ceza olması yerine para cezasına hükmedilecek şekilde değişiklik yapılması bu esnek yapının bir sonucudur.³²⁰ Toplumdaki ahlaki değerlerin değişiminin bir sonucu olarak Almanya ve Fransa’da eşcinsel birlikteliklerin suç olmaktan çıkartılması bu duruma verilen örneklerden biridir.³²¹ Türk Ceza Kanunu’nda ise hırsızlık suçunun konusu şeyin değerinin az olması nedeniyle 145. maddede daha az ceza öngörülen ya da ceza verilmekten vazgeçilebilen malın değerinin az olması suçunun düzenlenmesi örnek olarak gösterilebilir. Benzer yönlü olarak müstehcenlik suçunun seçimlik hareketlerini de Türk Ceza Hukuku yerine Kabahatler Kanunu’nda düzenlenmesi fiillerin başkaca ülkelerde olduğu gibi ahlaki değerlerindeki değişimine uygun olarak yerinde olacaktır. Bayraktar tarafından da hayasızca hareketler suçu ile aynı üst başlık altında düzenlenmiş olan müstehcenlik suçundaki değişikliklerin ceza olmaktan çıkarma eğilimi olarak gösterilmektedir.³²² Ayrıca hayasızca hareketler suçunda olduğu mağduru doğrudan belirlenebilir olmayan suçlar için de ceza adaleti sisteminin meşgul edildiği fikri nedeniyle ceza

---

³¹⁶ Devlin, a.g.e., s. 17.

³¹⁷ “Hukuki ahlakçılığın yarattığı en somut tehlike, toplumun “ahlak” anlayışını ceza hukukunun kaynağı haline getirmesidir. Bunun nedeni, söz konusu ahlak anlayışının genel bir uzlaşmaya dayanması, ancak bu konsensüsün sınırını belirli konularla çizmenin mümkün olmamasıdır. Bu durum, örneğin eşcinselliğin, dövme yaptırmanın, belirli yaşam tercihlerine göre giyinmenin yasaklanması sonucunu rahatlıkla doğurabilecektir.” Erman, Barış, Hukuki Ahlakçılığın Gölgesinde Ensteti Tartışmak, Güncel Hukuk, S.166. 2017, 32-35, s.35.

³¹⁸ Dönmezer, Sulhi, Suç Siyaseti, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, Ord. Prof. Dr. Sulhi Dönmezer’e Armağan, 1986-1987, Cilt 52, Sy. 1-4. s.6.

³¹⁹ Dönmezer, Sulhi. a.g.e., s.21.

³²⁰ Bayraktar, Köksal, “Ceza Hukukunda Suç Olmaktan Çıkarma Akımı”, İÜHFİM, Fakülteler Matbaası, C: 50, S: 1-4, 1984. s.200.

³²¹ Bayraktar, Köksal, a.g.e., s.209.

³²² Bayraktar, Köksal, a.g.e., s.211.

olmaktan çıkarma eğilimi olduğu görüşü öğretilerde yer almaktadır.³²³ Suç haline getirme teorileri arasında zarar ilkesinin esas alınmasının arttığı ve hukuksal ahlakçılık ilkesinden uzaklaşıldığı sonucu çıkmaktadır. Ahlak gibi belirli olmaktan uzak bir kavram nedeniyle var edilmiş olan hayasızca hareketler suçunun da Türk Ceza Kanun’unda düzenlenmesi yerine Kabahatler Kanun’unda yer alması bu hukuksal ahlakçılık ilkesinden uzaklaşma motivasyonunun bir devamı olacağı kanaatindeyiz. Hayasızca hareketler suçunun da mağdurunun belirlenebilir olmaması nedeniyle içtihatla ceza adaleti sistemi içerisinde salt aleniyet unsurunun tartışıldığı kararlar yer almaktadır. Hayasızca hareketler suçunun Kabahatler Kanunu’nda düzenlenmesi ceza adaleti sisteminin de meşguliyetini önleyecektir.

Salt aleniyet unsurunun tartışıldığı yargılamaların ceza adaleti sisteminin meşgul edilmesi anlamına gelmesi nedeniyle hayasızca hareketler suçunun Türk Ceza Kanununda değil Kabahatler Kanun’unda düzenlenmesi gerektiği görüşündeyiz. Mülga TCK yürürlükten kaldırılırken, kumar oynanması için yer ve imkan sağlama suçuna kumar oynanması için yer ve imkan sağlama suçunun TCK’da düzenlenmesi ve kumar oynayan kişinin ise Kabahatler Kanunu’nun 34. maddesinde yer alan “Kumar” kabahati ile cezalandırılması ile aynı yönlü olarak alenen cinsel ilişkide bulunma fiilini gerçekleştiren veya teşhircilik yapan kişinin Kabahatler Kanunu’ndaki düzenleme ile cezalandırılmasının yerinde olacağını savunmaktayız.

3.3.3. Suçun Manevi Unsuru

3.3.3.1. Kast

TCK’nın 21. maddesinde “suçun kanuni tanımındaki unsurlarını bilerek ve istenerek gerçekleştirilmesi” tanımı kast için getirilmiştir. Öğretilerde de genel itibarıyla aynı tanım kullanılmaktadır.³²⁴

³²³ Baş Bayraktaroğlu, Eylem, Fail ve Mağdur, Ankara Üniversitesi, Doktora Tezi, 2020, s.633.

³²⁴ Özbek/ Doğan/ Bacaksız. a.g.e.,13.Baskı, s.255. ; Artuk/Gökçen/Alşahin/Çakır,a.g.e.,20. Baskı, s. 400 ; İ. Özgenç. a.g.e., 18.Baskı, s. 234.

Bazı suçlar için ise kanun koyucu genel bir kastla hareket etmeyi yeterli görmemiş suçun işlenişinde belirli bir amacın güdülmesini de aramıştır. Öğretide bu amaç “özel kast” olarak da adlandırılmaktadır.³²⁵ Sözelimi, suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçunda salt örgüt kurma kastını suçun işlenmesi için yeterli görmemiş “kanunun suç saydığı fiilleri işlemek amacıyla örgüt kurma” saikinin varlığını aramıştır. İftira suçunun işlenebilmesi için de failin mağdur “hakkında soruşturma ve kovuşturma başlatılmasını ya da idari bir yaptırım uygulanmasını sağlamak” amacıyla suçu işlemesi gerekmektedir. Kanun koyucu iftira suçu için de özel kast aramaktadır.³²⁶

Öğretide 765 sayılı mülga TCK dönemi içerisinde müstehcenlik suçlarının özel kast kapsamında işlenmesi hususu tartışılmış, bir suçun müstehcenlik suçu olarak nitelendirilebilmesi adına toplumun genel ahlakının istismar edilmesi adına bir amacının bulunması gerektiği düşünülmüştür.³²⁷ Dönem içerisindeki bir başka düşünce ise suçun müstehcen olarak nitelendirilebilmesi hususunda objektif değerlendirmenin esas alınması, yani failin fiilindeki niteliği bilmesi gerekmekte ayrıca failin amacı fiilin suç olarak nitelendirilebilmesi adına önem arz etmemektedir.³²⁸

Yeni TCK’da hayasızca hareketler suçu bakımından kanun koyucu kanun maddesinin herhangi bir özel kastın varlığını aramamaktadır. Madde metnine göre alenen cinsel ilişkide bulunmak veya teşhircilik yapmak fiilleri suçun oluşması için yeterlidir. İnceleme konusu suç için kanun koyucu özel kasta dair bir hükme yer vermemesi nedeniyle özel kastla işlenmesinin aranmayacağı kanaatindeyiz. Ayrıca hayasızca hareketler suçunun olası kastla da işlenmesi mümkündür.³²⁹ Örneğin ziyarete açık bir milli parkta gündüz vakti dışarıdan görülme ihtimaline rağmen kişilerin cinsel ilişkiye girmeleri hali bu duruma örnek olarak verilebilir.

---

³²⁵ İ. Özgenç, a.g.e., 18.Baskı, s. 300.

³²⁶ Özbek/ Doğan/ Bacaksız, a.g.e.,13. Baskı, s.1181.

³²⁷ Erem, Faruk, *Adalet Psikolojisi*, 3. Baskı, Ankara 1959, s. 105.

³²⁸ Dönmezer, a.g.e., 1975, s. 218.

³²⁹ Önder, a.g.e., 1994, s.521.

3.3.3.2. Kastı Kaldıran Hata

Hata kurumu TCK'nın 30. maddesinde yer almaktadır. 30. maddenin ilk fıkrasında suçun maddi unsurlarında hata, ikinci fıkrasında suçun nitelikli unsurlarında hata, üçüncü fıkrada hem hukuka uygunluk sebeplerinin maddi şartlarında hata hem kusurluluğu ortadan kaldıran veya azaltan bir nedenin maddi şartlarında hata, maddenin son fıkrasında ise fiilin haksızlık oluşturduğu hususunda hata düzenlenmiştir.³³⁰

Maddenin ilk fıkrasında suçun maddi unsurlarında hataya düşen kişinin kasten hareket etmiş olmayacağı fakat taksirle işlenebilen bir suç ise taksir sorumluluğunun devam ettiği zikredilmektedir. Örneğin kişinin av zannederek bir kişiyi öldürmesi fiilinde kişi maddi unsurlardan şahısta hataya düştüğü için kastın varlığından söz edilemese de suçun taksirle işlenmesi mümkün olduğu için taksirle öldürme suçundan sorumlu tutulacaktır.³³¹ Kişi hedeflediği kişi yerine başka bir kişiyi öldürmesi halinde ise öğretide eşdeğer yanılığ olarak tanımlanan hal gerçekleşmiş olacaktır.³³² Bu halde ise kişi öldürdüğü kişi için öldürme suçundan sorumlu tutulacaktır. Kişi suç eşyası üzerinde de bir hataya düşebilir. Örneğin bir başkasının olduğunu fark etmeksizin masadaki telefonu kendisinin zannederek alan kişi eşya üzerinde hataya düşmüş olacaktır. Hayasızca hareketler suçunun bir zarar suçu olmaması nedeniyle şahısta hata kurumu uygulama alanı bulamayacaktır. Eşya üzerinde hata hali için hayasızca hareketler suçunun konusunun aidiyeti herhangi bir özelleştirme tabi tutulmadığı için varlığı söz konusu olmayacaktır.³³³ İnceleme suç konusu suç bakımından “tersine unsur yanılığı” söz konusu olabilecektir. Tersine unsur yanılığında kişi haksızlık oluşturmak istediği halde bu haksızlığı gerçekleştirememektedir.³³⁴ Örneğin iç çamaşırını giymediğini düşünerek kalabalık

---

³³⁰ Özgenç, s. 532.

³³¹ Artuk/Gökçen/Alşahin/Çakır, a.g.e., 20. Baskı, s. 47.; Öğretice eşdeğer yanılığ ve eşdeğer olmayan

³³² Erman, R. Barış, Yanılmanın Ceza Sorumluluğuna Etkisi, Doktora Tezi, 2006, s.82.

³³³ Artuk/ Gökçen / Yenidünya, a.g.e., s. 565.

³³⁴ Koca Üzülmüş, s.258; Özgenç, s. 445

bir alanda cinsel organını göstermek amacıyla pantolonunu teşhircilik amacıyla indiren bir kişi teşhirciliğin gerçekleştiğini düşünmektedir. Fakat iç çamaşırının üzerinde olduğunu ve neticeyi gerçekleştirmemesi nedeniyle bu hatasından yararlanacaktır ve kastı kaldıran hata halinde suç gerçekleşmeyeceği için kişiye beraat kararı verilecektir. Benzer şekilde kişi çıplak olduğunu bilmeden sokağa çıktığı takdirde yine bu hatasından yararlanacaktır.

Maddenin ikinci fıkrasında suçun nitelikli hallerinin gerçekleştiği konusunda hataya düşen kişinin bu hatasından yaralanacağı düzenlemesi ile suçun nitelikli hallerinde hata yer almaktadır. Failin suçun nitelikli haline girecek bir saikle hareket etmesine karşın nitelikli hali olmayacak şekilde fiili gerçekleştirmesi halinde fail bu hatasından yararlanacaktır.³³⁵ Örneğin bir kişi babası zannederek komşusunu kasten yaralamışsa nitelikli halden değil kasten yaralama suçunun basit halinden sorumlu tutulacaktır. Hayasızca hareketler suçunun nitelikli hali kanun lafzında düzenlenmediği için suçun nitelikli hallerinde hata incelenen suç bakımından uygulama alanı bulamayacaktır.

TCK'da hataya ilişkin düzenlemelerden biri de 30. maddenin 3. fıkrasında yer almaktadır. 30. maddenin 3. fıkrasında kişi hukuka uygunluk sebebinin maddi şartları oluşmamasına rağmen bu şartların oluştuğunu düşünmektedir.³³⁶ Otelde düş alan kişi deprem olduğu düşüncesi ile çıplak olarak dışarı çıktığı halde gerçekte vertigosu sebebiyle deprem olduğunu düşünmesi örnek olarak aktarılabilir. Kişi zorunluluk halinin gerçekleştiğini düşündüğü için çıplak olarak aleni bir yere çıkması halinde düştüğü hatadan yaralanacaktır. Aktarılan hata çeşitlerinde kastın ortadan kalktığını kabul eden görüş takip edildiğinden suç gerçekleşmemiş olacaktır. Bu durumun muhakeme hukukuna yansması kişi hakkında beraat kararı verilmesidir.

---

³³⁵ Artuk/Gökçen/Alşahin/Çakır, a.g.e., 20. Baskı, s.654; İ. Özgenç, a.g.e. 18. Baskı, s.536.

³³⁶ Özgenç, s.447.; Çeşitli örnekler için bkz.: Artuk/Gökçen/Alşahin/Çakır, a.g.e., 20. Baskı, s.663.

3.4. SUÇUN NİTELİKLİ HALLERİ

Suçun varlığı adına temel bir şart olan fiilin basit hali, suçun şeklinin temelini oluşturmaktadır.³³⁷ Bu da dış dünyada bir değişikliğin meydana gelmediği durumlarda suçun meydana gelmediğini göstermektedir.³³⁸ Ayrıca suç tipinde bulunan fiilin temel şeklinin haricinde aranmış olan, fiilin ağırlaştırıcı ya da hafifletici bir şekilde sonuçlanarak cezada artırımın ya da eksiltmenin gerektirdiği haller de bulunmakta, bu haller “nitelikli hal” olarak tanımlanmaktadır.³³⁹

Nitelikli haller, fiilin işleniş şekli, yeri ve tarzının yanında işleniş zamanı, failde ve mağdurda bulunan vasıf, fail-mağdur arası ilişki, suçtaki konu ve fiilin işlenme amacı şeklinde değerlendirilebilmektedir. Fiildeki işleniş tarzı hususunda nitelikli hal olarak kanunda fiilin toplum düzeninde meydana getirdiği tehlike baz alınarak, bazı suçlarda ağırlaştırıcı nedenler ağırlaştırıcı neden olarak kabul edilmektedir.³⁴⁰

Hayasızca hareketler suçu için kanunda bir nitelikli hal düzenlemesi bulunmamaktadır. Ancak TCK 105’te düzenlenen cinsel taciz suçunun teşhir suretiyle işlenmesi hali nitelikli hal olarak düzenlenmiştir. Hayasızca hareket suçunun seçimlik hareketlerinden biri olan teşhircilik fiili cinsel saldırı suçunun nitelikli hali olarak düzenlenmiştir.

3.5. HUKUKA AYKIRILIK

Ceza sorumluluğunu kaldıran veya azaltan nedenler TCK madde 24 ve devamında düzenlenmiştir. Kanun lafzına göre bu durumlar kanunun hükmü ve amirin emir (md.24), meşru savunma ve zorunluluk hali (md.25), hakkın

---

³³⁷ Artuk, Mehmet Emin, *Türk Ceza Kanunu Reformu, Birinci Kitap, Toplumsal Değişim Sürecinde Türk Ceza Kanunu Reformu Paneli*, 21-22 Mayıs Ankara, Türkiye Barolar Birliği Yayınları, 2004, s.236.

³³⁸ Artuk/Gökçen/Alşahin/Çakır,a.g.e.,20. Baskı, s. 393.

³³⁹ Artuk/Gökçen/Alşahin/Çakır,a.g.e.,20. Baskı, s. 394.

³⁴⁰ Artuk/Gökçen/Alşahin/Çakır,a.g.e.,20. Baskı, s. 393.

kullanılması ve ilgilinin rızası (md.26), sınırın aşılması (md.27), cebir ve şiddet, korkutma ve tehdit (md.28), haksız tahrik (md.29), hata (md.30), yaş küçüklüğü (md.31), akıl hastalığı (md.32), sağır ve dilsizlik (md.33), geçici nedenler, alkol ve uyuşturucu madde etkisi altında olmak (md.33) olarak düzenlenmiştir. Kanun koyucu tarafından hukuka uygunluk nedenleri ve kusurluluğu etkileyen halleri ayrı ayrı düzenlenmemiş olması öğretide eleştirilmiştir.³⁴¹ Hata kurumu yukarıda açıklandığı için diğer ceza sorumluluğunu azaltan ya da kaldıran haller bu başlık altında incelenecektir.

Hayasızca hareketler suçu için çeşitli hukuka uygunluk halleri uygulama alanı bulabilir. Örneğin, bir resim atölyesinde nü bir çalışma için modelin çıplak olarak bulunması her ne kadar suç bakımından teşhircilik fiili olarak görülebilse de eğitim amacıyla kişinin orada bulunması nedeniyle fiil cezalandırılmayacağı kanaatindeyiz. Bu durum aynı zamanda Anayasa'nın 26. maddesinde güvene altına alınan sanat ve bilim özgürlüğünün korunması ile yakından ilişkilidir. Aksinin kabulü halinde nü bir çalışma yapılmasının imkanı kalmamakta ve Anayasa'nın 26. maddesinde tanınan hak kullanılamaz hale gelmiş olmaktadır. Hayasızca hareketler suçu için her ne kadar kanun maddesinde özel kast aranmamış olsa da failin fiili kanun maddesi gerekçesinde de yer aldığı şekliyle cinsel tatmine yönelik ya da maddenin koruduğu değere karşı bir saikle hareket etmesi gerekmektedir. Resim atölyesinde bir kişinin nü resim çalışması için çıplak bulunmasındaki amaç cinsel tatmine yönelik ya da hayasızca hareketler suçunun koruduğu değer olan genel ahlaka karşı gerçekleşmediği için bu fiil hayasızca hareketler suçuna vücut vermeyecektir.

Hakkın kullanılması hukuka uygun bir sebep olarak değerlendirildiğinde, bahse konu olan suç açısından uygulanabilirliği bulunmaktadır. Anayasanın 26. maddesinde hakkın kullanılması hususunda “*Herkes, düşünce ve kanaatlerini söz, yazı, resim veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklama ve yayma hakkına sahiptir.*” ifadesi yer almaktadır. Dolayısıyla düşüncenin açıklanması ve

---

³⁴¹ Özbek/ Doğan/ Bacaksız. a.g.e.,13. Baskı, s.360.

yayılması hakkı kullanılarak, elde edilen hak kapsamında hayasızca hareketler suçunu barındıran fiillerin kullanımında hukuka aykırılık bulunmamaktadır. Örnek gösterecek olursak, 2008 yılında kadınlar tarafından kurulan aktivist grup FEMEN, 2019 yılında Paris'te kadına şiddetin ve tecavüzün artması sonucu vücutlarını boyamak ve göğüslerini açmak suretiyle bir şekilde protesto yapmıştır.³⁴² Aynı grup benzer bir şekilde 2012 yılında Türkiye'de kadına şiddetin protesto edilmesi adına faaliyet yapmıştır.³⁴³ Ayrıca bu aktivist grubun benzer protestoları günümüzde de yaptığı görülmektedir.³⁴⁴ Kanun metninde ayrıca bir hukuka uygunluk sebebi belirtilmemiştir. Örnek gösterilen bu fiilin ifade hürriyeti kapsamında hukuka uygun olarak değerlendirilmesi mümkündür.

3.6.KUSURLULUK

Bir suçun meydana gelmesi adına fiil ve hukuka aykırılık unsurlarını içerisinde bulundurması ve fiilin iradi bir şekilde gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Fiilin cezalandırılabilmesinin şartı fiili gerçekleştiren kişinin kusur ile hareket etmesidir. Kusurluluk, failin iradesinin araştırılmasının ardından failin fiili nedeniyle kınanabilir olup olamamasıdır.³⁴⁵ Kusurluluğu fail ile fiil arasındaki psikik bağ olarak açıklayan görüşün yanı sıra bu ilişkiye verilen değer olarak gören görüş de mevcuttur.³⁴⁶ Faile kusur atfedilmemeği takdirde cezalandırılması da mümkün olmayacaktır.³⁴⁷ Failin kusurluluğunun tespiti için kusur yeteneğinin var olması, failin kast ya da taksirle işlenebilen suçlar açısından taksirle hareket etmesi, fail ile fiil arasında subjektif isnadiyet var olması ve haksızlık yanılığının

---

³⁴² Euronews, Femen üyeleri Fransa'da bu yıl öldürülen 114 kadın için protesto düzenledi, 07.10.2019, <https://tr.euronews.com/2019/10/07/femen-uyeleri-fransa-da-bu-yil-oldurulen-114-kadin-icin-protesto-duzenledi> (E.T. 16.12.2022)

³⁴³ T24, Femen aktivistleri 8 Mart için İstanbul'a geldi, 08.03.2012 <https://t24.com.tr/haber/femen-aktivistleri-8-mart-icin-istanbula-geldi,198825> (E.T. 16.12.2022)

³⁴⁴ Femen Grubu için bkz. <https://femen.org/about-us/> (E.T. 16.12.2022)

³⁴⁵ Artuk/Gökçen/Alşahin/Çakır, a.g.e., 20. Baskı, s.572., Özbek/ Doğan/ Bacaksız. a.g.e., 13. Baskı, s.360., İ. Özgenç. a.g.e., 18.Baskı, s. 455.

³⁴⁶ Demirbaş, a.g.e., 17.Baskı, s.392.

³⁴⁷ Özbek/ Doğan/ Bacaksız. a.g.e., 13. Baskı, s.361.

bulunmaması yani failin gerçekleştirdiği fiilin haksız olduğunu bilerek hareket etmesi gerekmektedir.³⁴⁸

Cebir, şiddet, korkutma ve tehdit altında seçimlik hareketlerden birinin gerçekleşmesi halinde de suç tamamlanmış olmasına rağmen faile kusur isnat edilemeyecektir. Zorla kamusal bir alanda üzerindeki kıyafetler çıkartılan bir kişi hayasızca hareketler suçundan sorumlu tutulmayacaktır. Kişinin akıl hastası olması ve gayri iradi olarak alkol veya uyuşturucu madde tesirinde olması hallerinde de failin kusurluluğundan bahsedilemeyecektir. Akıl hastalığı olan bir kişinin sokakta cinsel organı görünecek şekilde gezmesi hali bu duruma örnektir. Ya da narkoz etkisi altında olan bir kişinin hastane koridorunda cinsel organının görünecek şekilde odasına gitmesi halinde kişinin sorumluluğu söz konusu olmayacaktır.

Kişinin yaş küçüklüğü olması halinde ise TCK'nın 31. maddesinde düzenlendiği haliyle on iki yaşını doldurmamış ise ceza sorumluluğu olmadığı, on iki yaşını doldurmuş ve on beş yaşını doldurmamış ise seçimlik hareketlerin hukuken anlam ve sonuçlarını algılayıp algılayamaması değerlendirmesi, on beş yaşını doldurmuş ve on sekiz yaşını doldurmamışsa ceza indirimleri uygulama alanı bulacaktır. Alenen cinsel organını gösteren on dört yaşında bir çocuk için bu fiilin anlam ve sonuçlarını algılayıp algılayamaması değerlendirilecektir. Bu değerlendirme yapılırken çocuğun gelişimi göz önünde bulundurulacaktır. Şayet fiilin anlam ve sonuçlarını algılayamadığı yönünde bir sonuç çıkarsa bu durumda çocuk için ceza sorumluluğu olmadığı için ancak çocuklara özgü güvenlik tedbirleri uygulama alanı bulacaktır.

3.6.1. Kusurluluğu Etkileyen Hata

Kişinin kusurluluğunu tamamen kaldıran ya da azaltan bir hataya da düşmesi de mümkündür. Kusurluluğa etki eden hatadan kişinin yararlanabilmesi

---

³⁴⁸ Özbek/ Doğan/ Bacaksız. a.g.e.,13. Baskı, s.361.

için hatanın kaçınılmaz olması gerekmektedir.³⁴⁹ Yargıtay kaçınılabilirlik kriterini kişinin yaşı, eğitim durumu, sosyal çevresi gibi parametlerle değerlendirmektedir.³⁵⁰ Hayasızca hareketler suçu bakımından kanun hükmü ve amirin emri, meşru savunma ve ilgilinin rızası, haksız tahrik uygulama alanı bulamayacaktır.³⁵¹ Kişinin deprem gibi bir afet anında mecburen kıyafetsiz olarak sokağa çıkması hali teşhircilik seçimlik hareketinin gerçekleşmiş olması anlamına gelse de kişinin zorunluluk nedeniyle bu fiili gerçekleştirmesi nedeniyle faile kusur yöneltilemeyecektir. Kusurluluğu kaldıran bir başka hal ise haksızlık yanılığısı kurumudur. Kanunu bilmemenin mazeret olarak kabul edilmemesi ilkesi ceza hukukunun temel ilkelerinden biridir. Bu temel ilke 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda bu ilke yumuşatılarak 30. maddenin 4. fıkrasında kişinin gerçekleştirdiği fiilin haksızlık yarattığı hususunda kaçınılmaz bir hataya düşmesi durumundaki hatasından faydalanabileceği düzenlenmiştir.³⁵² Bu madde gereği kişi gerçekleştirdiği fiilin haksızlık olduğunu bir başka deyişle fiilin kanun koyucu tarafından yasaklandığı konusunda kaçınılmaz bir hataya düşmüşse cezalandırılmayacaktır.³⁵³

Kişinin bu yanılığısına öğretide haksızlık yanılığısı ya da yasaklılık yanılığısı isimleri verilmektedir.³⁵⁴ Haksızlık yanılığısında kişi işlediği fiili kasten gerçekleştirmesinin yanı sıra fiilin yasak olduğu bilmemektedir.³⁵⁵ Örneğin kişinin kendi ülkesinde yasal olan fakat Türkiye'de yasak olan bir ürünü Türkiye'ye sokmak istemesi halinde haksızlık yanılığısı kurumu gereği kişi cezalandırılmayacaktır. Haksızlık yanılığısı için kişinin gerçekleştirdiği fiilin yasak olduğunu bilmeme konusundaki hatasının kaçınılmaz olması gerekmektedir.³⁵⁶

---

³⁴⁹ Artuk/Gökçen/Alşahin/Çakır,a.g.e.,20. Baskı, s.664

³⁵⁰ YCGK, K.T.: 20.12.2011, E.: 2010/4356, K.: 2011/5428 lexpera.com (E.T.20.03.2023)

³⁵¹ İnci, Z. Özen. a.g.e. 2017. s.51.

³⁵² Artuk/Gökçen/Alşahin/Çakır,a.g.e.,20. Baskı, s.666.

³⁵³ Artuk/Gökçen/Alşahin/Çakır,a.g.e.,20. Baskı, s.668.: Demirbaş, a.g.e.,17.Baskı,s.456.

³⁵⁴ Artuk/Gökçen/Alşahin/Çakır,a.g.e.,20. Baskı, s.665: Özbek/ Doğan/ Bacaksız. a.g.e.,13. Baskı, s.455.: Demirbaş, a.g.e.,17.Baskı, s.456.

³⁵⁵ Demirbaş, a.g.e.,17.Baskı, s.457.

³⁵⁶ Demirbaş, a.g.e.,17.Baskı, s.459.: Artuk/Gökçen/Alşahin/Çakır,a.g.e.,20. Baskı s.666

Kişinin hatasının kaçınılmaz olup olmaması değerlendirilmesinde kişinin sosyal konumu ve yaşantısı dikkate alınacaktır.³⁵⁷

Hayasız hareketler suçu bakımından kendi ülkesinde çıplak olarak parkta güneşlenme fiili bir yaptırımı bağlanmayan kişi Türkiye’de aynı düşünce ile parkta çıplak güneşlendiği zaman, gerçekleştirdiği fiilin yasak oluşu konusunda düştüğü hatadan yararlanacaktır. Benzer yönlü olarak kendi ülkesinde çıplak olarak hamamda bulunmanın yasak olmadığı düşüncesi ile Türkiye’de bir hamamda çıplak bulunan kişi kaçınılmaz bir hataya düştüğü kabul edildiği takdirde haksızlık yanılığısından faydalanacaktır. Kendisi hariç herkesin peştemalle hamamda bulunmasının dini sebeplerden kaynaklanmadığını düşünüyor olması hatanın kaçınılmaz olması yönünde bir sav olabilir. Kaçınılabirlik kriteri değerlendirilirken örnek olayda kişinin daha önce Türkiye’ye gelip gelmediği, hamama gelip gelmediği, Türk kültürüne olan aşinalığı gibi kıstaslar göz önünde bulundurulacaktır. Kişinin kaçınılmaz bir hataya düştüğü kabulünde ceza verilmesine yer olmadığına dair karar verilecektir.

3.7. SUÇUN ÖZEL GÖRÜŞÜN BİÇİMLERİ

3.7.1. Teşebbüs

Suçun ilk akla geldiği an ile tamamlandığı an arasına suç yolu adı verilmektedir. Suç yolunun aşamaları suç fikrinin ortaya çıkması, hazırlık hareketleri, icra hareketlerinin ardından suçun tamamlanması aşamalarından ibarettir.³⁵⁸ Suç yolu içerisinde icra hareketleri ile suçun tamamlanması arasında failin kontrolünde olmayan sebeplerle fiili tamamlayamaması teşebbüs olarak adlandırılmaktadır.³⁵⁹ Teşebbüs TCK 35/1 lafzında “*kişi işlemeyi kast ettiği suçu elverişli hareketle doğrudan doğruya icraya başlayıp da elinde olmayan nedenlerle*

³⁵⁷ Demirbaş, a.g.e.,17.Baskı, s.459.

³⁵⁸ Özbek/ Doğan/ Bacaksız. a.g.e.,13. Baskı, s. 453.

³⁵⁹ Özbek/ Doğan/ Bacaksız. a.g.e.,13. Baskı, s. 453.

tamamlayamaz ise teşebbüsten dolayı sorumlu olur” şeklinde açıklanmıştır. Maddenin ikinci fıkrasında ise suçun teşebbüs aşamasında iken verilecek cezadaki değişimlere yer verilmiştir. Bu hüküm genel bir hüküm olduğu için tüm suçların teşebbüs aşamasında kalması halinde uygulanacaktır.³⁶⁰ Birtakım suçlar yapıları gereği teşebbüse elverişli değildir. Suçun teşebbüsle işlenebilmesi için kanuni tanım gereği kasten işlenebilen ve icra hareketlerinin bölünebilir olması ya da icra hareketleri ile netice ayrılabilen bir suç olmalıdır.³⁶¹

Hayasızca hareketler suçunun teşebbüse elverişliliği için seçimlik hareketleri ayrı ayrı incelemek gerekmektedir. Cinsel ilişkide bulunma fiili için en az iki kişinin cinsel tatmine yönelik olarak cinsel bir birliklik gerçekleştirmeleri gerekmektedir. Bu fiilin alenen işlenmesi hali hayasızca hareketler suçuna vücut verecektir. Alenen cinsel ilişkide bulunma fiilinin gerçekleştiği an suçun işlendiği andır. Alenen cinsel ilişkide bulunma seçimlik hareketi gereği suç sırf hareket suçudur.³⁶² Kişilerin cinsel birliklik için öncül birtakım hareketleri suçun diğer seçimlik hareketi olan teşhircilik fiili gerçekleşebilir. Fakat bu ihtimalde de içtima başlığı altında inceleneceği gibi suç zaten kasten bir fiil ile tamamlanmaktadır. Teşebbüs aşamasında kalmamaktadır. Bir başka deyişle hayasızca hareketler suçu teşhircilik seçimlik hareketi bakımından da sırf hareket suçudur.³⁶³ Sırf hareket suçlarında hareket ile netice birbirinden ayıramadığı için icra hareketlerinin yarım kalması söz konusu değildir. Bu itibarla hayasızca hareketler suçunun teşebbüse elverişli olmadığı sonucuna ulaşılır. Teşhircilik fiilinin gerçekleşmesi için kişinin cinsel organın belirli bir kişiye olmayacak şekilde alenen göstermesi gerekmektedir. Teşhircilik fiilinin gerçekleştiği an cinsel organın gösterildiği andır. Kişi fiil öncesinde çeşitli hareketlerle cinsel organını çıkartmak için öncesinde çeşitli hareketlerde bulunuyor olsa da teşhircilik fiilinden bahsedilebilmesi için kişinin cinsel organının görülmesi gerekmektedir. Teşhircilik fiiline teşebbüs

---

³⁶⁰ Berrin Akbulut, a.g.e., s. 697.

³⁶¹ Bayraklı, Hasan Hüseyin; Bozdağ, Ahmet. Türk Ceza Hukukunda Teşebbüse Elverişlilik Sorunu ve Vergi Suçlarının Teşebbüse Elverişlilik Açısından Değerlendirilmesi. *Maliye Dergisi*, 2010, 158, s. 17.

³⁶² Artuk/Gökçen/Alşahin/Çakır, a.g.e., 20. Baskı a.g.e. s.960.

³⁶³ Artuk/Gökçen/Alşahin/Çakır, a.g.e., 20. Baskı a.g.e. s.960.

halinde cinsel organın başkaları tarafından görülmesi mümkün olmadığı için suçun korunan hukuki değerin zarar gördüğünden bahsedilemeyecektir. Bu nedenle teşhircilik fiiline teşebbüs hali hayasızca hareketler suçunu oluşturmayacaktır.

3.7.2. İştirak

Suçta iştirak TCK 37 ile 41. maddeleri arasında düzenlenmiştir. Türk Ceza Kanunu'na göre, suçta iştirak azmettiren ya da yardım eden sıfatları ile mümkündür. Azmettirme kişide olmayan suç işleme kastını oluşturarak kişiye suç işletmektir.³⁶⁴ Yardım etme ise suç yolu içerisinde herhangi bir aşamasında faile maddi ya da manevi olarak yardım edilmesidir.³⁶⁵ Yardım etmenin ne şekilde gerçekleşeceği kanun lafzında sıralanmıştır. TCK'ya göre yardım etme; suç işlemeye teşvik etme veya suç işleme kararını kuvvetlendirmek veya fiilin işlenmesinden sonra yardımda bulunacağını vaat etmek, suçun nasıl işleneceği hususunda yol göstermek veya fiilin işlenmesinde kullanılan araçları sağlamak, suçun işlenmesinden önce veya işlenmesi sırasında yardımda bulunarak icrasını kolaylaştırmak şeklinde gerçekleşebilir.

Azmettiren ve yardım eden sıfatına haiz olmak için şeriklik koşullarının gerçekleşmesi gerekmektedir. Bu koşullar; birden fazla kişi tarafından gerçekleştirilen ve arasında nedensel bir ilişki bulunan birden çok hareketin varlığı, suçta katılma kastı, karar verilen suçun işlenmesidir.³⁶⁶

Hayasızca hareketler suçunun seçimlik hareketlerinden birini işleme konusunda karar verdiren kişi azmettiren sıfatı taşımış olacaktır. Bir kişinin bu yönde bir düşüncesi olmamasına karşın o kişiye teşhircilik fiilini gerçekleştirmesi konusunda karar verdirmesi bu duruma örnektir.

---

³⁶⁴ Özgenç, İzzet, a.g.e. 18.Baskı, s.628; Özbek/ Doğan/ Bacaksız. a.g.e.,13. Baskı, s.554.

³⁶⁵ Özbek/ Doğan/ Bacaksız. Genel Hükümler, 13. Baskı, s. 739.

³⁶⁶ Özbek/ Doğan/ Bacaksız. Genel Hükümler, 13. Baskı, s. 740.

Hayasızca hareketler suçunun gerçekleşmesi için maddi veya manevi olarak destek gösteren kişi ise yardım eden sıfatı taşıyacaktır. Alenen cinsel ilişkide bulunmaları amacıyla kişileri aleni bir yere götürmek ya da kişileri bu fiil için cesaretlendirmek ise yardım etmek için örnek olarak gösterilebilir.

3.7.3. İçtima

Ceza hukukunda temel kural fiil sayısı kadar suç olduğu kabulüdür.³⁶⁷ Ancak içtima hükümlerinin uygulama alanı bulduğu hallerde suçlar tek kabul edilip ceza arttırılarak hüküm tesis edilerek aynı neviden fikri içtima ya da suçlar ayrı ayrı kabul edilip en yüksek cezayı gerektiren suçtan mahkumiyet hükmü verilerek farklı neviden fikri içtima hükümleri kurumuna başvurulur.³⁶⁸

Seçimlik hareketlerden birinin başkaca bir suçta da sebebiyet vermesi halinde farklı neviden fikri içtima hükümleri uygulanacaktır. Bir kişiye nitelikli cinsel saldırı suçu aleni olarak gerçekleşmesi bu hususa örnek teşkil eder. TCK'da cinsel taciz yan başlıklı cinsel taciz suçuna 2014 yılında eklenen ikinci fıkra ile cinsel taciz suçunun teşhir suretiyle işlenmesi nitelikli hal olarak düzenlenmiştir. Yapılan değişikliğin gerekçesinde cinsel taciz suçunun teşhir suretiyle gerçekleşmesi ile hayasızca hareketler suçlarının unsurlarının birbirinden farklı olduğunun altı çizilmiştir. 105'in maddenin ikinci fıkrasının son hükmünün uygulama alanı bulabilmesi için teşhirciliğin bir kişiye yönelik olarak gerçekleşmesi gerektiği ve aleniyet unsurunun aranmayacağı belirtilmiştir.³⁶⁹ Teşhircilik fiilinin bir kişiyi hedef alarak aleni olarak gerçekleşmesi halinde ise hayasızca hareketler suçu ile cinsel taciz suçunun teşhircilik suretiyle gerçekleşmesi suçları gerçekleşmiş olacaktır. Bu durumda TCK md. 44 gereği farklı neviden fikri içtima hükümleri uygulanacaktır.³⁷⁰ Yargıtay da

³⁶⁷ Artuk/Gökçen/Alşahin/Çakır,a.g.e.,20. Baskı, s.799.

³⁶⁸ Artuk/Gökçen/Alşahin/Çakır,a.g.e.,20. Baskı, s.799.; T Demirbaş, a.g.e.17.Baskı,s.706.;

³⁶⁹ T.C. Başbakanlık Kanunlar ve Kararlar Genel Müdürlüğü, Türk Ceza Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı md. 45, 12.05.2014, <https://www2.tbmm.gov.tr/d24/1/1-0918.pdf>, (E.T. 17.08.2020).

³⁷⁰ Kangal, a.g.e., s.9-40 s.18.

yerleşik içtihadında teşhircilik fiilinin bir kişiye karşı gerçekleşip gerçekleşmediğini kıstas olarak kabul etmektedir.³⁷¹ Öğretideki baskın görüş de cinsel tacizin teşhir suretiyle işlenmesi fiilinin aynı anda hayasızca hareketler suçuna vücut vereceği ve içtima hükümlerinin uygulanacağı yönündedir.³⁷²

TCK (md. 225)'e göre cinsel ilişkide bulunan kişi cezalandırılmaktadır. TCK kapsamında 15 yaşını dolduran bir çocuk ile alenen bir cinsel birliktelik yaşanması halinde (TCK md. 104 ve 225) suç teşkil etmektedir. Bu durumda tek fiille birden fazla suç işlenmesi sebebiyle fikri içtima hükümleri uygulanmakta,

---

³⁷¹ "...Sanığın işlediği iddia ve kabul edilen, "sokakta yürümekte olan mağdureye, inşaatın camından el sallayarak gel işareti yapıp cinsel organını göstermek" biçimindeki eyleminin belli bir kişiyi hedef alması sebebiyle TCK'nın 105. maddesinde düzenlenen cinsel taciz ve bu eylemi aleni olarak gerçekleştirmesi nedeniyle, aynı Kanunun 225. maddesinde öngörülen alenen hayasızca harekette bulunma suçlarını oluşturduğu; tek eylemle birden fazla suçun oluşmasına yol açması sebebiyle sanık hakkında T.C.K.nın 44. maddesi uyarınca fikri içtima kuralları gereğince bu suçlara dair en ağır cezayı öngören 5237 Sayılı T.C.K.nın 105. maddesinin uygulanması gerektiği ve cezanın belirlenmesi esnasında da 225. maddedeki cezanın alt sınırının 105. maddedeki cezanın alt sınırında daha fazla olması karşısında, hakkaniyet gereği 105. maddeyle belirlenen cezanın 225. maddede öngörülen cezanın alt sınırından daha az olmayacağı da gözetilerek, suç vasfında yanılıya düşülerek cinsel taciz suçundan mahkumiyeti yerine, yazılı şekilde hayasızca harekette bulunma suçundan karar verilmesi..." Yargıtay 14 CD, K.T.: 14.01.2014, E.: 2012/15767, K.: 2014/156 legalbank.com (E.T.:27.03.2023) "...Bu maddede düzenlenen suçun oluşması için teşhirciliğin belli bir kimseyi hedef alarak yapılmaması gerekir, eğer fail belli kimseleri hedef alarak teşhircilik faaliyetinde bulunursa, eylem TCK 105 maddesinde düzenlenen cinsel taciz suçunu oluşturur." Yargıtay 18. CD, K.T.: 07.11.2018, E.:2016/16129, K.: 2018/14579; "...Bu düzenlemeler kapsamında, cinsel amaçlı hareketlerin doğrudan mağduru hedef alarak gerçekleştirilmiş olması halinde cinsel taciz suçunun subut bulması karşısında, eylemin mağduru hedef almadan ve alenen gerçekleştirilmesi halinde TCK'nın 225. maddesinde düzenlenen hayasızca hareketler suçunun oluşacağı dikkate alındığında..." Yargıtay 18. CD, K.T.:02.07.2020, E.: 2019/4669, K.: 2020/8524 ; "...Sanığın doğrudan katılanı hedef alarak cinsel organını göstermesi şeklindeki eyleminin cinsel taciz suçu kapsamında kaldığı gözetilmeden, hatalı değerlendirmeye yazılı şekilde hayasızca hareketler suçundan hüküm kurulması..." Yargıtay 18. CD, K.T.: 29.06.2020, E.: 2019/9829, K.: 2020/822 legalbank.com (E.T.:27.03.2023); "... Sanığın parkta katılanların bulunduğu sırada onlara dönerek ve herkesin göreceği şekilde masturbasyon yapma eyleminin TCK.nın 105. maddesinde öngörülen cinsel taciz ve 225. maddesinde öngörülen alenen hayasızca harekette bulunma suçlarını oluşturduğu; tek eylemle birden fazla suçun oluşmasına yol açması nedeniyle sanık hakkında TCK.nın 44. maddesi uyarınca fikri içtima kuralları gereğince bu suçlara ilişkin en ağır cezayı öngören TCK.nın 105. maddesinin uygulanması gerektiği ve cezanın belirlenmesi esnasında da 225. maddedeki cezanın alt sınırının 105. maddedeki cezanın alt sınırında daha fazla olması karşısında hakkaniyet gereği 105. madde ile belirlenen cezanın 225. maddede öngörülen cezanın alt sınırından az olamayacağına gözetilmemesi, aleyhe temyiz bulunmadığından bozma sebebi yapılmamıştır." Yargıtay 14 CD., K.T.: 16.12.2013, E.: 2012/873., K.: 2013/13300lexpera.com (E.T. 29.12.2022)

³⁷² BAYRAKTAR, Köksal/KESKİN KİZİROĞLU, Serap/YILDIZ, Ali Kemal/MEMİŞ KARTAL, Pınar/ALTUNÇ, Sinan/BOSTANCI BOZBAYINDIR, Gülşah/ERMAN, Barış/EROĞLU ERMAN, Fulya/KURT, Gülşah/SINAR, Hasan: Özel Ceza Hukuku (Cilt II: Madde 81-105), B. 1, On İki Levha Yay., İstanbul 2017. , sf.393; TANER, Cinsel Özgürlüğe Karşı Suçlar, s. 439

faile cezası daha ağır bir ceza olan “cinsel ilişki” suçı kapsamında hüküm verilmektedir.³⁷³ Bunun yanında reşit olmayanla cinsel ilişki suçundaki mağdurun hayasızca hareketler suçunun faili olarak TCK (md. 225) kapsamında sorumlu tutulmaktadır. Kişilerin cinsel ilişkiye girerken canlı olarak yayın yapmaları hayasızca hareketler ve müstehcenlik suçlarını oluşturacaktır. Bu ihtimalde de farklı neviden fikri içtima gereği müstehcenlik suçundan hüküm kurulacaktır.

Hayasızca hareketler suçu için içtima hükümlerinin uygulama alanı sadece Türk Ceza Kanunu içerisindeki suçlar değildir. Öyle ki 1135 sayılı Askeri Ceza Kanun’unda düzenlene gayri tabi mukarenette bulunma fiilinin alenen gerçekleşmesi halinde de yine Askeri Ceza Kanun’unda öngörülen cezalar da uygulama alanı bulacaktır.³⁷⁴ Hayvanları Koruma Kanunu’nda yasaklanmış ve idari para cezası öngörülen hayvanlarla cinsel ilişkiye girme suçunun alenen işlenmesi halinde Kabahatler Kanunu’nun 15. maddesinde düzenlenen içtima hükümleri uyarınca sadece hayasızca hareketler suçunda hüküm tesis edilecektir.³⁷⁵ Yargıtay da hayvanlarla cinsel ilişkiye girme fiilinin alenen gerçekleşmesi halinde hayasızca hareketler suçunun gerçekleşmiş olduğuna ve Kabahatler Kanunu değil Türk Ceza Kanunu’nun uygulanacağı görüşündedir.³⁷⁶

Aynı suç işleme kastıyla birden fazla kez değişik zamanlarda suç işlenmesi zincirleme suç kurumunun işletilmesine sebebiyet verecektir. TCK md. 43/1 kapsamında suç işleme kararlarında bir birliğin mevcut olması halinde, aynı suçu birden fazla veya aynı mağdura, farklı zamanlarda işlenen suçun faili hakkında verilen ceza belirli bir oranda artırılarak tek bir cezaya hükmedilmektedir.³⁷⁷

---

³⁷³ Soyaslan, a.g.e., s. 560; Taner, Fahri Gökçen, a.g.e., 2017, s. 248.

³⁷⁴ Kangal, a.g.e., s.9-40 s.37.

³⁷⁵ Kangal, a.g.e., s.9-40 s.38.

³⁷⁶ “.....Sanığın, inekle cinsi münasebette bulunma eyleminin TCK.nun 419/2. değil, 1. fıkrasında uygun alenen hayasızca vaz’ı harekette bulunmak suçunu teşkil ettiği ve bu suçun da 3506 sayılı Yasa ile değişik TCK.nun 119. maddesi kapsamında kaldığı nazara alınarak sanığa ön ödeme önerisinde bulunup sonucuna göre bir karar verilmesi gerekirken sanığın eylemine yanlış vasıf verilerek yazılı şekilde hükme varılması, ...” Yargıtay 5 CD., K.T.: 25.12.1990, E.: 1990/5035., K.: 1990/5975 legalbank.com (E.T. 07/12/2022)

³⁷⁷ Göktürk, Neslihan, Türk Hukuku’nda Suçların İçtimaı, *Journal of Penal Law and Criminology*, 2014, 2.1-2: 31-59, s. 44.

3.8. YAPTIRIM

Tez konusu suçun yaptırımı, altı aydan bir yıla kadar hapis cezası olarak öngörülmektedir. Her ne kadar suç tipinde öngörülmüş olan ceza kısa süreli hapis cezası olsa da TCK md. 50 gereğince seçenek yaptırımlara çevrilebilmektedir.

Hayasızca hareketler suçu kapsamında görevli mahkeme, 5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanun md. 11 uyarınca asliye ceza mahkemeleri olmaktadır. CMK'nın yetkiye ilişkin nitelikleri hükümleri çerçevesinde yetkili mahkemece tespit edilmektedir. Ayrıca kanunda yer alan hapis cezasının, süresi itibariyle meydana gelen suç kapsamındaki davalarda basit yargılama usulü uygulanabilmektedir. Hayasızca hareketler suçu için öngörülen ceza 2 yıldan az olduğu için basit yargılama usulü ile yargılama yapılabilecektir. Hayasızca hareketler suçundan yargılanan bir kişi basit yargılama usulüne göre yargılandığında CMK md. 252 gereği mahkeme 15 gün içerisinde beyan, savunma ve gerekli belgeleri ilgililerden talep eder ve akabinde hüküm tesis eder. Basit yargılama usulü ancak mahkemenin takdir etmesi halinde uygulanır ve yargılamanın her aşamasında mahkeme duruşma açılmasına karar verebilir.³⁷⁸ Basit yargılama usulü ile yapılan yargılamada mahkemenin verdiği cezadan dörtte bir oranında indirimle gidilmesi gerekmektedir.³⁷⁹ Aynı zamanda kasten işlenen bir suçtan dolayı mahkumiyet kurulacağı için md. 53 vd. gereği kişi hakkında güvenlik tedbirlerine de hükmolunacaktır. Hayasızca hareketler suçundan hapis cezası alan kişi memuriyette istihdam edilmekten, seçme ve seçilme ehliyetinden, velayet hakkından, tüzel kişiliklerin yönetici ve denetçi olmasından ve meslek kuruluşuna üyelik veya tacirlikten yoksun kalacaktır.

---

³⁷⁸ Taneri,Gökhan. Seri Muhakeme Usul-Şartlar-Suçlar ve Hüküm ve Basit Yargılama Usulü, Seçkin Yayınları, 2. Baskı,2021. s.268.

³⁷⁹ Taneri,Gökhan. .g.e., 2. Baskı., s.274.

3.9. ZAMANAŞIMI

Zamanaşımı dava zamanaşımı ve ceza zamanaşımı olarak ikiye ayrılmaktadır. Fiilin gerçekleşmesinin ardından belirli bir zamanda dava açılmaması halinde dava zamanaşımı söz konusu olacaktır.³⁸⁰ Dava zamanaşımı sonrası fiilin cezalandırılabilirliği sona ermektedir.³⁸¹ Ceza zamanaşımı ise kesinleşmiş mahkumiyet hükmünün belirli bir zamanda infazına başlanamaması belirtmektedir.³⁸²

Dava zamanaşımı ile ilgili düzenleme TCK madde 66'da yer almaktadır. Hayasızca hareketler suçu için altı aydan bir yıla kadar hapis cezası öngörülmüştür. Bu nedenle TCK'nın 66. maddenin e fıkrası gereği hayasızca hareketler suçu için dava zamanaşımı süresi sekiz yıldır. Dava zaman aşımı suçun işlendiği andan itibaren işlemeye başlar.³⁸³ İnceleme konusu suç için dava zamanaşımı seçimlik hareketlerin tamamlandığı andan itibaren başlayacaktır. Alenen cinsel ilişkinin son bulunduğu an ve teşhirciliğin bitiği an hayasızca hareketler suçu için suçun tamamlandığı andır ve dava zamanaşımı süresi bu andan itibaren başlayacaktır.

Ceza zamanaşımı ise TCK madde 68 düzenlenmiştir. İncelenen suç bakımından öngörülen ceza nedeniyle hayasızca hareketler suçunun ceza zamanaşımı on yıl olacaktır.

---

³⁸⁰ Artuk/Gökçen/Alşahin/Çakır,a.g.e.,20. Baskı, s.1056. ; Özbek/ Doğan/ Bacaksız. a.g.e.,13. Baskı, s.758.

³⁸¹ Özgenç, İzzet, a.g.e. 18.Baskı, s.1059.

³⁸² Özbek/ Doğan/ Bacaksız. a.g.e.,13. Baskı, s.779.; Özgenç, İzzet, a.g.e. 18.Baskı, s.1071.

³⁸³ Özbek/ Doğan/ Bacaksız. a.g.e.,13. Baskı, s.758.

SONUÇ

Hayasızca hareketler suçu genel ahlaka karşı suçlar başlığı altında 5237 sayılı TCK'nın 225. maddesinde düzenlenmiştir. Aynı başlık altında düzenlenen başkaca suçlar müstehcenlik (md. 226), fuhuş (md.227), kumar oynanması için yer ve imkan sağlama (md. 228) ve dilencilik (md.229) suçlarıdır. İnceleme konusu suçun gerekçesinde ahlak temizliğine alenen saldırı niteliği taşıyan fiillerin suç olarak tanımlandığı zikredilmektedir. Gerekçede suçun düzenlenme nedeni toplumun ortak edep ve ahlak değerlerinin korunması olduğu belirtilmiştir. Hayasızca hareketler suçu için iki fiil seçimlik hareket olarak düzenlenmiştir. Alenen cinsel ilişkide bulunma fiili ile teşhircilik fiili suçu oluşturan seçimlik hareketlerdir. Alenen cinsel ilişkide bulunma fiili için "cinsel arzuların tatminine yönelik her türlü davranış" olarak açıklanmıştır. Madde gerekçesindeki bu tanım davranışın sınırları tam olarak çizilmemiştir. Uygulamada fiilin cinsel tatmine yönelik olup olmadığı hakim taktirine bırakılmıştır. Hakimin takdir yetkisini belirlilik ilkesi ile çelişir şekilde genişletilmiştir. Teşhircilik fiili için de madde gerekçesinde vücut bölgelerinin suç ile korunan hukuki değeri ihlal eder nitelikleri teşhiri mahiyetine geldiği belirtilmiştir. Yargıtay verdiği kararlarda teşhircilik fiilini cinsel organların gösterilmesi olarak yorumlamıştır. Görüşümüze göre sadece cinsel organların teşhiri olarak yorumlanması yerindedir. Kişilerin göğüslerinin gösterilmesi tartışması her ne kadar mahkeme kararlarında yer almamış olsa da cinsel organ olmaması nedeniyle teşhircilik fiili olarak yorumlanmaması gerektiği görüşündeyiz. Seçimlik hareketlerin ihmalen işlenebileceği yönündeki tartışma da öğretilerde yer almaktadır. Hayasızca hareketler suçunun ihmalen de işlenebileceği kabulü maddenin korumak istediği hukuki değeri aşacak şekilde yorumlanmasına yol açacağı kanaatinde olduğumuz için çalışma konusu suçun ihmalen işlenemeyeceği görüşündeyiz. Kanundaki düzenlemeye göre hayasızca hareketler suçu bir tehlike suçu olarak düzenlenmiştir. Kanaatimize göre tehlikenin gerçekleşip gerçekleşmediği tartışması ile seçimlik hareketlerin aleni olarak gerçekleşip gerçekleşmediği tartışması aynı amacı taşımaktadır. Bu nedenle cinsel

ilişkide bulunmak ya da cinsel organın gösterilmesi fiillerinin alenen gerçekleşmesi tehlikenin gerçekleştiği anlamına geldiği fikrindeyiz.

İnceleme konusu suç ile ilgili temel tartışma konularından bir diğeri ise suçla korunan hukuki değerdir. Madde gerekçesinde yer alan “edep ve ahlak temizliğinin” korunması amacı muğlak bir kavram olup kanun gerekçesinde cinsel taciz suçunun gerekçesi hariç başkaca bir yerde yer almamaktadır. Her iki madde gerekçesinde de ahlak temizliği kavramından ne anlaşılması gerektiği tanımlanmamıştır. Suçun düzenlendiği bölümün üst başlığı olan genel ahlak kavramının da net bir tanımı öğretti ve mahkeme kararlarında bulunmamaktadır. Anayasa Mahkemesinin genel ahlak için makul ve adil insanların ortaklaştığı değer tanımlaması da toplumun hangi kesiminin anlayışının genel olarak kabul edileceği ve suçun ahlak temizliğine aykırılık oluşturup oluşturmadığının tespiti açısından yetersiz kalmaktadır. Öğretide de net bir görüş birliğinin olmaması nedeniyle maddenin düzenleniş şeklinin kanunilik ilkesi ile çeliştiği görüşünderiz.

İnceleme konusu suçunun faili herkes olabilmektedir. Mağdurun kim olduğu sorusu ise tartışmalı olan bir başka başlıktır. Suçun alenen işlenmesi gerekmektedir. Madde gerekçesinde aleniyet “belirli olmayan birden fazla kişiler tarafından algılanabilir olma” olarak açıklanmıştır. Seçimlik hareketlerden teşhirciliğin belirli bir kişiye karşı yapılması cinsel taciz suçunu oluşturacağı³⁸⁴ için mağdurun belirli bir kişi olmadığı sonucuna ulaşılmaktadır. Mağdursuz suç olmayacağı görüşünden hareketle hayasızca hareketler suçunun mağdurunun belirli bir kişi olmadığı görüşünderiz. Suç toplumun genel ahlaki değerlerini korumak amacını taşıdığı için seçimlik hareketlerden en az birinin gerçekleşmesi hali toplumun tamamının genel ahlakını etkilediği için filler suç olarak TCK’da yer almaktadır. Mağdurun belirli bir kişi olmaması durumu suçun TCK’da yer almasının gerekliliği sorusunu ortaya çıkarmaktadır.

---

³⁸⁴ Yargıtay 14 CD., K.T.: 16.12.2013, E.: 2012/873., K.: 2013/13300lexpera.com (E.T. 29.12.2022)

Hayasızca hareketler suçu ile ilgili mahkeme kararlarında ağırlıklı olarak tartışılan hususun ise aleniyet unsuru olduğu gözlemlenmiştir. Olayın oluş yeri, saati ve başkaları tarafından görülüp görülmemesi suçun işlenişi ile ilgili sorular mahkeme kararlarındaki temel tartışma konusudur. Fiillerin niteliği ile ilgili bir tartışma konusundan ziyade aleni olup olmadıklarının yerel mahkeme, istinaf mahkemesi ve Yargıtay tarafından tartışılmasının ceza adaleti sistemini meşgul ettiği fikrindeyiz. İnceleme konusu suç bakımından kişilerin gerçekleştirdikleri fiillerin sabit olması sadece aleni olup olmamasının değerlendirmesinin Kabahatler Kanunu'ndaki bir düzenleme ile düzenlenmesinin daha yerinde olduğu kanaatindeyiz. Mülga TCK'dan 5237 sayılı TCK'ya geçişte Adabı Umumiye ve Nizamı Aile Aleyhine Cürümler başlığı altındaki suçların bir kısmı madde 12 ve devamında Cinsel Özgürlüğe Karşı Suçlar başlığı altında düzenlenmiştir. Diğer suçların ise bir kısmı suç olmaktan çıkarılmış ve kabahat olarak düzenlenmiştir. Kumar oynamak bir kabahat olarak Kabahatler Kanunu'nda yer alırken kumar oynanması için yer ve imkan sağlama suçu TCK'da yer almıştır. Benzer şekilde dilenmek bir kabahat iken dilendirmeye zorlamak bir suçtur. Hayasızca hareketler suçunda ise bu metot terk edilmiş ve hayasızca harekette bulunmak ceza olarak düzenlenmiştir. Modern ceza hukukunda hukuki ahlakçılık ilkesi ile var edilen bir suçun yer almaması görüşünde olmakla birlikte alenen cinsel ilişkide bulunmak ve teşhircilik fiillerinin koruduğu bir hukuki değer var kabul ediliyorsa; mülga kanunda aynı başlık altında yer alan diğer suçların kabahat olarak düzenlenmesi yöntemi takip edilerek hayasızca hareketler suçunun da kabahat olarak düzenlenmesi kanaatindeyiz. Şayet bir hukuki değer görülüyorsa soyut tehlike suçu olması ve mağdurunun belirli bir kişi olmaması açısından da ceza olmaktan çıkarma eğilimine gidilmesi gerektiği görüşündeyiz.

KAYNAKÇA

Alkan, Ayten, "Özel Alan - Kamusal Alan" Ayrımının Feminist Eleştirisi Çerçevesinde Kentsel Mekan, *Kültür ve İletişim* ü, 3(1) (5) , 71-95.

Arslan, Zühtü, *ABD Yüksek Mahkemesi Kararlarında İfade Özgürlüğü*, 1. Baskı, Ankara 2003.

Artuk, Mehmet Emin, *Türk Ceza Kanunu Reformu, Birinci Kitap, Toplumsal Değişim Sürecinde Türk Ceza Kanunu Reformu Paneli*, 21-22 Mayıs Ankara, Türkiye Barolar Birliği Yayınları, 2004.

Aydın, Oya, "Genel Ahlak Hukuk ve Cinsellik", *Mülkiye Dergisi*, S. 37-4, Ankara, 2013.

Ayer, Alfred Jules, *Dil, Doğruluk ve Mantık*, Çev.: Vehbi Hacıkadiroğlu, Metis Yayınevi, İstanbul, 1984.

Balandier, Georges, *Le detour*. s.61-62. akt. Akal, Cemal Bali. *İktidarın Üç Yüzü*. Dost Kitapevi. 2019.

Bayraklı, Hasan Hüseyin; Bozdağ, Ahmet. *Türk Ceza Hukukunda Teşebbüse Elverişlilik Sorunu ve Vergi Suçlarının Teşebbüse Elverişlilik Açısından Değerlendirilmesi*. *Maliye Dergisi*, 2010.

Bayraktar, Köksal, "Ceza Hukukunda Suç Olmaktan Çıkarma Akımı", İÜHFM, Beccaria, Cesare, *Suçlar ve Cezalar Hakkında* (Çev. Sami SELÇUK), B. 7, Ankara 2018.

Biçer Olgun, Hülya, Jürgen Habermas, Hannah Arendt ve Richard Sennett'in Kamusal Alan Yaklaşımları, *Sosyolojik Düşün* , 2 (1) ,2017, 45-54.

Birtek, Fatih. "Dilencilik Suçu" . İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 5 (2016): 121-172.

Can, Cahit, Toplumsal İnsanın Evrensel Doğası ve Cinsel Suçlar, Siyasal Kitapevi, 2.Baskı, 2012.

Cevizci, Ahmet, *Etik – Ahlak Felsefesi*, 3. Baskı, İstanbul, 2018.

Ceylan, Pınar Mehri, “Müzik Videolarındaki Erotik, Müstehcen, Pornografik Görüntülerin İlköğretim Birinci Kademe Öğrencileri Üzerindeki Etkileri”, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2004.

Cohen, Stanley, *Folk Devils and Moral Panic*, Routledge Classics, 2002.

Çağlayan, Muhtar, Müstehcen ve Hayasızca Neşriyat, Adalet Dergisi, 1955.

Çiftçi, Ahmet, “Mukayeseli Hukuk Açısından Film Denetim Sistemleri ve 3257 Sayılı Sinema, Video ve Müzik Eserleri Kanunu’nun Getirdiği Sistem”, *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi*, C.2, S.1, Konya, 2001.

Çolak, Haluk. *Güncel Ceza Hukuku ve Türk Ceza Kanunu*, Ankara, Bilge Yayınevi, 2005.

Çuhadar, Cengiz, Hegel’İN “Hukuk Felsefesi Pransiplerinin Prensipleri” Adlı Eseri BBAğlamında Ahlakın Oluşumu, *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2018, 7-4 , 719- 748.

Daragenli, Vesile Sonay, “Tehlike Suçları”, İstanbul Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 1998.

Demirbaş, Timur, Ceza Hukuku Genel Hükümler, Seçkin Yayıncılık, 17.Baskı, 2022.

Devlin, Patrick, The Enforcement of Morals, New York, Oxford University Press, 1975.

Direk, Zeynep; Gökyaran, Erdem, Sonsuza Tanıklık: Emmanuel Levinas'tan Seçme Yazılar, , Çev.: Medar Atıcı, Melih Başaran, v.d. 2. Basım, Metis Yayıncılık, İstanbul, 2010.

Donay, Süheyl, “Ceza Hukukunda Müstehcenlik Kavramı; Türk Hukukunda ve Mukayeseli Hukukta”, *Mukayeseli Hukuk Araştırmaları Dergisi*, Yeni Seri, Y.1, S.2, 1968.

Dönmezer, Sulhi, Edep ve İffete Tecavüz ve Edebe Muhalif Hareketler Suçları, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 10 (3-4), 1945 , 443-474.

Dönmezer, Sulhi, Genel Adap ve Aile Düzenine Karşı Cürümler, 4. bs., Sulhi Garan Matbaası, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, 1975.

Dönmezer, Sulhi, Suç Siyaseti, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, Ord. Prof. Dr. Sulhi Dönmezer'e Armağan 1986-1987, Cilt 52, Sy. 1-4.

Erem, Faruk, “Suça İştirak”, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 3, 1946, s.62-108.

Erem, Faruk, Türk Ceza Kanunu Şerhi Özel Hükümler, C. III, Ankara, Seçkin Yayınevi, 1993.

Eriş, Uğur, Konut Dokunulmazlığını İhlal Suçu, 3. Yılında Yeni Ceza Adaleti Sistemi, Editör: Prof. Dr. Bahri Öztürk, Ankara, 2009.

Erman, Barış, Hukuki Ahlakçılığın Gölgesinde Ensesti Tartışmak, Güncel Hukuk, S.166. 2017, 32-35.

Erman, R. Barış, Yanılmanın Ceza Sorumluluğuna Etkisi, Doktora Tezi, 2006.

Ertaş, Türker, “İfade Özgürlüğü ve Müstehcenlik: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararlarına ve Türk Ceza Kanunu’nda Düzenlenen Müstehcenlik Suçuna İlişkin Bazı Gözlem ve Değerlendirmeler” *Ceza Hukuku Dergisi*, S.18, Yıl.7, Nisan 2012.

Foucault, Michel, Cinselliğin Tarihi, Ayrıntı Yayınları, 2. Baskı, 2007.

Göktürk, Neslihan, Türk Hukuku’nda Suçların İçtimaı. *Journal of Penal Law and Criminology*, 2014, 2.1-2: 31-59.

Görkemli, Burcu, *Yargı Kararları Işığında Türk Hukukunda İnternet Erişiminin Engellenmesi*, Adalet Yayınevi,1. Baskı 2015.

Güloğlu, Yavuz, Ahlak Kurallarının Türk Hukuk Sistemine Etkisi, SDÜHFS, 10-2, 2020, s.7.

Gürelli, Nevzat, “*Ceza Hukukunda Müstehcenlik Kavramı*”, İÜHFM, C.XXXII, S.2-4, 1967.

Güriz, Adnan, *Hukuk Felsefesi*, B. 13, Ankara, siyasal kitap, 2018.

Güriz, Adnan, *Hukuk Felsefesi*, Siyasal Kitapevi, Ankara, 2019, s.18.

Hafizoğulları, Zeki; Güngör, Devrim. “Türk Ceza Hukukunda Suçların Tasnifi”. *TBB Dergisi*, Sayı 69, 2007.

Hegel, G.W. Friedrich, Hukuk Felsefesinin Prensipleri (Çev: Cenap Karakaya) , İstanbul, Sosyal Yayınları, İstanbul,1991.

Inwood, Michael, The Blackwell Philosopher Dictionaries A Hegel Dictionary, Oxford, Blackwell Publishers, 1992.

İnci, Z. Özen. Yargıtay Kararları Işığında Hayâsızca Hareketler Suçu (TCK m. 225). *İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 2017, 16.2-Cilt 2: 17-69.

İşçibaşı, Yaprak, Televizyonda Müstehcenlik, *Anadolu Üniversitesi Yayını*, Eskişehir, 1998.

Jeff Weintraub, “The Theory and Politics of Public/Private Distinction”, Public and Private in Thought and Private in Thought and Practice içinde, eds. J. Weintraub-K. Kumar, The University of Chicago Press, Chicago, 1997.

Kanbur, M.Nurullah, Türk Ceza Hukukunda Reşit Olmayanla Cinsel İlişki Suçu, *Ceza Hukuku Dergisi*, 8- 21, Nisan 2013.

Kangal, Zeynel T. Hayasızca Hareketler Suçu, *Ceza Hukuku Dergisi*, Nisan 2019, C.14.9-40.

Kant, Immanuel, Ahlak Metafiziğinin Temellendirilmesi (Çev. İoanna Kuçuradi),Türkiye Felsefe Kurumu, Ankara, 2013.

Kaos GL Derneği, Sıkça Sorulan Sorular, Eylül 2020, Ankara.

Karaca, Ayşe, Beyaznar, Bahar, “*İnternette Müstehcenlik: Nerede Başlar ve Nerede Biter?*”, Muğla Üniversitesi XII. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri, 2010.

Katoğlu, Tuğrul, “Ceza Hukukunda Suçun Mağduru Kavramının Sınırları”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 2012, Cilt 61, Sayı 2.

Kılıçoğlu, M. Ahmet, Medeni Kanunumuzu Nasıl Değiştirdik, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi - Hukuk Araştırmaları Dergisi , 1717-1757, 2016.

Koca, Mahmut; Üzülmöz, İlhan, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, Seçkin, Ankara, 2020.

Kocabay, Işıl, “*Görsel Materyallerinde Kadın Cinselliği*” İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2018.

Köprülü, Timuçin, “Müstehcenlik”, *Güncel Hukuk Dergisi*, Aralık, 2008.

Kuçuradi, Ioanna, *Özgürlük, Ahlak, Kültür Kavramları, Uludağ Konuşmaları*, Türkiye Felsefe Kurumu Yayınları, Ankara, 2009.

KÖSE, Saffet, Hukuk mu Ahlâk mı?, *İslam Hukuku Araştırmaları Dergisi*, S.17, 2011.

Meral Özbek, “Kamusal Alanın Sınırları”, *Kamusal Alan içinde*, ed. Meral Özbek, Hil Yayınları, İstanbul, 2004.

Merki Çoksezen, Duygu, *Türk Ceza Hukukunda Genel Ahlakın Cinsiyetçi Yorumu*, Çankaya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 5.1, 2020.

Mill, John Stuart, *On Liberty: A Translation Into Modern English*, Manchester, Industrial Systems Research, 2013.

Muhtar Çağlayan, “Müstehcen ve Hayasızca Neşriyat”, *Adalet Dergisi*, Y:46, S:4, Nisan 1955.

Otacı, Cengiz, *Genel Adap ve Aile Düzenine Karşı Suçlar*, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2000.

Önder, Ayhan, *Şahıslara ve Mala Karşı Cürümler ve Bilişim Alanında Suçlar*, Filiz Kitabevi, İstanbul, 1994.

Önder, Ayhan, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 4. Bası, İstanbul, Filiz Kitabevi, 1994.

Özden, Ufuk, “*Endüstriyel Bir Form Olan Müstehcenliğin Medyatik Üretimi*” Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2016.

Pieper, Annemarie, *Etİge Giriş*, Çev.: Gönül Sezer, Veysel Atayman, Ayrıntı Yayınları, 1999.

Practice içinde, eds. J. Weintraub-K. Kumar, The University of Chicago Press, Chicago, 1997.

Retornaz, Eylem Aksoy, Kangal, Zeynel T., Memiş Kartal, Pınar., Vesile Sonay, Evik., Aytekin İnceoğlu, Asuman., Bostancı Bayındır, Gülşah. Yıldız. Ali Kemal. *Özel Ceza Hukuku - Cilt VII. On İki Levha Yayıncılık. 2020. 1. Baskı.*

Richard G. Lillie, *Obscenity Law – Politics, Morality, Free Speech and The Struggle To Define Obscenity*, *Thesis of Doctorate, Case Western Reserve University.* 1990.

Saygılı, Tahsin, "Babil Hukuku Ve Hamurabi Kanunları". Sosyal Araştırmalar ve Davranış Bilimleri Dergisi, 2 / 2,1-22, Nisan 2015.

Sosyal Politikalar Cinsiyet Kimliği ve Cinsel Yönelim alışmaları Derneği, LGBT Davaları AİHM, Yargıtay Ve Danıştay İçtihatları, Punto Baskı özümleri, İstanbul, 2012.

Sözüer. Adem; Dursun, Selman; Talas, Serdar, *Türk Ceza Hukuku Mevzuatı*, 3. Bası, Alfa, İstanbul, 2017.

Şeker, Mustafa, Tiryaki, Salih, Sigara ile İlgili Kamu Spotlarında Moral Panik Etkisi . Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi ,33, 2006. 33.

Şen, Ersan, Türk Ceza Kanunu Yorumu, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2006.

Schuenke,,Michael; Schulte, Erik; Schumacker ,Udo, Anatomı Atlası, ev.: Cem Denk, Hamdi elik, Palme Yayınevi, 2014

Takış, Taşkın, "Etik", Doğu Batı, 4, 2004.

Taner, Fahri Gökçen, Türk Ceza Hukukunda Cinsel Özgürlüğe Karşı Suçlar, Seçkin Yayınları, 2. Baskı, 2017.

Taneri, Gökhan, Seri Muhakeme Usul-Şartlar-Suçlar ve Hüküm ve Basit Yargılama Usulü, Seçkin Yayınları, 2. Baskı.2021.

Toroslu, Nevzat, "*Ceza Hukuku – Politika – Ahlak*", içinde. Prof. Dr. etin Özek Armağanı, 1. Baskı, İstanbul 2004.

Toroslu, Nevzat: Ceza Hukuku Özel Kısım, Ankara, 2018.

Türkan, Yalçın Sancar, Yeni Türk Ceza Kanunu'nda Zincirleme Suç. *TBBĐ.*, S, 2007.

Uygun, Oktay, Hukuk Teorileri, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2017.

Veli Özer Özbek, *CMK İzmir Şerhi, Yeni Ceza Muhakemesi Kanununun Anlamı*, 1. Baskı, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2005.

Wittgenstein, Ludwig, Defterler: 1914-1916, Çev.: Ali Utku, Birey Yayınları, İstanbul, 2004.

Yakut, Necdet, "Türk ve İtalyan Ceza Hukukunda Müstehcen", *Adalet Dergisi*, C:67, S:3-4-, 1976.

Yarsuvat, Duygun, "Cinsel Özgürlüğe Karşı Suçlar", Değişen Toplum ve Ceza Hukuku Karşısında TCK'nın 50 Yılı ve Geleceği Sempozyumu, İstanbul, 1977.

Yenişehirlioğlu, Şahin, Hegel Felsefesi'nde Birey Toplum Devlet İlişkileri: Birey ve Toplum Yayınları, Ankara, 1985.

Yüksel, Mehmet., Osmanlı Hukukunda Kadı ve Kadılık Müessesesi, *Terazi Hukuk Dergisi*, 9- 100, Aralık, 2014, 877-885.

Yüksel, Sera Reyhani, Türk Medenî Kanunu Bakımından Kadın-Erkek Eşitliği . *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* , 18 (2) , 175-200.

İSTATİSTİKLER

T.C. Adalet Bakanlığı, Adalet İstatistikleri ,2016.

T.C. Adalet Bakanlığı, Adalet İstatistikleri, 2017.

T.C. Adalet Bakanlığı, Adalet İstatistikleri, 2018.

T.C. Adalet Bakanlığı, Adalet İstatistikleri, 2019.

T.C. Adalet Bakanlığı, Adalet İstatistikleri, 2020.

T.C. Adalet Bakanlığı, Adalet İstatistikleri, 2021.

İNTERNET KAYNAKLARI

5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu Gerekçesi lexpera.com (E.T. 27.12.2022)

B. Mukherjee: The New Jurisprudence: The Grammar of Modern Law TLL, akt. Singh, L.M. Morality and Criminal Law. Indian Journal of Law and Justice, vol.2, no.1, March 2011. s.6. Hem Online (E.T. 15.12.2022)

Baytemir, Erdal, Cinsel Dokunulmazlığa ve Genel Ahlaka Karşı Suçlar , Adalet Yayınları, Ankara, 2014.

BBC, Yasağa rağmen LGBTİ+ bireyler Onur Yürüyüşü için İstanbul'da bir araya geldi: '5 gözaltı', 01.06.2018: <https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-44675781> (E.T. 20.12.2022)

Bianet, 5 Soru 5 Yanıt: Onur Yürüyüşü nasıl başladı?, 16.06.2021, <https://bianet.org/bianet/toplumsal-cinsiyet/245760-5-soru-5-yanit-onur-yuruyusu-nasil-basladi>(E.T. 01.01.2022)

Bianet.org İstanbul Sözleşmesinin Feshi Resmi Gazete'de, İstanbul Sözleşmesinin feshi, 30.04.2020, 1<https://bianet.org/bianet/toplumsal-cinsiyet/243318-istanbul-sozlesmesi-nin-feshi-resmi-gazete-de> (E.T. 19.08.2022)

Cumhuriyet, İstanbul'da Onur Yürüyüşü'ne polis müdahalesi: 300'den fazla kişi gözaltına alındı , 27.06.2022. <https://www.cumhuriyet.com.tr/siyaset/istanbulda-onur-yuruyusune-polis-mudahalesi-300den-fazla-kisi-gozaltina-alindi-1951675> (E.T. 22.10.2022)

Cumhuriyet, Son Dakika: Bebek sahilinde çıplak şekilde uzanan şahıs gözaltına alındı, 31.05.2022 . <https://www.cumhuriyet.com.tr/turkiye/son-dakika-bebek-sahilinde-ciplak-sekilde-uzanan-sahis-gozaltina-alindi-1941982> (E.T.21.12.2022)

Euronews, Femen üyeleri Fransa'da bu yıl öldürülen 114 kadın için protesto düzenledi, 07.10.2019, <https://tr.euronews.com/2019/10/07/femen-uyeleri-fransa-da-bu-yil-oldurulen-114-kadin-icin-protesto-duzenledi> (E.T. 16.12.2022)

Gündel, Ahmet, 5237 Sayılı TCK'da Cinsel Saldırı Cinsel İstismar, Seçkin Yayınları, İstanbul, 2009.

<http://sozluk.gov.tr> (E.T.21.12.2022)

<https://en.oxforddictionaries.com/definition/> (E.T.21.12.2022)

<https://femen.org/about-us/> (E.T.21.12.2022)

<https://www.sozcu.com.tr/2022/gundem/bebek-sahilindeki-cinsel-iliskiye-iki-gozalti-7166671/> (E.T.21.12.2022)

Kaos GL, İzmir “Büyük Aile” mitinginde “devlet göreve” çağrıldı, Ali Erol, 09.11.2022. <https://kaosgl.org/haber/izmir-buyuk-aile-mitinginde-devlet-goreve-cagrildi> (E.T. 01.01.2022)

Medyascope, LGBTİ+ karşıtı “Büyük Aile Buluşması” Saraçhane’de yapıldı, Ufuk Çeri, 18.08.2022. <https://medyascope.tv/2022/09/18/lgbti-karsiti-buyuk-aile-bulusmasi-sarachanede-yapildi/> (E.T. 01.01.2022)

sendika.org, Kadınlar “hayasızca” olsa sallayacak, 04.07.2008, <https://sendika.org/2008/07/kadinlar-hayasizca-olta-sallayacak-21959/> (E.T. 04.01.2022)

Sözcü, Bebek Sahilindeki Cinsel İlişkiye Gözaltı, 31.05.2022, <https://www.sozcu.com.tr/gundem/bebek-sahilindeki-cinsel-iliskiye-iki-gozalti-7166671/> (E.T.21.12.2022)

T24, Femen aktivistleri 8 Mart için İstanbul'a geldi, 08.03.2012
<https://t24.com.tr/haber/femen-aktivistleri-8-mart-icin-istanbula-geldi,198825>
(E.T. 16.12.2022)

T24. İstanbul Sözleşmesi'ni savunan KADEM, LGBTİ+'ları hedef aldı, 07.05.2020
<https://t24.com.tr/haber/istanbul-sozlesmesi-ni-savunan-kadem-lgbti-lari-hedef-aldi,877258> (E.T. 22.10.2022)

Takvim, Ümraniye Metrosunda Seks Yapan Çiftin Görüntüleri Twitter'da Gündem Oldu, 02.06.2022, <https://www.takvim.com.tr/video/haber-videolari/umraniye-metro-girisinde-seks-yapan-ciftin-video-goruntuleri-twitterda-gundem-oldu-altinsehir-metrosunda-cinsel-iliski-skandalı> (E.T.21.12.2022)

MAHKEME KARARLARI

AİHM, Handyside ve Birleşik Krallık Kararı, Başvuru No: 5493/72, K.T.: 17 Aralık 1976.

AİHM, Müller ve diğerleri/İsviçre, Başvuru Numarası:100737/84, K.T.: 24.05.1988.

AİHM, Vereinigung Bildender Künstler ve Avusturya Kararı, Başvuru No. 68354/01, K.T.: 27 Ocak 2007.

AİHM, X/Birleşik Krallık Kararı, Başvuru No: 7308/75, K.T.: 17 Aralık 12.10.1978.

AYM, K.T.: 11.02.1987, E.1986/12, K.1987/4

AYM K.T.: 11.02.1987, E.: 1986/12, K.: 1987/4.

AYM, K.T.: 21.09.2004, E.: 2002/100, K.: 2004/109

AYM, K.T.: 23.01.2014, Başvuru Numarası: 2013/2602

AYM, K.T.: 01.04.2015, E. 2014/118, K. 2015/35

AYM, K.T: 27.05.2015, E.: 2014/176 , K.: 2015/53

AYM, K.T.: 21.09.2016, Başvuru Numarası: 2014/5318

AYM, K.T.:13.10.2016, Başvuru Numarası: 2014/4868

AYM, K.T.: 17.11.2016, Başvuru Numarası: 2014/1206

AYM, K.T.: 29.11.2017, E.: 2015/68, K.T.: 2017/166

AYM, K.T.: 18.07.2019, Başvuru Numarası: 2015/17513

AYM, K.T.: 18.07.2019, Başvuru Numarası:2015/17513

AYM, K.T.: 12.09.2019, Başvuru Numarası: 2015/6302

AYM, K.T.: 10.03.2022, Başvuru Numarası: 2016/5903

YCGK, K.T.: 20.12.2011, E.: 2010/4356, K.: 2011/5428

Yargıtay CGK., K.T.: 26.10.1953, E.: 4-131, K.: 168

Yargıtay CGK, K.T.: 18.03.1974, E.:1973/5-575, K.:1974/170
Yargıtay CGK, K.T.: 23.01.2020, E.: 2017/206, K.: 2020/21
Yargıtay CGK, K.T.: 25.06.2020, E.: 2018/461, K.: 2020/323;
Yargıtay CGK., K.T.: 19.03.1996, E.: 5-27, K.: 45
Yargıtay CGK, K.T.: 07.07.2020 E.: 2020/65, K.: 2020/345
Yargıtay CGK, K.T.: 17.12.2013, E.:2013/294, K.: 2013/615
Yargıtay 5. CD., K.T.: 21.03.1978, E.: 1978/958., K.: 1978/877
Yargıtay 8. CD., K.T.: 03.04.1985, E.: 1985/872, K.: 1682/1682
Yargıtay 5. CD., K.T.: 25.12.1990, E.: 1990/5035., K.: 1990/5975
Yargıtay 5.CD., K.T.: 26.04.2002, E.: 2001/5073, K.: 2002/2893
Yargıtay 5. CD., K.T.: 12.12.2002, E.: 2002/8559, K.: 2002/8383
Yargıtay 7. HD., K.T.:15.11.2008, E.:2008/4109, K.:2008/5196
Yargıtay 5 CD, K.T.: 23.05.2011, E.: 2011/2970, K.: 2011/
Yargıtay 14. CD., K.T.: 24.02.2012, E.: 2012/3914 , K.: 2014/2199
Yargıtay 14. CD., K.T.: 31.05.2012, E.: 2012/5095, K.: 2012/6275
Yargıtay 14. CD., K.T.: 20.09.2012, E.: 2012/555, K.: 2012/8686
Yargıtay 14. CD, K.T.: 16.01.2013, E.: 2011/7214, K.: 2013/240
Yargıtay 14. CD., K.T.: 03.06.2013, E.: 2013/3251, K.: 2013/6958
Yargıtay 14. CD., K.T.: 16.12.2013, E.: 2012/873., K.: 2013/13300
Yargıtay 14 CD, K.T.: 14.01.2014, E.: 2012/15767, K.: 2014/156
Yargıtay 14. CD., K.T.: 03.02.2014, E.: 2012/11231., K.: 2014/1047
Yargıtay 14. CD. K.T.: 17.03.2014, E.: 2014/2965, K.: 2014/3332
Yargıtay 14. CD, K.T.: 09.07.2014, E.: 2014/4636 , K.: 2014/9376
Yargıtay 14. CD., K.T.: 08.21.2014, E.: 2013/4178., K.: 2014/13848
Yargıtay 14. CD., K.T.: 30.10.2014, E.: 2013/1798, K.: 2014/11863
Yargıtay 15. CD., K.T.: 04.11.2014, E.: 2013/27297, K.: 2014/17983
Yargıtay 14. CD., K.T.: 16.02.2015, E.: 2014/9849, K.: 2015/1119
Yargıtay 14. CD., K.T.: 24.02.2015,E.: 2014/11008, K.: 2015/2127
Yargıtay 14. CD, K.T.: 14.05.2015 E.: 2015/1751, K.: 2015/6432
Yargıtay 14. CD., K.T.: 26.10.2015, E.: 2013/10236, K.:2015/9803
Yargıtay 14. CD., K.T.: 25.11.2015, E.: 2014/762, K.:2015/11015

Yargıtay 14. CD, K.T.: 02.12.2015, E.: 2014/9737, K.: 2015/11240
Yargıtay 18. CD., K.T.: 06.07.2017, E.:2015/30560, K.: 2017/8490
Yargıtay 18. CD., K.T.: 13.09.2017, E.: 2016/15028, K.: 2017/8888
Yargıtay 18. CD., K.T.: 31.10.2017, E.: 2015/43474., K.: 2017/131
Yargıtay 12. CD., T. 21.03.2018, E.: 2017/3888, K.: 2018/3191
Yargıtay 18. CD., K.T.: 07.11.2018, E.: 2016/16129, K.: 2018/14579
Yargıtay 18. CD, K.T.: 07.11.2018, E.:2016/16129, K.: 2018/14579
Yargıtay 18. CD, K.T.: 07.11.2018, E.:2016/16129, K.: 2018/14579
Yargıtay 14. CD., K.T.: 04.02.2019, E.: 2015/9142, K.:2019/603
Yargıtay 14. CD., K.T.:18.03.2019, E.: 2018/10129, K.: 2019/8281
Yargıtay 14. CD, K.T.:10.09.2019, E.: 2018/6220, K.: 2019/10711
Yargıtay 4. CD, K.T.: 4.11.2019, E.: 2015/21076, K.: 2019/17077
Yargıtay 18. CD, K.T.: 29.06.2020, E.: 2019/9829, K.: 2020/822
Yargıtay 18. CD, K.T.:02.07.2020, E.: 2019/4669, K.: 2020/8524
Yargıtay 14. CD, K.T.: 21.06.2021, E.: 2017/1587 , K.: 2021/4407
Yargıtay 9. CD, K.T.: 26.10.2022, E.: 2021/3309, K.:2022/9568
Yargıtay 2. HD, K.T.:21.01.1982, E.: 1981/8911, K.: 1982/259

Askeri Yargıtay Daireler Kurulu K.T.: 26.03.1998, E.: 1998/54, K.: 1998/49
Askeri Yargıtay Daireler Kurulu, K.T.: 25.12.2970, E.: 1970/90, K.: 1970/91
Askeri Yargıtay 5.Dairesi, K.T.: 06.03.1996, E.: 1996/131, K.:1996/129 Askeri
Yargıtay 2. Dairesi, K.T.: 29.3.2016, E.: 2016/175, K.:2016/199

Danıştay 13. D., K.T.: 21.01.2015, E.: 2013/2391, K.: 2015/75
Danıştay 13. D., K.T.: 21.01.2021, E.: 2016/3047, K.: 2021/248
Danıştay 13. D., K.T.: 21.05.2018, E.: 2015/4872, K.: 2018/1782
Danıştay 13. D., K.T.: 12.04.2021, E.: 2016/3475, K.: 2021/1282

Ankara BAM 6. CD., K.T.: 08.04.2019, E.: 2018/3635, K.: 2019/897

Radyo ve Televizyon Üst Kurulu, 05.01.2016, K. No. 31, T. No. 2016/01
Radyo ve Televizyon Üst Kurulu, 29.03.2012, K. No. 46, T. No. 2012/22
Radyo ve Televizyon Üst Kurulu, 22.02.2012, K. No. 40, T. No. 2012/13
Radyo ve Televizyon Üst Kurulu, 28.01.2015, K. No. 143, T. No. 2015/04
Radyo ve Televizyon Üst Kurulu, 25.12.2013, K. No. 26, T. No. 2013/69

RESMÎ GAZETE

1117 Sayılı Küçükleri Muzır Neşriyattan Koruma Kanununun Bazı Maddeleri ile Türk Ceza Kanununun 426, 427 ve 428 inci Maddelerinin Değiştirilmesine ve 1117 Sayılı Kanuna Ek Maddeler İlavetine Dair Kanun. Resmi Gazete, 12.03.1986

T.C. Başbakanlık Kanunlar ve Kararlar Genel Müdürlüğü, Türk Ceza Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı md. 45, 12.05.2014,